

קונטרס
שנת ה'תש"ח

סכנה
ופיקוד
נפש
בשבת



Yarchei Kallah 2018
Brooklyn, NY

©
כל הזכויות שמורות

ירצא לאור ע"י:

Yeshivas
Toras
Moshe
ישיבת
תורת
משה

1412 East 7th street
Brooklyn, NY 11230

Tel: (718) 336 - 1770

Fax: (718) 336 -1799

americafriends@torasmoshe.org

www.torasmoshe.org



Dedicated in memory of Rabbi Michael Weiner ז"ל

זור

Tel - (212) 561- 5766

admin@nermichoel.org

www.nermichoel.org

עיצוב כריכה ושערים:

המעצב

0527-140-139 + איתמר נתן

התורה והברכה לראשי החבורות שליט"א

צורכי מרבנן הדבוקים בעץ החיים
ומסרו נפשם להשתתף בהרבעת התורה
של הירחי כלה תשע"ח

הרב טוביה אייזר שליט"א
ר' אפרים אייזר שליט"א
ר' חיים אמבינדר שליט"א
ר' אריה וילגוס שליט"א
הרב נפתלי כ"ץ שליט"א
ר' דוד פרידמן שליט"א
הרב משה קויפמן שליט"א
הרב משה שוכמן שליט"א



הרב יהודה אייזנשטיין שליט"א
הרב זאב פלומנהפט שליט"א
הרב שריאל קאליש שליט"א
הרב ראובן שווארץ שליט"א

בברכת שלא תמוש התורה מפיהם ומפי זרעכם
ומפי זרע זרעכם עד עולם

קונטרס זה נתנדב
לכבוד הרבנים החשובים
שמסודים בכל לבם ונפשם למען טובת ישיבתנו
ודואגים בכל פרט ופרט שיתקדש שם שמים
ע"י הישיבה ותלמידיה

ה"ה

הרב דניאל סינוביץ שליט"א
הרב שמואל וינר שליט"א
הרב סעדיה זאקרין שליט"א
הרב דוד בוגופולסקי שליט"א
הרב דניאל כהן שליט"א



ישלם ד' פעלם בכל מילי דמיטב ברוחניות וגשמיות
ויזכו להעמיד תלמידים הגונים ולהיות דבוקים
בעץ החיים כל ימי חייהם מתוך מנוחת
הנפש והרחבת הדעת ונחת
מכל משפחתם



לז"נ

ר' יצחק אייזיק בן ר' יששכר דוב
ר' צבי אשר בן ר' יחזקאל שרגא הלוי
מנחם בן החבר יהודה

מרת פעסל בת בלימה



ת . נ . צ . ב . ה .

הַיְתָרִים שֶׁמֵּעֲתָהּ הַחֹלָה

1

TOPIC

Which Needs of a חולה Are Included in the Heter of Pikuach Nefesh

2

TOPIC

Does One Need to Do the Melacha with a שינוי if Possible

3

TOPIC

Does a חולה שיש בו סכנה Need to Eat פחות פחות מכשיעור On Yom Kippur or He Can Eat Regularly

4

TOPIC

Which Things Are Included in the Heter of יתובי דעתא



1 TOPIC

Which Needs of a חולה Are Included in the Heter of Pikuach Nefesh

מראי מקומות:

מסכת יומא:

- גמרא דף פב. במשנה
- גמרא דף פג. "חולה מאכילין אותו ע"פ בקיאים וכו' אומר ר' ינאי" עד תנן
- תוספות ישנים דף פג.
- רא"ש פרק ח' סימן י"ג "כתבו התוספות"

מסכת שבת:

- גמרא דף קכט. "דאמר רב המנונא דבר שאין בו סכנה וכו'"
- רש"י שם ד"ה דבר שאין בו סכנה
- גמרא דף קכט. "אמר רב יהודה אמר שמואל עושין מדורה לחיה בשבת" עד "שמואל צלחו ליה תכתקא דשאגא"

רמב"ם פרק ב' הלכות שבת הלכה י"ד ובמגיד משנה שם

רמב"ן תורת האדם ד"ה בפרק אין מעמידין – "עושים לו כל שרגילים לעשות לו בחול"
שלחן ערוך סימן שכ"ח סעיף ד' – ביאור הלכה ד"ה כל שרגילים

1. Is the gemara in Yoma discussing a situation about a חולה who is already in a סכנה or only about a חולה who might get into a סכנה if he won't eat?
2. What is the Rosh's opinion about this?
3. Is Rashi in Shabbos דף קכט. talking about a סכנה בו שיש?
4. What is the Rambam's psak about עושין מדורה לחולה בשבת and what type of חולה is he talking about? How does the מגיד משנה interpret this?
5. Was the ביאור הלכה sensitive to the fact that the Rishonim might interpret the gemara in Yoma that it's not talking about a סכנה בו שיש rather a חולה which will reach a סכנה if he won't be taken care of?
6. Which types of needs of a חולה are included in the היתר of the Rambam, Maggid Mishna and the Ramban?

יום הדיבורים פרק שמיני יומא

דף פב ע"ב - דף פג ע"א

ספא אמר אפילו תמרא דהינעיתא. כלל דמילתא כל [א] דלית ליה ריחא וריחא ליה קיוהא [ו] וכן כתב הרמב"ן ז"ל [ב] וכתב הרמב"ן ז"ל ומסתברא הא דמוחזין לה כוש הני מיילי בעבורה שאין לנו אומדן ביישוב דעתה פעמים מהיישבת כבש ברוטב * ופעמים זריכה לשומן ענמו. אבל חולה שמאכילין אותו על פי בקיאות [ג] מאכילין אותו דבר הנזקין לו [ט] וכדי הנזקין לו כמו שאמרו הרופאים ואין מדקדקין עליו על ידי כוש ורוטב אלא להאכילו הקל הקל. וגרסינן בכריתות בפרק אמרו לו (דף יג.) המירו לה לעזבה לאכול פחות (פחות) מכשיעור מפני הסכנה. ופריך מפני הסכנה ואפילו טובא נמי חיוב. אמר רב פפי הכי קאמר המירו לה לעזבה לאכול פחות פחות מכשיעור כדי שלא יטורף לכיית כבדי אכילת פרס וכן כתב בעל הלכות. וגראה שאף צמולה עושין כך כדי להקל מעליו מאיסור כרת ומלקות לאיסור בלבד ע"כ. וגראה לי דצמולה אין עושין כן אלא ע"פ רופא אם אומר שספיק לו להאכילו ממנו מעט מעט וכן בעזבה נמי אם אין דעתה מיושבת בכך נריך להאכילה כשיעור. כתב בעל הלכות אשה עוברה ידיעין דאי לא אכלה מתעקר וולדה אמ"ג דספק בן קיימא הוא ספק נפל שפיר דמי ליתן לה. והר"ן גיאות ז"ל כתב דלאו כדכיה דין חליא מילתא אלא כדכיה דיהב * ובעדמה תליא מילתא דמשפריה נותניס לה וכחולה דמי. וכתב הרמב"ן ז"ל משמע מהו דברי בעל הלכות [ד] דמשום סכנת וולד לחודיה מחללין אפילו ליכא למיתש לדידה. דהיינו דגרסינן בשילתי פירק קמא דערבין (דף יז.) האשה שיצבה על המשבר ומה שצבת מצידן סבין וקורעין כריסה ומוציאין את הוולד. פשיטא מאי עבד מתחך בצבר צמולה הוא. אמר רבא לא נכרה אלא להביא סכין דרך רשות הרבים. מאי קא משמע לן דעל פיהא מחללין שבת. מנינא ספק מי ספק מת ספק נכרי ספק ישראל מפסחין. מהו דמיתא הסם הוא דהוה ליה חוקה דחיותא אבל הכא דלא הוה ליה חוקה דחיותא מעיקרא אימא לא קא משמע לן. ואיכא דסבירא ליה דאין מחללין משום נפלים אלא עוברה שהייתה חששא דמיתה דידה היא שכל המפלת בחזקת סכנה היא. וטעמא דיושבת על המשבר שמה טעמא אחרינהו הוא * הרי הוא כילוד דתו לאו ירך אמו הוא דלאו כדכיה תליא אלא מי הוא וולד נעלה בפניו וליכא חששא אלא דלא ה"ל חוקה דחיותא וספק נפשות להקל. ולא ידעתי מה זורך לכל אלו הדקדוקים [ז] דלא משכחת סכנת עובר בלא סכנת עוברה ולא סכנת עוברה בלא סכנת עובר. דהמפלת בחזקת הסכנה היא וכן פרש"י דאם אינה אוכלת שניהם מסוכנים: [דף פב ע"ב] היא עוברה דאריה אחיה לקמיה דעבי אמר לך זילו לחישו לה ד יום הכפורים האידנא הוא. לחישו לה ואילתשה. קרא עליה צטרס ארכך בצנטן ידעתין וגו' נפיק מינה רבי יוחנן. היא עוברה דאריה אחיה לקמיה דרבי יוחנן אמר לה זילו לחישו לה. לחשו לה ולא אילתשה. קרא עליה וזרו רשעים מרתם [דף פב ע"א] נפיק מינה שבתאי אורז פירי: חולה מאכילין אותו על פי בקיאות וכו'. אמרי דבי ר' ינאי חולה אומר נריך אני ורופא אומר אינו נריך שומעין לחולה. פשיטא ספק נפשות להקל מהו דחיימא הא דקאמר חולה נריך אני בעוהי הוא דקא מציעת סבר אי לא אכילנא מיתנה קא משמע לן לב יודע מרת נפשו. חולה אומר איני נריך ורופא אומר נריך שומעין לרופא אלא ספק נפשות לרופא. והאי דקאמר חולה לא זריכנא [ח] חוננא פירוש טירדא בעלמא נקיש ליה ורש"י פי' טעות אשדירדשוין הוא דנקיש ליה. [ט] כתבו החוספות הא דקאמר רש"י חולה אומר נריך אני היינו שאומר שהוא ירא שאם לא יאכל * שיכבד יהיה מסוכן למוט. ויש ספרים שכתבו בהו מילתא דרבי ינאי פשיטא ספק נפשות להקל מהו דחיימא הא דקאמר חולה נריך אני בעוהי הוא דקא מציעת [י] סבר אי לא אכילנא מיתנה קא משמע לן. אלמא דוקא משום ספק מיתה מאכילין אותו עד כאן. [יא] וכתב רש"י לי דחומר גדולה היא זאת בספק * דאין לך רופא שיאמר אם לא יאכל שמה ימות אלא הרופא דרכי לומר אם לא יאכל אפשר שיכבד חליו ויסתכן. ואפי' לספרים שכתבו בהו אי לא אכילנא מיתנה אין ללמוד מזה דדוקא על ספק מיתה מאכילין דלישנא דמיתנה לאו דוקא אלא שדרך החולה לומר כן מתמת פחד המיתה. ואי אמר איהו ואחרינהו צדיה לא זריכנא ואומר חד רופא נריך אין דבריו של אחד במקום שנים. ואי אמר איהו

ד' בתנאי מי שחזו צולמוס מאכילין אותו ואפילו דברים שמתאים עד שיאורו עיניו: **גמ'** מ"ר מנין יודעים שיאורו עיניו משיבתיין בין טוב לרע. אמר אביי ובעטמו. מ"ר מי שחזו צולמוס מאכילין אותו הקל הקל. טבל ונצילה מאכילין אותו נצילה. [י] (נצילה) ושיבתי מאכילין אותו שביעית. שאלו את רבא ד"ז ז"ל חולה שיש בו סכנה אם לא יאכל כשר. [יא] אם יש לפניו נצילה ואין * שחוט אם לא ששחט שבת. כי יש אמריים מוצב שיעבור הוא על לאו דנצילה משעברו אחרים על איסור סקילה. והייש דברי יש אמריים מכוינים הם אבל יש לומר כי איסור שבת כבר ניתן לדחות בצבערה * וביצול ובמתמין לו חמין. אי נמי שאי אפשר * [יא] שאל יאה קטן אחד בסוף העולם. אבל אם היה החולה נריך לאכילה לאחור [יא] ונצילה מונעת לו מיד והשחוט מתאחר לו דאין מאכילין אותו הנצילה ואין ממתינין לשחיטה והפשט ובישול. ורבינו מאיר השיב בתשובה על זה והביא דמיון מאוכל נפש ביום טוב דשוחטין ביום טוב דאיכא עשה ולא תעשה באיבור מולכה ומאכל נצילה דאין בה אלא לאו או לומר לנכרי לנחור עשות דליכא אלא איסור דרבין * דאין שחיטה לעוף מן התורה אלא כיון דהתורה המירה לנו אוכל נפש ביום טוב הוה לדידן כל אוכל נפש ביום טוב כמו צמול. * והכי נמי כיון שהמירה תורה פיקוח נפש הוי כל מלאכה שעושה בשבת נצילה חולה שיש בו סכנה [יא] כאליו עשה צמול. והיכא דאיכא תרי איסורי מאכילין אותו הקל. ושחטה המאכל מותר אבל הנצילה המאכל עממו אסור ואריה רבע עלה עד כאן. [יא] ואני שמעתי משום

הגהות הב"ח א פעמים מהיישבת כבש ברוטב פעמים ברוטב ענמו ופעמים זריכה לשומן * ב ובעדמה דידה תליא מילתא יכו' כשהולך דמיא: ג טעמא אחרינהו הוא דהרי: ד זילו לחישו לה דהאידנא יוכי"ב הוא לחשו לה: ה ה שיכבד חליו ויהיה וכו' מנינא דר' ינאי: ו דמעיבדא דהכא דאיכא אחרינהו צדי חולה ואמר לו נריך אני כשם כשהחולה אומר וכו' נשמע לו דהכא וכו' אמר דאמרי נריך שומעין כלל * ויבית לדידה נמחק: ז ולא אמריין חולה חוננא בעלמא הוא דנקיש ליה אלא חד וכו' דחיינ סוגיא מפורשת ומפסיין סבירא בעלמא: ח ואין לנו שחוטתה: י וביצולו ויהסס לו חמין * ונמי אי אפשר שאל יאה קטן אחד בסוף העולם שיעינן שם לדחות אכל אם היה החולה וכו' והשחוטתה מתאחרת לו כהא דחיי וכו' והביא רביה לדבריו מאוכל נפש ביום טוב:

קרבן נתנאה

נפשות חקקא. והא דמני לקמן אכל מנטרפין לדעת אחרת. אינו כפרש"י אלא ה"פ כשם שלשה שאומרים לא נריך ורופא אי' ואשה אומרים נריך מנטרפין דעתה למהוי כהרי ותרי כמאה לענין ספק נפשות: [פ] דהבי מיישיאא בתני. מיימי רחי' על כל מה דמפורש לעיל: [פ] ברא דאמר * צריך. ומקו ליה בגמרא דאיכא אחרינהו דאמר לא נריך. וקמני מאכילין על פי בקיאות ש"מ ע"פ רופא אחד שאמר נריך אין מאכילין אותו דאין דבריו של אחד במקום שנים. ועלה פריך פשיטא דמאכילין אותו דהא הוי מרי ותרי וספק נפשות להקל ומשני דאיכא תרי צדיה ומומרים לא נריך ושומעין לבקיא דמרי כמאה נשמע מזה אי אמר איהו ואחרינהו צדיה זריכנא ושני רופאים ואפי' הן מאה אומרים לא נריך מרי כמאה ומאכילין אותו. דמנא שגא. ועוד ק"ו הוא: [ק] וכתב הרמב"ן ז"ל. שם דף מ': [כ] ה"ג טבל ושביעית מאכילין אותו שביעית: שבע ושביעית. והא דלא מרי רוחא טפי נבלה ושביעית מאכילין אותו שביעית דוח נבלה וזה נעשה אידי דכא לסיים טבל ותרומה תנאי היא: [ט] אם יש לפניו נצילה. הוי: [ט] ש"א יאה קטן אחד בסוף העולם. שומרת לשחוט נצילה קטן: [א] והנביאה מוכנת לו מיד. פי' כשכר מבושלת נתמא ביד נכרי: [ב] באיצי עשאה בחוה. כי נפשו' ה' חרש'א סיי מופיע' שיה תלוי בתחלוקת אם נאמר שבת התורה אלא חולה הוא כדברי הר"מ. אבל אם נאמר דהויה אלא חולה מאכילין אותו נצילה. והנה הרמב"ם פי"ב מהל' שבת כתב דמתי' היא אלא דניי נפשות. גם הר"ן פי"ב דביצה כתב כן. ד' וגבי טומאה בפ"ו מהל' ביאת מקדש פסק הרמב"ם ג"כ דמתי' אלא זביור. א"כ שבת כמו כן: [א] ואני שמעתי משום רחיישין. והר"ן כתב הטעם דנצילה עובר על כל כוית ממנה והו

(א) פרשה שמת סימן למ (לפניו) (ב) ע"י משכין ח"ג סוס"י לג וכו' למ באורן ככ"ו. (ההרש"ם) (ג) ע"י ע"ג כ"ג כשם שאל יאה קטן בסוף העולם שמתה נאחוט נצילה קטן. ז"ע כמ"ם ב"ר סוס"י ז"א ה"ג. (ההרש"ם) (ד) ע"י חסם סופר א"ח ס"ה. ויבית יתקן סוס"י לה כוה. (ההרש"ם) (ה) יל"ע דמנו דשחיטת עב"ם פסולה ה"ג בעוף דעני עב"ם נחירה ל"ע. ע"י רש"י חולין ב"ב. ועב"ם אינו מזהו על מחירה. א"כ מותר עב"ם יהיה ג"כ פסול. מהר"ם. (ההרש"ם) (ו) ז"ב וכן איכא ב"ר ש"ס ה"א"ש כלל בו דין ה' כשם שמתה מהר"ם. (ור"י) (ז) חוה מדברי הב"י ס"י שנה. ומהא אי שחי' לעיל כ"ס טרף בקלפי' איהא להדיא דטומאה דחיה בצבור וצבת התורה. (ההרש"ם)

זמנים. הלכות שבת פ"ב

יג היה משיחיל הדם להיות שוחט וכו' ומרחינן את הולד וכו' אחר שחוקכים את סטרו. כמאן ספק משני (שבת קכ"ח) קטרים את הסטרו רבי יוסף אומר אף חוקכים וכחז הר"ף א"ר הלכה כר"י:

יד עושין מדורה לחיה וכו'. כחב ה"ה שהיה סבור לפרש דברי רבי דאפי' בחולה שיש בו סכנה קאמר וכו' וכחז ספא מבטל דעמו מתיי דמי הראב"ד שהיה מפרשה בשלח בו סכנה לפי שיש בו סכנה משמע דלכל נרצו מחלינן וכו' שאין במניעה הדבר שטעמו לו סכנה. ואפי' אומר מדברי רש"י משמע דכל שאין במניעה אותו דבר סכנה אין מחלינן עליו אלא הכנה ואפשר שרבינו סבור כן ומיידי בחוליו שיש בו סכנה וכמו שהיה סבור הכר הגניד: בדקו

יג היה משיחיל דם וכו'. בגמרא פרק משני (שבת דף קכ"ט) יש מחלוקת אפי' אחר משעה שהשני על המשבר ר"ה נראה דרבי יוסתם אומר משעה שהסד שוחט ויורד וסבור רבינו שהא השיעור והספק נכסף נפשו להקל. וכן עיקר אע"פ שלא ספקו כן בהלכות: ואמר שמלך מד שלמה ימים וכו'. זמנים אלו המתיריים הם כנהרדעי' ומבואר בהלכות וכחז רב אלא דכל שלמה אפי' היה ורופאים אומרים לא נריכה מחלינן דהיה בריוחא לאו בריוחא הוא וצדדיק לה מדרה ומחמין לה חמין וכל נרצי דעבדיק לחיה עבדיק. והראב"ן ז"ל חלק עליו ואמר שלא לחמרו דברים אלו אלא כשחף עם חממה ובקי וברי המיה ידועים לכל אבל יש עם ולאמרים לא נריכה אף מחלינן והריב"ש שכתב איך עשיתו מדרה ומחמין בכל יום ע"כ דבריו:

להחיותו ואין מחלינן עליה את השבת: יג היה משיחיל הדם להיות שוחט עד שתלד ואחר שתלד עד שלשה ימים מחלינן עליה את השבת ועושין לה כל צרכיה. בין שאמרה צריכה אני בין שאמרה איני צריכה. ומשלשה עד שבעה אם אמרה איני צריכה אין מחלינן עליה את השבת. ואם שתקה ואין צריך לומר אם אמרה צריכה אני שמחלינן עליה את השבת. ומשבעה ועד שלשים יום הרי היא בחולה שאין בו סכנה ואפילו אמרה צריכה אני אין עושין לה מלאכה אלא על ידי נכרים: יד עושין מדורה לחיה ואפילו בימות החמה מפני שהצנה קשה לחיה הרבה במקומות הקרים. אבל אין עושין מדורה לחולה להתחמם בה. הקיזו דם ונצטנן עושין לו מדורה אפילו בתקופת תמוז. ומרחיצין את הולד בשבת ביום שנולד אחר שחוקכין את מיבורו אפילו בחמין שהוחמו בשבת. ומולחין אותו ומלפפין אותו מפני שסכנה היא לו אם לא יעשו לו כל אלו. וכן מרחיצים אותו לפני המילה ולאחר המילה וביום השלישי למילה בחמין שהוחמו בשבת מפני הסכנה: מן האשה שישבה על המטבר וסתה מביאין סכין בשבת אפילו דרך רשות הרבים וקורעין את כריסה ומוציאין את הולד שמה ימצא חי שספק נפשות דוחה את השבת ואפילו לזה שאין חוקתו חי: מן מפקחין יפיקוה נפש בשבת ואין צריך ליטול רשות מכות דין. והמקדים להציל הנפש הרי זה משובח.

יד עושין מדורה לחיה וכו'. מומראם הם וכו' ר"ה חזק שלמה לו חזק סענה נשלח אחרים חיי נריכה ולחיה בצמור והבשר: אבל אין עושין מדורה לחולה להתחמם בה. בגמרא אפי' אפי' שמואל עושין מדורה לחיה בשבת סבור מיהו לחיה אין לחולה לא בימות הגשמים אף בימות החמה לא אחר אמר ר' מייב"ד אפי' אמר שמואל הקיזו דם ונצטנן עושין לו מדורה אפילו בהקפא חמו עכ"ל בגמרא. וסובר רבינו דהא דליימי שמואל דהקיז דם לא כל אלא לדחום חס שאלוהי בימות החמה לא מפני שהמיה הרי היא בהקיז דם דודאי שפסיד דם הרבה ומחמין כן הגנה קשה לה הרבה אבל מה שכתבו לחולה לא כדקדקי קאי, ודעת הרמב"ן ז"ל שכתבו זה לדחום דאפילו לחולה בימות החמה עושין דלא גרע מהקיז דם ונצטנן וכן מבואר בהלכות וכן פירש"י ז"ל. ובהשגחה א"ל ונכסר יום הכסורים (יומא ס"ד) הניח צדדיק מחמין חמין לחולה בשבת בין להקטוה בין להכריחיה וכו' ואפשר דבחוילה שיש בו סכנה היא עכ"ל, ומדבריו נראה שסובר שדברי רבינו הם בחולה שאין בו סכנה ודקה באלפר דהיה דפרק י"ב שיש בו סכנה הוא. ובדלי מוכרח הוא שם וספא דהיה ברייתא וספקו דוחה את

השנת הראב"ד *שמע עד הגנים פטור. כחב הראב"ד ז"ל הקי מולי סלונגה דרבה ורבה מינה במחמוס. ורבה לקולא דאמר ז"ל בחר מעשיו וכווא ספק כרבה אפי' דהתייד הוא לנביה דרבה עכ"ל:

השנת הראב"ד *שמע עד הגנים פטור. כחב הראב"ד ז"ל הקי מולי סלונגה דרבה ורבה מינה במחמוס. ורבה לקולא דאמר ז"ל בחר מעשיו וכווא ספק כרבה אפי' דהתייד הוא לנביה דרבה עכ"ל:

א טור סימן שש ספ"ג לאין סה : ב טור ספ"ג עין סה : ג טור ספ"ג לאין סה :

סכנה וכבר כחב רבינו למעלה ברש"י הברך כתיב חולה שיש בו סכנה וכן יראה מדברי הראב"ד ז"ל דלחיה כל לי עושין לה מדורה דכל לי עושין מדורה (חולה) שיש בה סכנה [שה] ואפי' היינו סבור לפרש דחיה דוקא מין שבעה וכיו שכתבתי למעלה וחולה לדעת רבינו אפי' יש בחולי סכנה אין צננה סכנה ואלפר צננדים. ומחמין לו חמין מלחא ורבה וכן חמה נפשיה מדורה אלא חי מבטל דעמי מתיי דמי הראב"ד שהיה מפרשה בשלח בו סכנה לפי שיש בו סכנה משמע דלכל נרצו מחלינן וכו' שאין במניעה הדבר שטעמו לו סכנה. ואפי' אומר מדברי רש"י משמע דכל שאין במניעה אותו דבר סכנה אין מחלינן עליו אלא הכנה ואפשר שרבינו סבור כן ומיידי בחוליו שיש בו סכנה וכמו שהיה סבור הכר הגניד: בדקו

יג היה משיחיל הדם להיות שוחט וכו' ומרחינן את הולד וכו' אחר שחוקכים את סטרו. כמאן ספק משני (שבת קכ"ח) קטרים את הסטרו רבי יוסף אומר אף חוקכים וכחז הר"ף א"ר הלכה כר"י:

יד עושין מדורה לחיה וכו'. כחב ה"ה שהיה סבור לפרש דברי רבי דאפי' בחולה שיש בו סכנה קאמר וכו' וכחז ספא מבטל דעמו מתיי דמי הראב"ד שהיה מפרשה בשלח בו סכנה לפי שיש בו סכנה משמע דלכל נרצו מחלינן וכו' שאין במניעה הדבר שטעמו לו סכנה. ואפי' אומר מדברי רש"י משמע דכל שאין במניעה אותו דבר סכנה אין מחלינן עליו אלא הכנה ואפשר שרבינו סבור כן ומיידי בחוליו שיש בו סכנה וכמו שהיה סבור הכר הגניד: בדקו

יג היה משיחיל דם וכו'. בגמרא פרק משני (שבת דף קכ"ט) יש מחלוקת אפי' אחר משעה שהשני על המשבר ר"ה נראה דרבי יוסתם אומר משעה שהסד שוחט ויורד וסבור רבינו שהא השיעור והספק נכסף נפשו להקל. וכן עיקר אע"פ שלא ספקו כן בהלכות: ואמר שמלך מד שלמה ימים וכו'. זמנים אלו המתיריים הם כנהרדעי' ומבואר בהלכות וכחז רב אלא דכל שלמה אפי' היה ורופאים אומרים לא נריכה מחלינן דהיה בריוחא לאו בריוחא הוא וצדדיק לה מדרה ומחמין לה חמין וכל נרצי דעבדיק לחיה עבדיק. והראב"ן ז"ל חלק עליו ואמר שלא לחמרו דברים אלו אלא כשחף עם חממה ובקי וברי המיה ידועים לכל אבל יש עם ולאמרים לא נריכה אף מחלינן והריב"ש שכתב איך עשיתו מדרה ומחמין בכל יום ע"כ דבריו:

להחיותו ואין מחלינן עליה את השבת: יג היה משיחיל הדם להיות שוחט עד שתלד ואחר שתלד עד שלשה ימים מחלינן עליה את השבת ועושין לה כל צרכיה. בין שאמרה צריכה אני בין שאמרה איני צריכה. ומשלשה עד שבעה אם אמרה איני צריכה אין מחלינן עליה את השבת. ואם שתקה ואין צריך לומר אם אמרה צריכה אני שמחלינן עליה את השבת. ומשבעה ועד שלשים יום הרי היא בחולה שאין בו סכנה ואפילו אמרה צריכה אני אין עושין לה מלאכה אלא על ידי נכרים: יד עושין מדורה לחיה ואפילו בימות החמה מפני שהצנה קשה לחיה הרבה במקומות הקרים. אבל אין עושין מדורה לחולה להתחמם בה. הקיזו דם ונצטנן עושין לו מדורה אפילו בתקופת תמוז. ומרחיצין את הולד בשבת ביום שנולד אחר שחוקכין את מיבורו אפילו בחמין שהוחמו בשבת. ומולחין אותו ומלפפין אותו מפני שסכנה היא לו אם לא יעשו לו כל אלו. וכן מרחיצים אותו לפני המילה ולאחר המילה וביום השלישי למילה בחמין שהוחמו בשבת מפני הסכנה: מן האשה שישבה על המטבר וסתה מביאין סכין בשבת אפילו דרך רשות הרבים וקורעין את כריסה ומוציאין את הולד שמה ימצא חי שספק נפשות דוחה את השבת ואפילו לזה שאין חוקתו חי: מן מפקחין יפיקוה נפש בשבת ואין צריך ליטול רשות מכות דין. והמקדים להציל הנפש הרי זה משובח.

רמב"ן תורת האדם

(ה) בפרק אין מעמידין (כ"ח א') אמר שמואל האי פדעתא סכנתא היא ומחללים עליה את השבת. אמר רב ספרא האי עינבתא פרונקא דמלאכא דמיתותא היא. אמר רבא האי סימטא פרונקא דאישתא היא. אמר רב שמן בר אבא אמר ר' יוחנן מכה של חלל אינה צריכה אומד, וגב היד וגב הרגל נמי אין צריכין אומד, דאמרינן (שבת ק"ט א') רבינא איקלע לבי רב אשי חזיה דדרסא ליה חמרא אגבא דכרעיה וצמית ליה בחלא אמר ליה לא סבר ליה מר דאסור א"ל גב היד וגב הרגל שאני דאמר רב אדא בר מתנא אמר רב גב היד וגב הרגל הרי היא כמכה של חלל ומחללין עליה את השבת והאי אשתא צמירתא כמכה של חלל דמיא (ע"ז כ"ח א'). ומהיכן מכה של חלל פי' רב אמי מן השפה ולפנים. והאי צפידנא נמי סכנתא היא ומחללין עליה את השבת כדתנן החושש בשניו מטילין לו סם בשבת. ר' יוחנן חש בצפידנא אזל לגבי דההיא מטרוניתא עבדא ליה חמשא ומעלי שבתא א"ל למחר מאי כו' ואמרינן עלה שאני צפידנא הואיל ומתחלת בפה וגומרת בבני מעים. מאי סימניה רמי מידי בככיה ואתי דמא מבי דרי, פי' מכה של חלל דאמרינן אינה צריכה אומד, לומר שאפי' אין שם בקיין וחולה נמי אינו אומר כלום, עושים לו כל שרגילים לעשות לו בחול ממאכלים ורפואות שהן יפין לחולה, ומחללין שבת ואין נשאלים כלל. אבל כשיודעים ומכירים (נ"א: ורגילין) באותו חולי שהוא ממתין ואין צריך חילול ודאי אסור לעשות לו. וכש"כ בחולה או רופא אומרינן אינו צריך דאין מחללין לעולם אף על פי שהוא מכה של חלל, הא במכה שאינה של חלל נשאלים בבקי או בחולה ואין מחללין עליו עד שיאמר אחד מהן צריך הוא לחלול זה, או שיעשה אצל אחד מהן ספק נפשות.

שלחן ערוך סימן שכ"ח סעיף ד' – ביאור הלכה ד"ה כל שרגילים

באר הגולה קסג:

הלכות שבת סימן שכח

(ט) * וְדוּקָא שְׁתַּקְלַקְלַק אַחַד מֵהַיִּבְרִים הַפְּנִימִים מִחַמַּת מִכָּה אוֹ בּוּעָה וְכִיּוּצָא בְּזָה, אֲבָל מְחוּשִׁים אֵין נִקְרָאִים מִכָּה. הַגָּה: מִיָּהוּ מִי שְׁחוּשֵׁשׁ בְּשֵׁנֵיו (י) * וּמְצַטֵּעַ עָלָיו לְהוּצִיאוֹ, (ז) (יא) אוֹמֵר (יב) לֹאֵינוּ יְהוּדִי לְהוּצִיאוֹ (בית יוסף ג' ד"ה י"ג) וּמִמַּמְנִין בְּשֵׁם אֲרַחּוֹת חַיִּים (לוֹת ס"ג) וְאִיסוּר וְהִיתָר הָאֲרוּךְ (כ"ג טו ד"ן מ"ד): ד' יִמְכָּה שֶׁל חָלָל (יג) אֵינָה צְרִיכָה אִמְדָּה, וְשֶׁאֵפְלוֹ אֵין שֵׁם בְּקִיָּאִים וְחוּלָה אֵינוֹ אוֹמֵר כְּלוּם, עוֹשִׂים לוֹ (יד) * כָּל שְׂרָגִילִים לַעֲשׂוֹת לוֹ בַּחַל, אֲבָל (טו) כְּשִׂיּוּדְעִים

ה' הר"ן פסק י"ד דשבת (פ' ד"ה ככה) ק"ש רבנו יונה והרשב"א ו' שם בעבודה זרה (ע"י) ו' רמב"ן פסק תורת האדם (שער המיחוש עני הסכנה).

באר היטב

ואם הרופא אומר שצריךה, שומעין לרופא, כנסת הגדולה (תהי"ט): ג' (ב) או"מ. ואף על גב דהיישראל מסני, קמא לן דמסני אין בו מפש. והש"ו (סק"א) חולק ופסק לאסור, וכתב דהא דמסני אין בו מפש היינו היבא דאינו יהודי התחיל במלאכה

באר הגולה

נפל למשכב, ולאפוקי חששא בעלמא בשניו אינו בכלל זה וקדלק"י בסעיף ל"ב, (ט) וכל שפן מחלת צפידנא שמתחלת בפה ומסיימת בבני מעים, וסימנה כשנתן כולם לחוף פיו סביבות השנים יוצאין מביי השנים הם, המחללין עליה השבת. והפרש יש ביניהם, דבצפידנא אפלו החולה והרופא אומרים אין צריך לחלול, אמרינן דאין בקיאי בזה, פי מקבל ביד חז"ל (ע"ז כח). שפכנה היא, ובשאר קאב השנים דחשיב כמכה של חלל, בסתם, מחללין וקשאומר הרופא או החולה שאין צריך אין מחללין וקלקמה בסעיף ד' (פרי מגדים (א"א סק"ב): (ט) וְדוּקָא וְכוּ'. קאי ארישא אמפה שבחלל הגוף: (י) וּמְצַטֵּעַ עָלָיו הֵינוּ (ו) דְקָאִים לִיָּה טוֹבָא וּמְצַטֵּעַ כָּל כֶּף עַד שְׁחֵלָה כַּל גּוּפוֹ עַל יָדֵי זֶה אִף שְׂאֵינוֹ נוֹפֵל לְמַשְׁכָּב וְקַדְלֻקְמָן סַעִיף י"ז, וְעַן כְּבֹאֵר הֵלְכָה (י"ה) וּמְצַטֵּעַ, ואף דמתחלה מבאר דחולי השנים מקרי של חלל, מכל מקום אינו מטר ההוצאה על ידי ישראל דהוצאת השן אינה רפואה ידועה [אלה רבה (סק"א)], וְאֲדַבְרָה (ו) לַפְעָמִים יֵשׁ חֲשַׁשׁ סַכְּנָתָא עַל יְדֵי זֶה, וְהָא דַּמְתִּיר הַשְּׁלַחַן עֲרוּךְ מִקְדָּם לְחַלֵּל עֲלֵיהֶן הַשְּׁבֵת, (ח) הֵינִי לְרַפְּאָת הַמַּחֲלָה עַל יְדֵי סַמִּים שְׂלֵא יִהְיֶה צְרִיךְ לְהוּצִיאַן: (יא) אוֹמֵר וְכוּ'. ואף על גב דהוא פותח פיו ומציא את שנו להוציאו, קמא לן (ביצה כב) דמסני אין בו מפש. והש"ו (סק"א) מאריך בענין זה ודעתו להחמיר, (ט) אֲבָל הַרְבֵּה אַחְרוּגִים יִדְעָתָם כַּהַשְּׁלַחַן עֲרוּךְ: (יב) לֹאֵינוּ יְהוּדִי לְהוּצִיאוֹ. אֲבָל לֹא עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל (ו) לְכַלֵּי עֲלֵמָא, הַדּוּקָאִת שֶׁן הוּא מִלְּאכָה דְאֲרוּרָתָא דְהָא חוּבָל לְרַפְּאָה (מגן אברהם (סו)), וְעַן לְקַמֵּן בְּרִישׁ סַעִיף י"ז וְנִפְקָא מִזָּה גַּם לְעַנְיָנוּ: ד' (יג) אֵינָה צְרִיכָה אִמְדָּה. פְּרוּשׁ אִם הוּא מְסַן לְשַׁעְתּוֹ אוֹ לֹא: (יד) כָּל שְׂרָגִילִים וְכוּ'. מִמַּאֲכִלִים וְרַפּוּאוֹת (רמב"ן (שער המיחוש עני הסכנה)).

ג * וְדוּקָא שְׁתַּקְלַקְלַק וְכוּ' אֲבָל מְחוּשִׁים וְכוּ'. הנה דין זה הוא מהרשב"א בשם רבנו יונה ומבאר במגיד משנה (פ"ב ה"ה), עין שם, ומשמע מהסימית לשונו שם דאפלו היכי דקאבי ליה טובא מבנינים בחלל הגוף, אינם צווין בכלל מכה של חלל כל זמן שלא נתקלקל אחד מאיברים הפנימיים. אולם בבאור הגר"א ממה שצנן המקור על דבריהם ממה שאמרו שם בגמרא חושש הוא דלא כרי, משמע היבא דקאבי ליה טובא מחללין, ואולי יש לדחות דגבי שנים הם אקוישי ואין שך פהם שם מכה כל כך, פינן דקאבי ליה טובא יצא מכלל מחוש ודינו כמכה של חלל, מה שאין כן בשאר איברים פנימיים כל זמן שלא נעשה מכה או בויה צדן הוא בכלל מחוש בעלמא, וצריך עיון. ומכל מקום אפשר לומר דאם קאבי ליה טובא באחד מאיברים הפנימיים, ומסקס לו שמא נתקלקל שם באיזה דבר, ואין שם רופא בעיר לשאל, דמתר לחלל שבת ולפע אחר רופא, דאף כמכה שאינה של חלל איחא לקמן בסוף סעיף ה' דאם נעשה אצל החולה ספק ספק מחללין:

* וּמְצַטֵּעַ עָלָיו וְכוּ'. עין בפשנה ברורה (סק"י) כמה שכתבנו דבענין שחלה כל גופו על ידי זה, הוא מהמגן אברהם (סק"ג). ובשלחן ערוך של הר"ן (י"ג) מצד דאפשר שיהא מטר על ידי אינו יהודי אף בלא חלה כל גופו על ידי זה, עין שם. ולענין דעמי גם כן יש לענן כמה שכתב המגן אברהם דהוצאת שן הוא מלאכה דאורייתא דהא חובל לרפואה, ורצונו לומר דבזה חוב אפלו למאן דאמר מקלקל בחבורה פטור דזה מתמן הוא, הא הוא אינו מכנן רק להוציא השן והדם ממילא קאמי, ואף דהו פטיק רישא, הא הוי על כל פנים פטיק רישא דלא איכפת ליה ואין אסורו אלא מדרבנן. והנה למאן דאמר מקלקל בחבורה חוב, חוב גם בזה, כמו שכתב הגר"א בסימן שלי"א סעיף י', אֲבָל לְמַאן דְאָמַר פְּטוּר אִמְאִי חֻבּ בְּזָה, ואף זעל ידי ישראל בנדאי יש לחזר בזה, על כל פנים על ידי אינו יהודי אפשר דיש להקל אף באינו חולה כל גופו:

ד * כָּל שְׂרָגִילִים וְכוּ'. זהו לשון הרמב"ן בתורת האדם (שער המיחוש עני הסכנה) וכתב המגיד משנה (פ"ב ה"ד) דמזה משמע דאף על פי שאין בו סכנה במניעת הדבר ההוא, עד כאן לשונו, ולענין דעמי צריך עיון דלפי הנראה הרבה פוסקים חולקים על סבא זו, דהרי רש"י כתב (שבת כט. ד"ה דבר) חולה שאין בו סכנה שאם לא יעשו לו רפואה זו לא ימות, עד כאן לשונו. משמע דיש בו סכנה פרושו דמסכן הוא אצל התרופה, וכבר הביאו בית יוסף (י"ה ומכ"ה) וכן פרש עוד קיומא פ"ד עמוד ב' דבר המתחיל לא ספק וכו', עין שם, וכן פרש עוד בדבור המתחיל (מפקחין) ופוקחין, עין שם, וכן כתב הר"ן באלפסי בכמה מקומות (שבת נא: ד"ה דבר) פרוש רש"י. ועוד ראיה ממתניתין (יומא כב.) חולה מאכילין אותו על פי בקיאי, ובלא אומדנא אין מאכילין כמבאר בתוספות מפנין ק"ח עמוד ב' דבור המתחיל קא משמע לן ובמאירי שם (שבת קכז: ד"ה יולדת) ובתוספות ישנים ימא שם (פג. ד"ה חולה), ומבאר בכמה ראשונים דמתניתין פירינה בחולה שיש בו סכנה, אלא דצריך אומדנא אם מסכן לו התענית, אף על פי דכחל בנדאי היינו נותנים לו לטעם ממאכלות הנינים לחולה, אף על פי כן ביום הכפורים בענין אומדנא. וכן פרש רש"י במתניתין שם, על פי בקיאי, אם אמרו שאינו מסכן אם אינו אוכל, וממילא הוא הדין לענין חלול שבת. ועוד שהרי דעת ר"י (הובאו דבריהם בכ"י ט"ו תרי"ה ד"ה חולה שצריך) שאין מאכילין אותו עד שנסתפק שמא ימות, ואף לרבנו חם דפליג על זה כתב נמי אף על גב שהווא אינו אומר שמיות מכל מקום תישינן שמא תעלה ויסתכן, ולא תלוי כלל באמירתו דהרבה אכל לא משום דטוב ויפה לו, וכן הוא דעת התוספות ישנים בדבור המתחיל חולה, עין שם, וכן כתבו התוספות פסקו מפנין (סו) וכן כתבו המאירי (סו) וזה לשונו, יולדת שמתחילין לא סוף דבר למה שהוא נעשה לרפואה אלא אפלו כמה שנעשה לישוב דעתה, אף על פי שכפרך אחרון דיומא התמירו שלא להאכיל אלא על פי מנהגה, מכל מקום בקאן מתוך פחדה יכולה להסתכן, עין שם. וכן נראה דעת הרשב"א בתשובה (ה"ג) סימן ר"ר"ל (ה"ג), שהרי כתב דהא המסכן מסכן הוא אצל אכילה וכו', ונאכילתו ביום הכפורים, עין שם. אלא דלא קשה לו אלא משום הרצאה דהביא מפרך חרש (ביבמות ק"ד) דכל מסכן מסכן הוא אצל אכילה גם כן, אכל אי לא משום זה לא קשה ליה דנאכילתו ביום הכפורים, ונעל כתיב דלא מחללינן פי אמ לתעבירי הספנה. גם מדברי הרמב"ן בענין זה ראיה כל כך, והוא דכתב עושין לו כל שרגילין לעשות לו בחל ממאכלים ורפואות, מסתברא שאין פגותו אפלו לדבר שאינו להעביר הספנה, אלא פינן דמייורי שאין פאו בקי ואינם

פגמים אינו יודע אם הוא מסכן, אלא דאפלו לדידה נמי ונקא משום ספק סכנה כמזהר במתניתין חולה, עין שם, וכן כתבו התוספות פסקו מפנין (סו), וכן כתב המאירי (סו) וזה לשונו, יולדת שמתחילין לא סוף דבר למה שהוא נעשה לרפואה אלא אפלו כמה שנעשה לישוב דעתה, אף על פי שכפרך אחרון דיומא התמירו שלא להאכיל אלא על פי מנהגה, מכל מקום בקאן מתוך פחדה יכולה להסתכן, עין שם. וכן נראה דעת הרשב"א בתשובה (ה"ג) סימן ר"ר"ל (ה"ג), שהרי כתב דהא המסכן מסכן הוא אצל אכילה וכו', ונאכילתו ביום הכפורים, עין שם. אלא דלא קשה לו אלא משום הרצאה דהביא מפרך חרש (ביבמות ק"ד) דכל מסכן מסכן הוא אצל אכילה גם כן, אכל אי לא משום זה לא קשה ליה דנאכילתו ביום הכפורים, ונעל כתיב דלא מחללינן פי אמ לתעבירי הספנה. גם מדברי הרמב"ן בענין זה ראיה כל כך, והוא דכתב עושין לו כל שרגילין לעשות לו בחל ממאכלים ורפואות, מסתברא שאין פגותו אפלו לדבר שאינו להעביר הספנה, אלא פינן דמייורי שאין פאו בקי ואינם

שער הציז

גופו, היינו מה דאיחא שם בגמרא קאבי ליה טובא, ומשמע דאי לאו הכי אינו רק בכלל חששא בעלמא, ולא מחללינן שבת עילויה: (ס) כן הוכיח המגן אברהם (סו) וכן מוכח בהגר"א דהשלחן ערוך לא קאי אמתלת צפידנא: (ו) הגר"א, וכן משמע ממגן אברהם (סק"ג) שכתב דבענין שחלה כל גופו על ידי זה ומסתמא קאבי ליה טובא, ונאיתו בקרי מגדים (א"א סק"ב) שדחק עצמו לומר דמייורי דלא קאבי ליה טובא, דאי לאו הכי אמאי אינו מטר על ידי ישראל, ולא נאה דברי אסור וחתר שכתב

הלכות שבת סימן שכה

קסד. באר הגולה

(טו) ומפירים באותו חלי * שממתין ואין צריך חלול, אסור לחלל עליו אף על פי שהיא מפה של חלל: כ"ח מפה שאינה של חלל נשאלין בבקי ובחולה, ואין מחללין עליו שבת עד שיאמר אחד מהם שהוא צריך לחלול, או שיעשה אצל אחד מהם (יז) ספנת נפשות. (וענין לקמן סימן תרי"ח ס"ב): ז' מפה שעל גב היד וגב הרגל, וכן מי שבלע עלוקה, וכן מי שנשכו פלב שוטה, כאו אחד מזוחלי עפר הממיתים, אפלו ספק אם ממית אם לאו, הרי הם כמפה של חלל: ז' למחללין שבת (יח) על כל מפה שנעשית * מחמת כבודו, ועל שחין הפא יפסי הטבעת, ועל סמטא והוא הנקרא פלונקרו בלעז, ועל מי שיש בו קדחת (יט) הם ביותר, או (כ) עם (ג) סמור: ח' מי שאחזו דם, (כא) מקיזין אותו אפלו הולך על רגליו

באר היטב

במשון אשקנו שודעריין, ועל כל פנים אין זה הקדחת המצוי לא עליו, שידוע שאין זה ספנת נפשות והחלתו קר וסופו חם, אלא שזה מניי שבפנים אחת בא עליו החממות והקריחות, ט"ו (ס"ב). וכתב באסור והסר (כלל טו דין כה) דמקור להקין דין מה שכתבתי שם (ס"ג) בשם נדרות הפסד, והמגן אברהם בסימן ש"מ ריש י"ד, כתב, צריך עיון אם להמיר בנקרה, ולכן מקור לומר לעמו"ם לחתום, עין שם: * (ג) סמור. מלשון 'הסמר שצרת בשרי' (איוב ד טו), ונראה שהוא מה שאומרים

משנה ברורה

(טו) ומפירים באותו חלי שממתין. רצונו לומר שמפירים בברור טלא ותגבר החלי יותר על ידי שנמתין עד הלילה במוצאי שבת: כ"ח ספנת נפשות. צריך לומר (יט) ספק ספנת נפשות, ורצונו לומר דאפלו אומרים רק שמא יקבד עליו החלי ויסתכן נמי שרי, וזהו שפסי' הרמ"א וענין לקמן סימן תרי"ח, דכן מבאר שם לענין אכילת יום תפפורים והוא הדין כאן: ז' (יח) על כל מפה. אפלו אינה בחלל הגוף, ואפלו שלא על גב היד והרגל: (יט) הם ביותר. הוא הנקרא בלשון אשקנו טיפוסים וכדומה: (כ) עם סמור. מלשון 'הסמר שצרת בשרי' (איוב ד טו) והוא הנקרא שודעריין בלשון אשקנו, שבא הקרירות והחממות בפעם אחת, לאפוקי קדחת המצוי שבא מתחלה הקרירות ואחר כך החממות, אין זה בכלל חולה שיש בו ספנה [אחרונים], ומכל מקום על ידי אינו יהודי מתר לחלל עליו שבת: ח' (כא) מקיזין אותו. אפלו על ידי ישראל דסקנתא הוא, ואם אחזו דם במקצת ומגפר

הרמב"ם (פ"ב ה"ד) דגם למסקנא אין מחללין לחולה, ורק דוקא לחיה שהקר מוזק לה הרבה. אלא שהמגיד משנה (שם) כתב דמשמע דלחולה שיש בו ספנה אפלו דבר שאינו נחזין לפקיה נפש נמי עברין, ואוקמה לטוגיא דמיירי בחולה שאין בו ספנה. אמנם שיטה זו קשה דאם כן לרב הפוסקים דסבירא להו כדבריו, וזה לשון המשפ"ץ חלק ראשון עושין לו מדורה, אם כן יתחדש לנו דחולה שאין בו ספנה עושין לו מדורה על ידי וישאל, וזה לא נשמע משום פוסק. וכן כתב בהדושי הרמב"ם המובאים בספר ישמך [משנה] רוקח שדעת הרמב"ם שאין עושין מדורה לחולה אפלו יש בו ספנה, והנה מלבד דעת המגיד משנה מצאתי עוד איזה פוסקים דמשמע דסבירא להו כדבריו, וזה לשון המשפ"ץ חלק ראשון בלטי הגבורים פרק מפנין (גב. את א), עין שם. והנה מלבד דעת המגיד משנה מצאתי עוד איזה פוסקים דמשמע דסבירא להו כדבריו, וזה לשון המשפ"ץ חלק ראשון סימן נ"ד ואפלו הדלקה והבערה שהוא מלאכה גמורה עושין אותה בשביל חולה שיש בו ספנה, אף על פי שאין עקר רפואתו בהדלקת היר אלא שצריכין אנו לצרכי רפואתו, והכי מניא בפרק מפנין אם היתה צריכה לנו וכו', מקאן נראה שאפלו משום ישבו דעתו של חולה אפלו אינו צריך לרפואתו אלא ישבו דעתו בלבד, והוא שראו מלאכות שהחולה מתישב אותן בעושיין אותן בשבת, עד כאן לשונו. ומשמע לכאורה דסבירא ליה כהמגיד, וכן מצאתי עוד למאירי שלתי יומא (פ"ב) בדבור המתחיל (בין להשקותו בין לרפואתו) [מתמין חמין] שכתב אף על פי שרציצה זו של הזיק איכריו אין בה צורך למחירות, והנה לן למימר שנמתין לה כדי שלא יחלל שבת, שמכל מקום ממתרת היא בחזוק איכריו ואין משהיו לה שום דבר תועלת לגמר רפואת החולה, עד כאן לשונו. גם מזה משמע לכאורה דסבירא ליה כהמגיד משנה, איכרא דצריך עיון בדעתו דהרי לעיל הבאנו אותו בשיטת האוסרין וכדמובא בהדא בדבריו בפרק (אין) מפנין, ואפשר דחזוק איכריו נמי פעמים שמוציא אותו מחזקת ספנה. והנה מצאתי באור זרוע בהלכות יולדת (ח"ב סי' קמ) פלוגתא בענין זה, וזה לשונו, רבנו גרשום המיר ליוולדת שולדה שבצה ימים לפני הפסח להחם לה חמין בליל פסח. והרב רבי אליעזר אוסר, ואמר דסברת הלכה זו אינה כרציצה כי לא התר לחלל שבת אלא בדברים שיש בהם פקוח נפש, עין שם שהאר"ק, ולכאורה משמע מזה דסברת הרב רבנו גרשום קדעת המגיד, אך אין ראה דאפשר דסבירא ליה דגם כרציצה איכא נמי פקוח נפש, [וכן הוא דעת כמה ראשונים עין לקמן בסימן (ש"א) ש"ל] [בהל ד"ה כל שלשים]. נחור לענינו דמובא מהני פוסקים שהבאתי למעלה היינו רש"י ורבנו תם ור"י ותוספות ישנים דיומא ותוספות פרק מפנין ומאירי שם ורשב"א בהשוקה והאור זרוע בשם הרב רבי אליעזר דכל היכא דאינו מסכן דלבר זה אין מחללים, וכן הוא משמעות הר"ן שהעתיק בפרש"י בכל המקומות וגם מפה שכתב בפרק שמונה שרצים בדבור המתחיל (שקא יבריא) [תנן] וכמו שכתבנו למעלה, וגם דעת הרמב"ן לפי מה שצדדנו משמע גם כן דסבירא ליה הכי, ודבריו רבנו גרשום אינו מבאר בהדיא שחולק על זה [וכנ"ל], ולא נשאר לנו להקל כי אם דעת המגיד ומשמעות המשפ"ץ ומשמעות המאירי דיומא, [נאף שמקריחין אנו לחלק לדבריו שלא יסתר את עצמו וכנ"ל], אם כן בודאי היה מהנכון להחמיר באסורי תורה, ובפרט שהוא שלא במקום ספנה. וגם בראשון סימן ק"ד כתב וזה לשונו, יש אומרים דהא דמאירינו במסקנא דוחה שבת היינו דברים שאם לא יעשה אותן יבא לדין חלקול גדול, אבל בדברים שאין להם צורך הרבה אין מחללים את השבת, ויש מהיר"ם, ונראה דברי האוסרים, עד כאן לשונו. אך ברוב חלק ד' סימן ק"ל כתב שישאל על זה, והשיב בקצרה שיש דעות בזה ודעתו להקל קדעת המאירי ולא הביא ראיה על זה ורק בסבירא בעלמא, עין שם. ולענין דעמי העקר כמו שכתבנו וכמו שהקריע הרמב"ם, ודע עוד דאפלו לפי דעת האוסרים הנ"ל היינו דוקא דבר שברור לנו שלא יקבד חליו על ידי מניעת דבר זה, אבל דבר שיש חשש שעל ידי מניעת דבר זה יחלש חליו ויקבד חליו מחללין עליו השבת, וכעין שכתב רבנו תם לגבי יום תפפורים וכנ"ל וכן נסקח לקמן בריש סימן תרי"ח. ולפי דברי המאירי הנ"ל ביומא משמע שאם על ידי פעולת החלול הזה יתחזק איכריו גם כן אין למנוע דבר זה מאחו כיון שהוא חולה שיש בו ספנה:

* שממתין כ"ז. והכי דגונח מלכו שהוא מסכן, והרופאים אמרו שרפואתו היא שיטתה חלב בכל יום, אסור לחלל שבת באסור דאורייתא בשביל זה וקרלקמן בסעיף ל"ג, דהיי דמסקנא הוא אם לא ישתה לעולם, אמנם על כל פנים אינו מסכן בשביל פעם אחת. ורשב"א פתובח (ס"א) [ס' (ע"א ד"ה ספיקא), רמב"ן שבת פרק

חבית (קמ"ד ד"ה ולרבינו) ובמקומות שם (סא. ד"ה אמר, ע"ש):

* מ' מחמת ברזל. עין תבואות שור הלכות טרפות סימן מ"ד (ס"ה) שמסתפק אי מיירי בהקאה בכה או אפלו חתוף בנחת נמי הוי מסכן, עין שם [הגאון רבי עקיבא איגר בתדושיו]:

שער היציון

ה' (ע) חרדיש רבי עקיבא איגר:

2

TOPIC

Does One Need to Do the Melacha with a שינוי if Possible

מראי מקומות:

רמב"ם פרק ב' הלכות שבת הלכה י"א היולדת וכו'

מגיד משנה שם

רמב"ן תורת האדם ד"ה בפרק מפנין "ושמענין מינה דכל צרכי חולה אף על פי שיש בו סכנה וכו'"

בית יוסף סימן שכ"ח "וכתב עוד שם כו'"

1. What is the Rambam's shita for a חולה שיש בו סכנה if you need to do a חולה שיש בו שינוי or not? How does the Rambam differentiate between a חולה שיש בו סכנה and a יולדת, according to the Maggid Mishna in הלכה י"א and הלכה ד"ד?
2. How does the Maggid Mishna explain the general idea of pikuach nefesh for a חולה יש בו סכנה on Shabbos according to the Rambam, which puts together the two facts that (1) by a חולה שיש בו סכנה you don't need to make a שינוי and (2) you can be מחלל שבת for all his needs?
3. The Ramban argues on the Rambam and holds that even though you can do all צרכי חולה, you still need to do it with a שינוי if you can. How does the Ramban understand the היתר of pikuach nefesh on Shabbos?

בפרק מפנין (קכ"ח ב') ומילדין את האשה בשבת וקורין לה חכמה ממקום למקום ומחללין עליה את השבת, לאתויי מאי לאתויי הא דת"ר אם היתה צריכה לנר חברתה מדלקת לה את הנר ואם היתה צריכה לשמן חברתה מביאה לה שמן בידה ואם אינו ספק בידה מביאה לה בשערה ואם אינו ספק בשערה מביאה לה בכלי דרך רשות הרבים. אמר מר אם היתה צריכה לנר חברתה מדלקת לה את הנר פשיטא. אמר רב אשי לא נצרכה אלא בסומאה מהו דתימא כיון דלא חזיא אסור קמ"ל יתובי מיתבא דעתא סברה אי איכא מידי חזיין חבראתי ועבדן לי, ש"מ דמשום יתובי דעתא דחולה בעלמא מחללינן שבתא במלתא דמסתכנא בה. אם היתה צריכה לשמן חברתה מביאה לה שמן ביד ואם אינו ספק ביד מביאה לה בשערה. ותיפוק ליה משום סחיטה רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו אין סחיטה בשיער. רב אשי אמר אפי' תימא יש סחיטה בשיער מביאה לה בכלי דרך שערה כמה דאפשר לשנויי משנינן. ושמעין מינה דכל צרכי חולה אף על פי שיש בו סכנה היכא דאפשר למעבד לה למלאכה בשינוי שלא יתחלל בה שבת משנין ואין מחללין. והוא שלא יתאחר צרכו של חולה בשינוי זה כלל. ותנן נמי גבי מילה (שבת קל"ג א') נותנין עליה אספלגית וכמון לא שחק מערב שבת לועס בשינוי ונותן. לא טרף יין ושמן נותן זה לעצמו וזה לעצמו. אין עושין לו חלוק לכתחלה אבל כורך עליה סמרטוט, אם לא התקין מע"ש כורך על אצבעו ומביא ואפי' מחצר אחרת. וש"מ אף על פי שסכנה היא לו אין מחללין את השבת לעבור על דברי תורה אלא עושין את המלאכה בשינוי בדבר שהוא משום שבות, ובלבד שיעשה צרכו של חולה בזריזות.

בית יוסף סימן שכ"ח "וכתב עוד שם כו"

תצ

בית חדש

אורח חיים שכת הלכות שבת

בית יוסף

מחמתו למשכב הילכך לא יגמע בהן את החומץ דמוכחא מילמא (ס) מהיכן מכה של חלל פירש רבי אמי מן השפה ולפנים צעי לרפואה קא מכוין אבל מיחושין שהולך כצריא דינו כשאר צריאין רבי אלעזר כמי ושיני מאי ולא איפשיטא וכתב הר"ש (סו"י ה) וספק ולכן הביא הר"ן נמי הך דפרק ז' דעבודה זרה וזה לשונו ואמרין נפשות להקל ג' ואף על גב דצעינן למיפשטה מדתנן (שם ק"א) נמי [בפרק אין מעמידין] דאפילו היכא דכייב ליה טובא חושש קרי החושש בשינוי לא יגמע בהם את החומץ חושש הוא ללא הא כייב ליה כלומר ואם כן צעל כרחק צריך לומר דלמאי דחייב וקאמר לעולם כמי ושיני לאו מכה של חלל היא אפילו כייב ליה טובא ולהכי אסור לגמע בהן את החומץ והא דחייב החושש היינו משום דהיכא דכייב ליה טובא חושש קרי ליה לפי שאין זה חולי אלא מיחוש צעלמא השתא

השיניים ולפנים ב מחללין עליה את השבת בסתם אפילו אין שם בקי והחולה אינו אומר כלום. אבל כשיודעין באותו חולי שאין צריך לחלל עליו את השבת אין מחללין וכל שכן אם רופא אומר שאינו צריך: [ו] וכן מכה שעל גב היד וגב הרגל מחללין: [ה] אבל בשאר צפרק אין מעמידין דאפילו כייב ליה טובא חושש קרי ליה לפי שדבר זה אינו חולי אלא מיחוש צעלמא ע"כ. ומימה שגראה שפוסק כן וכיון דדרך דחייב איתמר ספק נפשות הוא ולקולא. ואפשר שאף הר"ן לא אמרה לפסוק כן אלא לפרש טעמא דההוא דחייב כתב כן ואין הכי נמי דסבירא ליה דספיקא היא ולקולא: ומב"ר מקום ז"ל דהאי צעיא בחולי אחר בשיניים דלאו צפדינא הוא דאילו צפדינא לא הוה מיציעיא ליה דהא צהדיא חנן צפרק צתרא דיומא (פג.) החושש צפוי ה' מטילין לתוכו סס צצנת מפני שהוא ספק נפשות ואוקימנא לה (פד.) צפדינא שמתחיל צפה וגומר צצני מעיס והכי נמי משמע הכא צגמרא (ע"ז כה.) דצעינן למיפשט צעיין מדרבי יוחנן חס צפדינא ה' ועד רפואה צצנת ודמי שאני צפדינא דמתחיל צפה וגומר צצני מעיס משמע צהדיא דבחולי דלאו צפדינא הוא דאיציעיא לן: וכתב הר"ן צפרק

שמנה שרצים (מ. ד"ה מכה) צסס ה"ר יונה (מי' מלמדי הר"י ע"ז סס ד"ה ומאי דאמרין) והרשב"א דמכה של חלל שמחללין עליה את השבת דוקא בצנתקלקל אחד מן האיברים הפנימיים מחמת מכה או צועא וכיוצא בזה אבל מיחושין אין נקראין מכה ואין מחללין עליהם את השבת עכ"ל וכתבו הרב המגיד צפרק ז' (ה"ה):

[ד] (ד"ה) וכו"ש רבינו מחללין עליה את השבת בסתם אפילו אין שם בקי והחולה אינו אומר כלום אב"ר כשיודעין באותו חולי שאין צריך צהצ"ר [את השבת] אין מחללין. זה לשון הרמב"ן בצפר תורת האדם (שער הסכנה ד"ה צפרק אין מעמידין) פירוש מכה של חלל דאמרין צגמרא ה"י אינה צריכה אומד לומר שאפילו אין שם צקיאין וחולה נמי אינו אומר כלום עושין לו כל שרגילין לעשות לו בחול ממאכלים ורפואות שהם יפים לחולה ומחללים שבת ואין נשאלין כלל אבל כשיודעין ומכירין באותו חולי שהוא ממחין ואין צריך לחלל ודאי אסור לעשות לו וכל שכן בחולה או רופא אומר שאין צריך לחלל מחללין אף על פי שהיא מכה של חלל הא צמכה שאינה של חלל נשאלין צצקי או בחולה ואם אין שם צקי וחולה אינו אומר כלום אין מחללין, אבל מכה של חלל אפילו צצתס מחללין אבל ציודעין שאין צריך

[ו] וכו"ש רבינו וכן מכה שעל גב היד וגב הרגל מחללין. צפרק שמנה שרצים (קט.) וצפרק ז' דעבודה זרה (כח.) אמר רב אדא צר מחנה אמר רב גב היד וגב הרגל הרי הם כמכה של חלל ומחללין עליהם את השבת:

[ז] ובדברי רש"י משמע דלא שרי לחלל שבת צצציל חולה שיש בו סכנה אלא דוקא צצצר שאם לא יעשוהו לו הוא מסוכן למוט צצצילו אבל צצצר שאם לא יעשוהו לו אינו מסוכן למוט צצצילו אין עושין אותו על ידי ישראל צצצוף פרק מפנין (קכט.) אהא דאמרין חולה *** שאין בו סכנה אומר לגוי [ועושה] פירש רש"י צרכי חולה שאם לא יעשו לו רפואה זו אין מסוכן למוט ומכל מקום צריך הוא לה ה' אבל הרב המגיד כתב צפרק ז' (ה"ד) גבי אין עושין מדורה לחולה לחולה שיש בו סכנה משמע דלכל צרכיו מחללין ואף על פי שאין צצציעת הדבר שעושין לו סכנה ר"י:

[יב] וכתב עוד שם (ה"ה) דמדאמרין צפרק מפנין (קכט.): דלחיה מציאין שמן על ידי שינוי למד הרמב"ן (שם ריש ד"ה צפרק מפנין) דכל צרכי חולה אף על פי שיש בו סכנה היכא דאפשר למעבד למלאכה צצניו שלא יתחלל צה שבת משנין ואין מחללין והוא שלא יתאחרו צרכיו של חולה כלל צצניו זה ר"י. והוא ז"ל כתב שאין נראה כן מלשון הרמב"ם דציוולת דוקא החמירו לומר כל דאפשר לשנויי משנינן ולא החמירו צחוליס:

[הב] כתב רבינו ירוחם צחלק ט' (נ"ג ע"ב) וזה לשונו יש מי שכתב שכל דבר שאין בו סכנה עתה אף על פי שיוכל לצוא

הגהות והערות

[ב] וכן הוא בקיצור פסקי הרא"ש שבת פ"ד אות ה וכן הוא לשון השו"ע. וכתב על זה בהגהות רעק"א לשון הגמרא מן השפה ולפנים ועיין שו"ת אדמת קודש סימן ב, ור"ל שהוקשה לו למה שינה הטור מלשון הש"ס שאמר מן השפה ולפנים ומכוח מזה מה שכתב שם מקודם דהטור גילה לנו דעתו דסבירא ליה דשפה עצמה וחללה נידונה היא כחלחון עי"ש, ובטור דפוס פייבי די שאקו הגירסא "מן השפה ולפנים" ועיין בקיצור פסקי הרא"ש ע"ז פ"ב אות ח: [ג] עב"כ הרא"ש: [ד] וכן הוא לשון המשנה ברי"ף (ד ע"ב) וברא"ש (סי' יד) וכן הוא לשון הבי" (דפ"ר) לקמן ד"ה החושש בשינוי, ובמשנה שלפנינו הגירסא החושש בגרונו, ולשון הטור לקמן החושש בשינוי וכן הוא לשון הרע"ב ועיין חוספות י"ט ועיין שנוי נוסחאות במשניות דפוס וילנא, ובגמרא יומא פד ע"א איתא החושש בפיו ועיין שער הציון ס"ק ב שהעיר בזה, ובהגהות רבי שמחה מדעסווא, ועיין דקדוקי סופרים שם: [ה] כך הוא הגירסא בעבודה זרה ופירש רש"י חולי

השיניים ובלע"ז מישג"א, וביומא (פד ע"א) הגירסא "צפדינא" ופירש רש"י חולי השיניים והחניכיים ומתחיל בפה וגומר בבני מעיים ומסוכן הוא. ובבית יוסף דפ"ר הגירסא בכל סימן זה "בצפדינא" וכן הוא הלשון בבבא מציעא (פה ע"א) ופירש רש"י צפדינא חולי שבתוך הפה ושמו מישג"א: [ה*] עיין בעבודה זרה כח ריש ע"א דלא גרסינן לה אולם הר"ף (ע"ז ח ע"ב, שבת מ ע"א) גרס לה עיין ביאור הגר"א סעיף ד ד"ה מכה: [ה**] בגמרא שלפנינו במימרא זו הגירסא "דבר" שאין בו סכנה ובמימרא שלפני זה כל צרכי חולה נעשין ע"י ארמאי בשבת: [ו] משמע דיש בו סכנה פירושו דמסוכן הוא אצל התרופה (ביאור הלכה ס"ד ד"ה כל שרגילים וכו' ועי"ש שהוכיח שדעת רוב ראשונים כרש"י ועיין בתהלה לרד"ק ס"ק ד): [ו*] עיין לקמן סימן של בבי" קד ע"ב ד"ה ועושין: [ו**] וכן כתב לקמן הד"מ אות ג בשם האור זרוע [המ"מ מביא עוד ראייה מהרמב"ן ודחאו עי"ש]:

3

TOPIC

Does a פחות מכשיעור שיש בו סכנה Need to Eat On Yom Kippur or He Can Eat Regularly

מראי מקומות:

גמרא כריתות יג. "התירו לה לעוברת לאכול פחות מכשיעור מפני הסכנה"
רמב"ם פרק י"ד הלכות מאכלות אסורות הלכה י"ד "עוברת שהריחה וכו'"
רמב"ם פרק ב' הלכות שביתת עשור הלכה ח'-ט'
ועי' במגיד משנה בהל' ח' "וכתבו מן האחרונים ז"ל וכו'" לגבי פחות פחות מכשיעור
רמב"ן תורת האדם ד"ה וגרסינן בכריתות "ונראה שאף בחולה עושין כן"
שלחן ערוך סימן תרי"ח סעיף ז' "כשמאכילין את העוברת או את החולה"
חידושי מרן רי"ז הלוי הלכות שביתת עשור

1. In which halachos does the gemara bring the principle of פחות פחות מכשיעור?
2. In which halachos does the Rambam bring the principle of פחות פחות מכשיעור?
3. Does the Maggid Mishna assume that the Rambam will apply פחות פחות מכשיעור to Yom Kippur?
4. The Shulchan Aruch brings the halacha of פחות פחות מכשיעור and he includes חולה together with מעוברת. Who's shita is he quoting?
5. What is the shita of the Maharshal and the Maharil, brought in the Magen Avraham (סעיף קטן ח')? In what point is it arguing with the psak of the Shulchan Aruch?
6. What is the exact case which the Brisker Rov quotes Rav Chaim as saying that a פחות פחות מכשיעור שיש בו סכנה can have a full meal on Yom Kippur and does not need to eat פחות פחות מכשיעור?

קדושה. הלכות מאכלות אסורות פי"ד

הרב"ז (מכ"י)

טו וכן החולה שהריג דבר שיש בו הוי"ו וכו'. כפי' אע"פ (כ"ט) אמר רב אשי כזה קלימנא קמיה דרב כהנא ותייחו ליה בגלגלי דליתחא ביהלל ואי לא דיהב ליה איסתמי רב פלס אמר חטיו תמלא דהוהא כלל דמילתא כל דמית ליה ריחא ואית ליה קיוהא : **טז וזו** מי שפחזו טלמוס וכו'. משנה ב"ב בקרא דיומא (דף ס"ג) תי שפחזו בלמוס

יח כבר ביארנו שאין איסור הל' וכו'. זה מחלוקת המאירי פ' שיעור חמין (דף כ"ד) ובכמה דוכתי. ופסק רבינו להחמיר דליסור הל' על איסור חטיו בליסור מסיף ואיסור טלל לפיכך יש אוכל כזית אחד וכו'. ואם היה אוכל חטיו גדולה והכירו צו ככל הסיבות הללו לוקה חמש מלקיות על כל כזית וכזית ואם הכירו צו החסם זמירו לל מחלל דבר זה שפחה עובר חמשה לאוין אין זו החרסא אלא כך צריך להחמיר צו לל מחלל דבר זה שפחה עובר משום טמא שחל' לה הקדשם ומשום אוכל חלב ומשום עמר והחם נהנה מן הקדש ואוכל דיו"ב שצריך המחירה לפרש מלי שם הוא עובר והכי משמע מלשון רבינו שכתב והוא שפחה צו משום חמשה איסורין שנתקנו צו וכן (כריכות י"ג) ומייהי לה כפי' שנוטח חמין יש אוכל חטיו חמס ומייהי פליס לרבע חמסות ואם מעילה אחד ואלו הן עמא שחלל חס החלב וזוהי עמר מן המוקדשין דיו"ב ר"מ אומר חף חס הימה שחם והוי"ו חייב חמירו לו לל מן חסם הוא זה וכו"ס ללולל במיד שחייב חמס מלקיות ול' במשל היה חלל איסור מסיף ואיסור טלל חלל איסור נה אהם משמע שאין צו מחלוקת : **פט"ו א** דבר אסור שנהעבר וכו'. פרק

ואם לא נתיישבה דעתה מאכלין אותה עד שתתישב דעתה : טז וכן החולה [ג] שהריח דבר שיש בו חומץ וכיוצא בו מדברים שמערערין את הנפש דינו כעוברת : **טז** ימי שאחזו בלמוס מאכלין אותו דברים האסורים מיד עד שיאורו עיניו. ואין סחורין על דבר המתיר אלא מטהרין בנמצא. ומאכלין אותו הקל הקל תחלה. אם האירו עיניו דיו. ואם לאו מאכלין אותו החמור : **יז** כיצד היו לפנינו טבל ונבלה מאכלין אותו נבלה תחלה שהטבל במיתה. נבלה וספוחי שביעית מאכלין אותו ספוחי שביעית שאסורין מדברי סופרים כמו שיתבאר בהלכות שמטה. טבל ושביעית מאכלין אותו שביעית. טבל ותרומה אם אי אפשר לתקן הטבל מאכלין אותו טבל שאינו קדוש בתרומה וכן כל כיוצא בזה : **יח** יכבר ביארנו שאין איסור חל על איסור אלא אם היו שני האיסורין באין כאחת או שהיה איסור מסיף או איסור כולל. לפיכך יש אוכל כזית אחד ולוקה עליו חמש מלקיות. והוא שהתרו בו בחמשה איסורין שנתקבצו בו. כיצד כגון טמא שאכל כזית חלב שנתור מן המוקדשים ביום הכפורים לוקה משום אוכל חלב. ומשום אוכל נותר. ומשום אוכל ביום הכפורים. ומשום טמא שאכל קדש. ומשום שנחנה מן הקדש ומעל : **יט** ולמה חל כאן איסור על איסור. שבהמה זו היה חלבה אסור באכילה ומותר בהנייה. הקדישה נאסר חלבה בהנייה ומתוך שנוסף בו איסור הנייה נוסף עליו איסור קדשים. ועדיין היה חלב זה מותר לנבחה ואסור להדיוט. נעשה נותר מתוך שנוסף בו איסור לנבחה נאסר להדיוט. והאוכל הזה היה מותר בבשר הבהמה ואסור בחלבה. נטמא נאסר אף בבשרה נוסף לו איסור על החלב. בא יום הכפורים כלל כל האוכלין. ומתוך שנאסר אף בחולין נוסף איסורו בחלב זה וכן כל כיוצא בזה :

מאכלין אותו אפילו דברים שמתין עד שילורו עיניו והמשם לרבינו ללל אמר חומבין לל טעם ברוטב וכו' אלא כשנכנס דוקא שאין לל אומד בייסוד דמסמ טמאים מתייבב ברוטב ועלמיה שרביה לשומן עמלו אכל מי שפחזו בלמוס מחלילין אותו מיד הוציא עמלו לפי שאין חילוי זה טבל מיומן מלכסיל ודיקא נמי דקמיין מחלילין אותו אפילו דברים שמתאים והא כיון דכיו"כ היה פסוק היה כפי' לולתי מי שפחזו בלמוס מחלילין אותו עד שילורו עיניו וכו' אלא משמע ללל חטא חטיו דברים שמתאים אלא למר למיד מחלילין אותו הדברים שמתאים עמלו וכן משמע נמי מיהיה דלון מחורין על דבר המתיר אלא מחמירם ללל לו הנהג' אפי' הוא דבר האסור. ומה שכתב ומחלילין אותו הקל הקל המלא וכו' כיצד היו לפנינו טבל ונבלה וכו' שם. ומה שכתב טבל ותרומה אם ח"ט לתקן הטבל וכו', שם מחלילין אותו טבל וכן מחלילין אותו תרומה צו חמסם אומר תרומה ולא טבל אמר רבה היכא דלפטר בחולין כ"ע ז"ל דמתקין היה ומשם טבל ותרומה אם ח"ט לתקן אפטר כהולין מ"ס טבל חמור ומ"ס תרומה חמורה מ"ס טבל חמור אכל תרומה חז"ל לכהן ומ"ס תרומה חמורה אכל טבל אפטר לחקוניה ופסק במ"ק.

יח כבר ביארנו שאין איסור חל על איסור וכו'. בפרק י"ב מהלכות ח"ב. ומ"ס כגון עמא שחלל כזית טמא שנתור מן המוקדשין דיו"ב וכו'. משנה ב"ב בקרא דיומא (דף ס"ג) לענין שוב שרייב ד המלאה ואם אחד וכפתיקא רבינו פה לענין שיחייב חמס מלקיות :

יח כבר ביארנו שאין איסור חל על איסור וכו'. בפרק י"ב מהלכות ח"ב. ומ"ס כגון עמא שחלל כזית טמא שנתור מן המוקדשין דיו"ב וכו'. משנה ב"ב בקרא דיומא (דף ס"ג) לענין שוב שרייב ד המלאה ואם אחד וכפתיקא רבינו פה לענין שיחייב חמס מלקיות :

פט"ו א דבר אסור שנתערב בדבר מותר ד"ה אסור וכו'. פ' המעורבות (זכתיים דף ע"ט) אמר רבא אמור רבנן כשפמא ואמור רבנן ברובא ואמור רבנן בחומא. מין כשאיט מיט כשפמא מין כמיט ברובא וכו' : **ב** וכו' כיצד חלב הגליות שנטל לתוך הגריסין ונמחו הכל וכו'. ב"ב בקרא דע"ז פלג ס"א אמר רבי אבהו אמר ר' יוחנן כל שפמא וממנו אסור ולוקין עליו וזכו כזית כבדי ח"ט פמא ולא ממנו אסור ואין לוקין עליו :

ונטח הכל. טועמין את הגריסין אם לא נמצא בהן טעם חלב הרי אלו מותרין. ואם נמצא בהם טעם חלב והיה בהן ממנו אסור טעם ח"ט ע"ה : ב סוף שם ספ"ג ע"ס : ב ספ"ג ממלא מה כסף ללו קלח : ד טור יו"ד ס"י ג ספ"ג לאין קלח : ד"ה

פרק חמשה עשר

א דבר אסור שנתערב בדבר מותר מין בשאינו מינו בנותן [ב] טעם. ומין במינו שאי אפשר לעמוד על טעמו יבטל ברוב : ב כיצד חלב הגליות שנטל לתוך הגריסין ונמחו הכל. טועמין את הגריסין אם לא נמצא בהן טעם חלב והיה בהן ממנו אסור טעם ח"ט ע"ה : ב סוף שם ספ"ג ע"ס : ב ספ"ג ממלא מה כסף ללו קלח : ד טור יו"ד ס"י ג ספ"ג לאין קלח : ד"ה

משנה למלך

יח כבר ביארנו שאין איסור חל על איסור וכו'. בפרק י"ב מהלכות ח"ב. ומ"ס כגון עמא שחלל כזית טמא שנתור מן המוקדשין דיו"ב וכו'. משנה ב"ב בקרא דיומא (דף ס"ג) לענין שוב שרייב ד המלאה ואם אחד וכפתיקא רבינו פה לענין שיחייב חמס מלקיות :

פט"ו א דבר אסור שנתערב בדבר מותר מין בשאינו מינו בנותן [ב] טעם. ומין במינו שאי אפשר לעמוד על טעמו יבטל ברוב : ב כיצד חלב הגליות שנטל לתוך הגריסין ונמחו הכל. טועמין את הגריסין אם לא נמצא בהן טעם חלב והיה בהן ממנו אסור טעם ח"ט ע"ה : ב סוף שם ספ"ג ע"ס : ב ספ"ג ממלא מה כסף ללו קלח : ד טור יו"ד ס"י ג ספ"ג לאין קלח : ד"ה

הנהגות מיומניות
[ג] שא"י לרבי על נכפה אחד והיה רוצה עובר' אחר לראותו ולהאכילו מאכל אחד לראותה שנראין הרברים שיש בו שרין העוף לפי הענין, והשיב כי נכפה חילי דרול ובכטה של רלל דתי ופמסיס שפסתבן ונופל באור או בסיס ומותר אם הרפואה ידועה ואם אין דרפואה ידועה אין להתיר ואע"פ. דאמר בפתיים דהור' שייק לבריתיה בגוהרין ריעלת אותה רפואה ידועה היחה ואפילו לס"ד התם הניח חלב שור הדסקל על כפתו פפור ויאכור כיון שאינה רפואה ידועה ולא דמי לאכילת חלב חי ב"ב כל שעה כדאמר פ' ניד הגשה אכל צפור תרורה ברירה בכל שהוא כתיחתה כזית וטמא בין בחיה בין במיתה בכל שהוא ואם ביטל הרפואה השרין ברפואה בששים מותר אע"פ שביטלו עכ"פ לכתחלה כיון שלא ביטלו ישראל אבל אם האיסור בעין אפילו בחצי שיעור אסור בין התורה כדאמרין ביומא וכו"ס כזית כבדי וממנה פמא אין צריך הסתאה גדולה כסין הקטניע שאם השרין כרסא סכח חווק טעכו אין צריך הסתאה כ"כ כמו קטניע שאין בקטניע אלא סכח מול שהם וכיוצא בהן יפה כחם ומותר ואע"פ דאמרין בהספלת דאיכא גומא דלא סקבל סמא ואם אין הרפואה מוכחה אין בירי להחיר יותר סקטייע שאין מוכחה החולה ביו"ב שאנו מהרי"ן קצת להצריך בקיאין סצאמיי בנמוקי ה' ר' עקב בסקורש"ן ועיין בהל' יסודי התורה פ"ה : [ב] פרק התעורבות אמר רבא אמר רב נחמן אמר רבין כשפמא

מנדל עוז
כבר ביארנו וכו'. איסור כולל כניחו ס"ו והלכות איסורי ביאה ובזוכים פ' טהלת סוף (דף ע"ג) לפיכך יש אוכל ט' עד סוף הדין. פסק שנוטח חמין (דף כ"ד) וכמה תקומות : **פט"ו** דבר אסור שנתערב בו טעם חלב הגליות שנטל לתוך הגריסין ונמחו הכל וכו'. ב"ב בקרא דע"ז פלג ס"א אמר רבי אבהו אמר ר' יוחנן כל שפמא וממנו אסור ולוקין עליו וזכו כזית כבדי ח"ט פמא ולא ממנו אסור ואין לוקין עליו :

רמב"ן תורת האדם

וגרסינן בכריתות בפרק אמרו לו (י"ג א') התירו לה לעוברת לאכול פחות מכשיעור מפני הסכנה ואקשינן מפני הסכנה אפי' טובא נמי תיכול אמר רב פפא הכי קתני התירו לה לעוברת לאכול פחות פחות מכשיעור ואפי' טובא מפני הסכנה, כלומר שאפילו צריכה לכשעור מאכילין אותה פחות פחות כדי שלא יצטרף כזית בכדי אכילת פרס, וכן פסק בעל ההלכות. ונראה שאף בחולה עושין כן כדי להקל עליו מאיסורי כרת ומכות לאיסור בלחוד. ואם תשאל אם כן למה אמרו מאכילין אותו הקל הקל טבל ותרומה מאכילין אותו תרומה והלא בשניהם אין בהם אלא איסור בעלמא, אפילו הכי כיון דבשיעורן חמורין זה מזה לעונשין, אף בפחות מכשיעור חומרו של זה יותר מחומרו של זה, אי נמי התם בשאמדהו לכשעור והוא צריך לו בכדי צירוף.

אסורין, והיינו במש"כ דבשנתנו אלו ואלו דכולי דין רה"י
 ב', ח"כ יש כאן גם איסור דיוורין, וממילא דאין הקורה
 מועלת לחלקם זה מזה, ולענין איסור דיוורין צעונן דוקא
 שני פסין כמש"ל, ועל כן אסרי אהדי ואלו ואלו אסורין, אבל
 כשהחילונים לא נתנו דנשאר מקומם כרמלית, ח"כ ממילא
 דאין כאן לאיסור דיוורין כלל, דלא שייך איסור דיוורין רק
 ברה"י, על כן שפיר מועלת הקורה שנתנו באמצע המצוי
 להתיר מאיסור רשויות כדון מצוי שניתר בלחי וקורה. ועיין
 בלשון הרא"ש שם שכתב טעמא דאין החילונים אסורים על
 הפנימים כשלא נתנו קורחם דהוא משום דכיון דאסורים
 לטעל במצוי אינן אסורין עליהם, ולפי"ז לא שייך זאת
 במקום פטור רק בכרמלית בלבד, אולם מדברי הרמב"ם נראה
 דכל עיקר תקנתא דעירוב דין דיוורין לא שייכת רק ברה"י
 בלבד מעיקר הדין, ולהכי כתב מצוי שיש לו לחי או קורה
 וכמש"כ.

הלכות שביתת עשור

פ"ב הל"ח חולה שיש בו סכנה ששאל לאכול ציבור
 וכי מאכילין אותו עפ"י עלמו עד שיאמר
 דיי עכ"ל, מפשטות לשון הרמב"ם משמע דכל דין זה דמאכילין
 אותו עפ"י עלמו. היינו דוקא כשידוע לנו בלא דבריו שהוא
 חולה שיש בו סכנה, אבל אם עדיין אין בו סכנה רק שהחולה
 אומר שמניעת האכילה תביאנו לידי סכנה צוה לא נאמר
 הדין דמאכילין אותו עפ"י עלמו, ולי"ע צוה.

והנה מקור דין זה הוא ביומא דף פ"ב דתנן שם חולה
 מאכילין אותו עפ"י צקיאין ואם אין שם צקיאין
 מאכילין אותו עפ"י עלמו עד שיאמר די, ובסוגיא שם משום
 דלב יודע מרת נפשו, ונאמן גם לגבי רופאים עיי"ש, ולכאורה
 לפי טעם זה הרי אין צורך שיכ"י כבר חולה שיש בו סכנה,
 ועוד דהמשנה הרי כללה לדין זה דמאכילין אותו עפ"י עלמו,
 צהדי הך דמאכילין אותו עפ"י צקיאין, והתם הלא בכל גווי
 מאכילין אותו כל שהרופאים אומרים שיש סכנה צדבר אם
 לא יאכל, אף אם עדיין אינו חולה שיש בו סכנה, ולריך ביאור
 דעת הרמב"ם צוה.

והנה בהג"מ שם הביא פלוגתא רש"י ור"ת צהך דחולה
 אומר לריך, דשיעת רש"י היא דהיינו דוקא כשהחולה
 אומר אסתכן אם לא אוכל, ור"ת הקשה ע"ז דאטו חולים
 נביאים הם או צקיאים הם, עיי"ש בדברי בהג"מ בצריכות.
 ואשר יראה בשיעת הרמב"ם צוה, דהנה צפ"כ מה"ל שנת
 הליא כתב הרמב"ם ו"ל חולה שיש בו סכנה עושין לו כל
 לרכיו צשנת וכי כללו של דבר שנת לגבי חולה שיש בו סכנה
 הרי הוא כחול לכל הדברים שהוא לריך להם עכ"ל, ויש"ש
 צמ"מ צה"ל י"ד שם שדקדק מדברי הרמב"ם דכל שהוא חולה
 שיש בו סכנה הרי השנת נדחית לו לכל לרכיו אף אם אין
 צמניעת אותו דבר סכנה, וכמו שכתב הרי הוא כחול לכל
 הדברים שהחולה לריך להם, דמשמע דאפילו אין צמניעת
 דבר זה סכנה, עיי"ש בדברי המ"מ, ולפי"ז גם ציבור"כ אם
 רק החולה עלמו יש בו סכנה, אין לנו לריך לון כלל אם
 יסתכן צמניעת האכילה אם לא, רק כל שיש צורך להחולה
 צהאכילה, והיא מכלל לרכי החולה, הרי היות"כ נדחה
 ומאכילין אותו, כמו צשנת דמחללין לכל לרכיו לדעת הרמב"ם,
 ולפי"ז נראה לומר, דס"ל להרמב"ם דהא דמבואר צסוגיא
 דיומא דלב יודע מרת נפשו, ודעת חולה כדעת רופא צוה,
 צין אם החולה אומר לריך אני, צין אם הוא אומר איני
 לריך, וכמבואר צסוגיא שם דגם צאומר איני לריך מלרפין

לדעתו עם רופאים שאומרים כדבריו למוהו רוב דעות לגבי
 רופאים אחרים עיי"ש, הרי דעת חולה כדעת רופא להכריע
 אם לריך אם לא, מ"מ כ"ז הוא לענין עיקר צורך האכילה,
 אם לריך הוא לאכילה זו, אם לא, וע"ז הוא דנאמר הך דלב
 יודע מרת נפשו, דהוא יודע אם לריך הוא לאכול אם לא,
 אבל לענין הסכנה, אם יסתכן אם לא, צוה דעת חולה לא
 מכרעת מידי, כקושית ר"ת דאטו חולים נביאים הם. או
 צקיאים הם, אלא דבאמת הרי אין לנו לריך הכא לדעתו של
 חונה כלל לענין הסכנה אם יסתכן אם לא, דכיון דעכ"פ
 הוא חולה שיש בו סכנה, הרי היות"כ נדחה לו לכל לרכיו,
 ואין לנו לריך לון כלל אם יש צמניעת אכילתו משום סכנה
 אם לא, ואנו דנין רק אם לריך הוא להאכילה, והיא נחשבת
 אלאו מכלל לרכי החולה, או אין לו צורך כלל צהאכילה זו,
 ולענין עיקר צורך האכילה, הרי דעתו של החולה מכרעת,
 דע"ז הוא דנאמר הך דלב יודע מרת נפשו, ומש"כ שפיר
 מאכילין אותו עפ"י עלמו, אולם כ"ז הוא אם כבר ידוע
 הוא לנו לחולה שיש בו סכנה, שכבר השנת והיות"כ נדחין
 לו לכל לרכיו, אבל אם עדיין אין בו סכנה, רק שאנו דנין
 שמניעת האכילה תביאנו לידי סכנה, צוה דעת חולה לא
 מהניא מידי, ולענין הסכנה אם יסתכן או לא יסתכן, לא
 נאמר הך דלב יודע מרת נפשו כמש"כ, רק לריך צקיאין דוקא,
 וזהו שכתב הרמב"ם חולה שיש בו סכנה ששאל לאכול ציבור"כ
 וכי דכל דין זה הוא דוקא צחולה שיש בו כבר סכנה,
 שדינו שציבור"כ נדחה לו לכל לרכיו, ולא צחולה שאין בו
 עדיין סכנה רק שאנו דנין שלא יבוא לידי סכנה ע"י מניעת
 האכילה, וצוה לריך דוקא דעת צקיאין אם יוכל לבוא לידי
 סכנה עיי"ז או לא וכמש"כ.

אולם כ"ז הוא לדעת הרמב"ם שסובר דחולה שיש בו
 סכנה מחללין עליו שנת לכל לרכיו, אף שאין
 צמניעת אותו דבר סכנה. אבל יש"ש צצ"י אר"ח סימן
 שצ"ח ובחשבות הרדצ"ז סימן אלף ר' שהביאו שיעת הסוברים
 דאין מחללין שנת על חולה שיש בו סכנה, רק צאופן שיש
 סכנה צמניעת דבר זה עלמו, אם לא יעשו לו עיי"ש
 צדצריהם, ולפי שיטה זו צע"כ מוכרח דהא דמאכילין אותו
 עפ"י עלמו הוא משום דסמכינן על דבריו של חולה גם לענין
 הסכנה וכמו שהביאו למעלה מדברי בהג"מ שכתב כן להדיא
 צשם הרי"ז צר"ש ומק"ל גאונים דהא דחולה אומר לריך
 פירושו הוא שאומר אסתכן אם לא אוכל, דמפורש צוה דגם
 לענין הסכנה סמכינן על דבריו של חולה. וא"כ י"ל דממילא
 אין צורך דוקא שיכ"י כבר חולה שיש בו סכנה, רק כל
 שהחולה אומר שיש חשש סכנה אם לא יאכל מאכילין אותו,
 ופליגי גם צוה על הרמב"ם, ולי"ע צוה.

שוב ראיתי דדין זה מפורש צש"ע אר"ח סי' שצ"ח סי"ה
 והוא מדברי הרמב"ן צה"ל לענין שנת דגם לענין
 הסכנה מהניא דעתו של חולה וגם צמכה שאינה של חלל
 שאינו עדיין צחוקת חולה שיש בו סכנה ג"כ אם החולה
 אומר שלריך מפני הסכנה מחללין עליו את השנת, אולם
 לישנא דהרמב"ם לא משמע הכי, ולי"ע אם הרמב"ם פליג
 צוה על הרמב"ן או דלאו דוקא נקט חולה שיש בו סכנה,
 ולי"ע צוה.

והנה חאמו"ר הגאון ז"ל ה"י מורה וצא בכל חולה שיש
 בו סכנה כגון מכה של חלל וכדומה שיאכילו אותו
 ציבור"כ כל לרכו ולא פחות מכשיעור, ואמר העטם דכיון
 שהוא כבר חולה שיש בו סכנה הרי יות"כ נדחה לו לכל
 המועיל יותר לרפואתו שצכלל זה גם חזוק גופו, וכיון
 דשיעור שלם יותר טוב להחולה ממילא דגם זה צכלל פק"י
 שדחה יות"כ, ודברי הש"ע דמאכילין אותו פחות פחות
 מכשיעור קיימי רק על חולה שעדיין אין בו סכנה רק
 שהרופא

שהרופא אומר שאם לא יאכילו אותו ציוה"כ יכבד עליו החולי
והסתכן כלשון השו"ע בתחלת הסימן שם, דנמצא דכל הסכנה
היא רק מחמת מניעת האכילה בלבד וצוה כיון דאפשר למנוע
סכנה זו גם ע"י פחות מכשיעור אסור להאכילו שיטור
שלא, אבל בחולה שכבר יש בו סכנה כל מה שמועיל יותר
להחילה לקירוב רפואתו ולחיזוקו להסיר ולמעט סכנת מחלתו
הכל בכלל סכנה ופקו"ג שדוחה שבת ויוה"כ, ואין אלו לריבין
לדון כלל אם מניעת האכילה תזיקהו ותציאהו לידי יותר
סכנה עכ"ד, ונראה שהדברים מפורשים כן בספר החינוך
מזה ש"ג שאחר שכתב דין השיעורין לענין חיובא דיוה"כ
כתב וז"ל ולפיכך מי שהוא חולה אע"פ שאין בו סכנה
גמורה אם יהי חלוש הרבה ראוי להאכילו ולהשקותו מעט
מכשיעור שאמרו עכ"ל, ויעו"ש צמ"ח שכתב ע"ז וז"ל נראה
מדברי הרה"מ דיש חילוק בין כשיעור דאין מאכילין אלא
במקום סכנה ופחות מכשיעור מאכילין אף במקום שאין
סכנה ובחמת לא ראיתי חילוק זה בשום מקום דודאי אין
שום איסור חורה הותר באין סכנה וכו' עכ"ל. אולם נראה
פשוט גם החינוך קמייירי באופן שיש סכנה בדבר אם לא
יאכל, אלא דבא לומר דאם הוא כבר חולה שיש בו סכנה
גמורה באופן שניתן יוה"כ לידחות אללו מחמת עלם החולי
עלמו ע"ז לא נאמר הדין דמאכילין אותו פחות מכשיעור
רק עושין לו כל לרכיו כפי שיותר טוב לו, רק אם החולי
עלמו אין בו סכנה גמורה אלא שהוא חלוש הרבה שמניעת
האכילה תוכל להציאו לידי סכנה אז הוא דמאכילין אותו
רק פחות פחות מכשיעור למנוע הסכנה הבאה ממניעת
האכילה, והן הן דברי אהמו"ר.

4

TOPIC

Which Things Are Included in the Heter of יתובי דעתא

מראי מקומות:

גמרא שבת קכח: "מיילדין את האשה" עד "אם היתה צריכה לשמן"

תוספות ד"ה קמ"ל איתובי מיתבא דעתה

שו"ת תשב"ץ חלק א' סימן נ"ד "והכי תניא" עד "ותן לחכם ויחכם עוד"

1. Pay careful attention to the way the gemara describes the circumstances which are causing the יולדת a lack of יתובי דעתא. How does תוספות summarize this?
2. Is the תשב"ץ taking the gemara much further than תוספות would?

שו"ת תשב"ץ חלק א' סימן נ"ד

ואצ"ל טלטול הנר שהי' מותר לעשות שהוא אינו אסור אלא מדרבנן אלא אפי' הדלקה והבערה שהיא מלאכ' גמור' וחייבים עליה סקילה וכרת עושין אותה בשביל חולה שיש בו סכנה אעפ"י שאין עיקר רפואתו בהדלקת הנר אלא שצריכין אותו לצרכי רפואתו והכי תני' בפ' מפנין במס' שבת (קכ"ח ע"ב) ת"ר אם היתה צריכה לנר חברת' מדלקת לה את הנר והקשו על זה ואמרו פשיטא ותרצו א"ר אש' לא נצרכה אלא לסומא מהו דתימ' כיון דלא חזיא אסור קמ"ל יתובי מיתבה דעתה סבר' אי איכא מידי חזיין חברתאי ועבדין לי. מכאן נראה שאפי' מפני ישוב דעתו של חולה ואפי' אינו צריך לרפואתו אלא ישוב דעתו מדליקין את הנר אעפ"י שהוא סומא ואינו נהנה מן האור וה"ה לשאר מלאכות שהחולה מתיישב דעתו בהן שעושין אותן בשבת זהו מה שנ"ל להשיבך בזה ותן לחכם ויחכם עוד.

מנצח שבעתהא דמלה

סוגיות הש"ס ראשונים ושלחן ערוך

גמרא יומא פב. - פה:

רא"ש

יומא פרק ח' סימנים י"ג - ט"ו

רמב"ם

הלכות שבת פרק ב'

תורת האדם

שער המיחוש - ענין הסכנה

שלחן ערוך

סימן שכ"ח (התחלה) וסימן ש"ל

(התחלה)

יום הכיפורים פרק שמיני יומא

פג.

עין משפט נר מצוה

סא א מיי פ"ב מהלכות
שבתא עובד הלכה ט
מגנ לאון סט טושיע אריח
סי מריח ספיף א:
סו ב טושיע סט ספיף ג:
סו ג סט ספיף ד:
סו ד סט ספיף א:
סו ה מיי פ"ד מהל'
מאלכות אמרות ה'
טו ופ"ד מהל' שבתא עובד
הל' ט סמג לאון סט
טושיע אריח סי מריח
ספיף ט:
עו ו מיי פ"ב מהלכות שבת
הלכה א סמג לאון סה
טושיע אריח סי מריח
ספיף י:
עא ז מיי פ"ב מהל' יח
טושיע אריח סי
ספיף ג:
עב ח מיי פ"ד מהל'
מאלכות אמרות ה'
טו טושיע אריח סי מריח
ספיף ט:
עג ט י ב ל מיי פ"ב
הלכות:

הא מדקתני סיפא אם אין שם בקיאיין מאכילין אותו ע"פ עצמו
מבלא דרישא דאמר צריך. והכי קאמר כל כמה דמלינו לאהדורי
אזקיאיין מהדרינן ולא סמכי' לחולה גופיה אלא היכא דליכא
צקיאיין כלל ויכ"ש היכא דרופא צקי אומר אינו צריך וחולה אומר
צריך דלא סמכינן עליה להכחיש הצקי:
מ"ד בר רב אשי אמר כ"ל היכא
דאמר צריך אני. פלוגתא
דרבנן הוא אי הלכתא כמר בר
רב אשי אי לא כסדר תנאים
ואמוראים כתב הלכתא כמר בר
רב אשי כבולי הש"ס לבר ממיפק
שזועה ואודיתא מיפק שזועה כפרק
שזועה הדיינין (שזועות דף מא.).
ואודיתא כסוף פרק זה צורך (פסהדין
דף טע:.) ור"ס כתב להלכתא כותיבי
כבוליה הש"ס בר ממיפק שזועה
ומיוורי חורגי גבי לומת הגידין שלהי
פרק כהמה המקשה (חולין דף עו:)
וסמינין הפך לנן ורב האי ורבינו
גרשום ז"ל פסקו הלכתא כותיבי
(י"ב) כמיפק שזועה ואודיתא וכבולי
הש"ס לאס:

וורו רשעים מרחם. נעשו זרים ונתכרו לאציהם כששמים: אלר
פירי. להפקיע עשרים ותניא (ב"ב דף 5:.) אין אולרין פירות באלר
ישראל וכל דבר שהוא חי נפש לפי שמפקיעין את השערים:
סונבא. שטות אשטורדישוין" ממתת חוליו: על פי צקיאיין. תרי
ע"פ צקי לא וע"פ עצמו לא מיוכתא
ד' ינאי בתריוהו: הכא במאי
עסקינן. דאמר חולה לא צריך
ושמעינן מתיני' דשומעין לרופאין:
וניספו ליה על פי צקי. דהא באלר
נמי אמר ר' ינאי דשומעין לרופא:
ואע"ג דאמר רב ספרא. דהא דאמר
רבנן תרי כמאה ומאה כתרי לענין
עדות הוא דאמר אבל לענין אומדנא
בתר דעות אולין אשמעי' במתיני'
דכי אמרינן זיל בתר דעות באומדנא
דממונא כגון שזועה שממין לצעל
חוב אבל באומדנא לחולה אף על גב
דרובא אמרי לא צריך כיון דאיכא תרי
דלמרי צריך ספק נפשות להקל: מכלל
דרישא דאמר לרין. ואפ"ה קמני
מתיני' ע"פ צקיאיין אין ע"פ עצמו לא:
כמה דברים אמורים. דמאכילין אותו
ע"פ צקיאיין כלומר דבעינן צקיאיין
דאמר לא צריך ואמרי צקיאיין צריך
מאכילין אותו אבל אמר צריך אי אס
אין סט צקיאיין תרי דלמרי לא צריך
אלא חד מאכילין אותו ע"פ עצמו כר'
ינאי דאמר שומעין לחולה: מר בר
רב אשי אמר. הך סיפא לא תפרס
הכי דמשמע דהיכא דאמר צריך אי
ואיכא תרי דלמרי לא צריך לא
ציימינן ליה הא לא אמרי' דהיכא
דאמר צריך אינא ופ"ה איכא מאה
דלמרי לא צריך ציימינן ליה מאי
טעמא לז' יודע מרת נפשו: הכי
ג"כ הן אס אין סט צקיאיין מאכילין
אוסו על פי עצמו טעמא דליכא
צקיאיין הא איכא צקיאיין לא הכי
קאמר כמה דברים אמורים דאמר
לא צריך אבל אמר לרין אי אין סט
צקיאיין כלל מאכילין אוסו וכו'. אין
סט צקיאיין כלומר אין צקיאיין כלום:
בתנ"י מי שאחוז בולמוס. חולי
האחוז ממתת רעבון עיניו כהות והוא
מסוכן למות וכשמלאתו חזרת צידע
שנתרפא: כלב שזעה. מפרש בגמ' (ט):
אין מאכילין מהלך כבד שלו. ואע"פ
שזעהיגין הרופאים צרפאה זו אינה
רפואה גמורה להמיר לו איסור
(ט) כהמה טמאה על כך: ור' מתיא כן
הרש מהיר. קסבר רפואה גמורה היא:
אוסו הקל הקל. אס אין לנו דברים מותרים כדי לרכו יש לפנינו מיני איסורין מאכילין אותו הקל שזעה: טבל ושביעית מאכילין
אוסו שביעית. לאחר ומן הביעור שהטבל צמיחה צדי שמים והשביעית נעשה: דבאפשר בחולין. שיש די בחולין של טבל זה להאכילו
לאחר שתיטל תרומתו: דבולי עלמא לא פליגי דמסקינן ליה ומסקינן ליה. חולין ואין מאכילין אותו לא טבל ולא תרומה: כי פליגי
דלא אפשר בחולין. אלא אס כן אוכל את כולו וקאמר מאכילין אותו הטבל כמות שהוא ולא יפרישו ממנו תרומתו להאכילו תרומה לעמיה
וחולין לעמין וכן תימא אומר מוטב שיפרישו תרומתו ויאכילוהו כל אחד לעצמו ולא יאכילוהו טבל כמות שהוא: מר סבר טבל חמור. שאפי'
לכהניס אינו ראוי: ומר סבר תרומה חמורה. שאין לה היתר אבל טבל אפשר דמתקן להו וחולין יהו ראין לכל אדם:
היכא דאמר צריך אי אס כו'.
וכותיבי קיימא לן דהוא כמאה ועוד קיימא לן כותיבי כבולי תלמודא לבר ממיפק שזועה ואודיתא כמו שכמו שזועות:
הגאונים כמו שפי' שזועות:

תורה אור השלם

1. ור' רשעים מרחם
2. לב יודע מה נפשו

לעני רש"י

איטורדישוין.
עילוף. הלם. מבוכה.

מוסף רש"י

ספק נפשות. ידע נפשות.
דהא חולין העדה כתיב
בכחות. טו. ביק. מד.
סנהדרין ע"ה.

תוס' ישנים

חולה אמר צריך כו'. ויגון
שרא ליהוה מסוכן להם
לא כן אין מאכילין אותו
ולא דמי ליהוה צריכה
לגר שביעית מלמדת לה
את הני ומתקנין לה
כפרק מפניו (שבת קכח):
כמותו ושומעין שמעלין
לה כשמה ואפ"ה אינה
אומרת כן דהא נמי קים
לה לרנן דבימייהו דעמא
דהללקת נר ליה איכא
פקוח נפש ויעל דלת
לקמן דלמתיני שזר דלת
ומילאי איכא נמי פקוח
נפש לתיקן אבל במאכיל
למיה בעינן שאמר או הוא
או צקיאיין שרין ממתת
שרפאה כהנה כן יכיד עניו
חוליו ויש ספקים שמתנו
כין כהה מילתא דכתיב ינאי
פשיטא ספק נפשות להקל
מהו דתימא האי דקאמר
חולה אגב מתיבה וכל הני
דלמרי לרין און דמתללין
עלין השבת טבלה מיירי
דמתת דלמית סנהא אומר
כן. מ"ר. וכן נראה לי
דבגדיש דיעין גנון צמחין
וכיאלו טו יו הדיב אנשי
שצקיאיין כך ואין נראה
דרופא וצקי כך בעינן:
מר בר רב אשי אמר כל
היכא דאמר צריך אי אס כו'.
וכותיבי קיימא לן דהוא כמאה ועוד קיימא לן כותיבי כבולי תלמודא לבר ממיפק שזועה ואודיתא כמו שכמו שזועות:
הגאונים כמו שפי' שזועות:

רבינו חננאל

חולה מאכילין אותו על
פי צקיין. אין שם צקיין
מאכילין אותו על פי עצמו
עד שיאמר דיי. א"ר ינאי
חולה אמר צריך (חוליה)
(רופא) אומר אינו צריך
מאכילין אותו על פי
עצמו. מאי טעמא לב יודע
מרת נפשו. רופא אומר
צריך חולה אומר אינו
צריך שומעין לרופא, מאי
טעמא תונבא נקיט ליה
וספק נפשות להקל. תנן
חולה מאכילין אותו וכו'.
ואי"ל דאמר רב ספרא
תרי כמאה ומאה כתרי
הני מילי לענין. ערות.
אבל לענין אומדנא בתר
דעות אולין, הני מילי
לממונא אבל הכא ספק
נפשות להקל. מר בר רב
אשי אמר כל היכא דאמר
חולה צריך אני. אפי' ק'
אומרים אין צריך, לחולה
שומעין דכתיב לב יודע
מרת נפשו. ומקשה ליה
פמתי' דקתני מאכילין
אותו על פי צקיין. מתרין
הכי קתני. במה דברים
אמורים כדלא אמר חולה
צריך אני. אבל אם אמר
חולה צריך אני, אין שם
צקיין כלומר אין משגיחין
לבקיין אלא מאכילין אותו
ע"פ עצמו, מאי טעמא
לב יודע מרת נפשו.
מי שאחוז בולמוס. פי'
בולמוס בלשון יון גרונן
של שור. כלומר זה החולה
(אולי) אוכל הרבה כלחוך
השור. מאכילין אותו אפי'
דבר טמא עד שיארו
עיניו. מנא יודעין שהארו
עיניו. כדו שיכיר כין טוב
לדע. אמר אביי ובטעמא.
ת"ר מי שאחוז בולמוס
מאכילין אותו הקל הקל.
טבל ונבלה מאכילין אותו
נבלה. (נבלה) ושביעית
טבל ושביעית מאכילין אותו טבל ולא תרומה, כן תימא אומר תרומה ולא
טבל, ואוקימנא כי פליגי בדלא איפשר לתקוני. אבל בדאיפשר לחקוני כולי עלמא מתקנין וספיני ליה.

עד א מ"י פ"ג מלכות
שנת הלכה ו טו"ט
ל"ח ס"י שם שם ט"ו

תורה אור השלם

1. ויאמר יונתן עבר אבי את הארץ ראו נא כי אור עיני כי טעמתי מעט דבש תהוה
2. שמואל א ל י"ב וימצאו איש מצרי בשדה ויקחו אותו אל דוד ויתנו לו לחם ויאכל וישקדו מים ויתנו לו פלח דבילה ושני צמקים ויאכל ויקשב רוחו אליו כי לא אכל לחם ולא שתה מים שלשה ימים השלישה לילוח.
3. שמואל א ל י"ב כי בצל הקמח בצל הקפה ויתרו דעת ההכמה תחיה בעליה קלה ו יב ומנגד תבואת שקשש ומנגד גרש ירדום.
4. ויאמר אסתיקה פני אתריקה כי דוד תהפכת דוקה בגים לא אמן בם: דברים לב כ
5. ויאמר לבלה נאמיס עתה ינו תנוקה ודיא: יחזקאל כג מג
6. ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלתי היתה לי עידי ואני יקן: בראשית י"ב

אפשר בחולין פשיטא. דמתקנין ליה: לא לריכא נשכס. שאפי' הוא שנת שאסור להפריש תרומה ומעשר יפרישוה ולא יאכילוה טבלים: בעליץ שאינו נקוב. דטבל שלו מדרבנן ושנות דהפרשת מעשרות נשבת דרבנן אשמועינן שידחה השבות דלחמו למשרי נמי טבל דלאורייתא כי האי גוונא: לימא סנאי היא. הך דרבה דלמר דלאפשר בחולין מתקנין ליה ודמינן שבות דהפרשת תרומה נשבת מקמי אכילה טבל דעליץ שאינו נקוב דרבנן: קורין לו רופא. נשבת: וקורטין לו סרנגולת. למת על המכה שזו היא רפואתו: וגוויין לו כרישין. מן הממונר להאכילו: כרישין. כרמי: לימא. הא דרבה ר' אלעזר בר' שמעון היא דלמר מפרישין לו תרומה נשבת ואל יאכילוה טבל דרבנן כגון ירק ולא רבי דאי רבי האמר אין לריך לעשר: עד כאן לא קאמר רבי אלא לענין מעשר ירק דרבנן. דלא מילף בטבל דלאורייתא אכל דגן דלאורייתא הוא אפי' רבי מודה דלף בעליץ שאינו נקוב מעשר דמילף דלאורייתא: ראו נא כי אורו עיני. ציהומן דמי: הכי גר' מאי אין ראייה לדבר דהסס לאו בולמוס אחויה: מגרר גריר. ממשיך את הלכ למאות רענון: ויאכל. לחם והדר ויתנו לו

פלה דצילה: אליה. צטר שמן מאד: למורחה של האנה. שהשמש מכה שם מן הנקר עד חלות היום והשמש ממתק את הפרי: ומנגד. לשון מעדנים: קפחיה. כפאו ונטל ככרו הימנו: אהדרוהו בלגי וצני. סבבוה צני העיר והקיפיהו לגיין של דבש ומתיקה וקערות של תבשילין: דייק נשמה. בשמו של צבל הצית אס נאה אס כעור: אשלימו ליה כיסייהו. ערצ שבת היה והפקידו אללו כיסס: דני שמי. של ערצי נשמות: ליה כבו ממשא. ממון שאדם צנומה מהרהר ורואה חלומות ומתכוון היה לדמותו של יקן ויטלנו: חו טלפחי אשפמיה. ראו ערשים על שפמו: יהכו סימנא לדביספו. בעליך אמר שתחני לנו כיסיו וזה לך סימן שאכלתם היום ערשים: מים ראשונים האכילו צטר חויר. פונדק ישראל היה מוכר לישראל דברים המותרים ומאכילם ומוכר לנכרים צטר חויר מצושל צא ישראל לפונדק וראהו שלא נטל דיו כשהסג לאכול ונתן לפניו צטר חויר: מים אחרונים הרנו את הנפש. זו היא אשמו של זה שאלו נטל מים אחרונים דרך הנוטלים ידים היו ערשים נראין: ואוניו סרוחוס. גדולות וכפולות למטון: משחקוס זו. מראות זו כשפיהם לשחק: למקטליה

אפשר בחולין פשיטא (א) לא צריכא בשבת בשבת נמי פשיטא טלמול מדרבנן הוא הכא במאי עסקינן בעציץ שאינו נקוב דרבנן מר סבר טבל חמור ומר סבר תרומה חמורה לימא תנאי היא דתניא אמי שגשבו נחש קורין לו רופא ממקום למקום ומקרעין לו את התרנגולת וגוויין לו את הכרישין ומאכילין אותו ואין צריך לעשר דברי רבי ר' אלעזר בר' שמעון אומר לא יאכל עד שיעשר נימא ר' אלעזר בר' שמעון היא ולא רבי אפי' תימא רבי עד כאן לא קאמר רבי התם אלא לענין מעשר ירק דרבנן אבל במעשר דגן דטבל דלאורייתא הוא אפי' רבי מודה דאי שרית ליה בעציץ שאינו נקוב אתי למיכל בעציץ שהוא נקוב ת"ר מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו דבש וכל מיני מתיקה שהדבש וכל מיני מתיקה מאירין מאור עיניו של אדם ואע"פ שאין ראייה לדבר וזכר לדבר יראו נא כי אורו עיני כי טעמתי מעט דבש הזה ומאי אע"פ שאין ראייה לדבר דהתם לאו בולמוס אחויה אמר אביי ל"ש אלא לאחר אכילה

אבל קודם אכילה מגרר גריר דכתיב וימצאו איש מצרי בשדה ויקחו אותו אל דוד ויתנו לו לחם ויאכל וישקדו מים ויתנו לו פלח דבילה ושני צמקים ויאכל ותשב רוחו אליו כי לא אכל לחם ולא שתה מים שלשה ימים ושלשה לילות אמר ר"ג אמר שמואל מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו אליה בדבש רב הונא בריה דרב יהושע אמר אף סולת נקיה בדבש רב פפא אמר אפי' קמחי דשערי בדיבשא אמר ר' יוחנן פעם אחת אחוני בולמוס ורצתי למורחה של תאנה וקיימתי בעצמי החכמה תחיה בעליה דתני רב יוסף הרוצה למעום טעם תאנה יפנה למורחה שנאמר ומנגד תבואת שמש ר' יהודה ור' יוסי הוו קא אולי באורחא אחויה בולמוס לר' יהודה קפחיה לרועה אכילה לריפתא א"ל ר' יוסי קפחת את הרועה כי ממו למתא אחויה בולמוס לר' יוסי אהדרוהו בלגי וצעי א"ל ר' יהודה אני קפחתי את הרועה ואתה קפחת את העיר כולה ותו ר"מ ור' יהודה ור' יוסי הוו קא אולי באורחא ר' מאיר הוה דייק בשמא ר' יהודה ור' יוסי לא הוו דייקו בשמא כי ממו לההוא דוכתא בעו אושפיזא יהבו להו אמרו לו מה שמך אמר להו כידור אמר ש"מ אדם רשע הוא שנאמר כי דוד תהפכות המה ר' יהודה ור' יוסי אשלימו ליה כיסייהו ר"מ לא אשלים ליה כיסיה אול (א) אותביה כי קיבריה דאבוא אתחזי ליה בחלמיה תא שקיל כיסא דמנח ארישא דההוא גברא למחר אמר להו הכי אתחזי לי בחלמאי אמרי ליה חלמא דבי שמישית לית בהו ממשא אול ר"מ ונשריה כולי יומא ואייתיה למחר אמרו לו הב לן כיסן להו אימר דאמרי אגא חששו אחזקי מי אמרי משכוהו ועיילוהו לחנותא (ב) הוו טלפחי אשפמיה אזלו ויהבו סימנא לדביתיהו ושקלוהו לכיסייהו ואייתו אול איהו וקטליה לאיתתיה היינו (ג) דתנן (א) ראשונים האכילו בשך חויר מים אחרונים הרנו את הנפש ולבסוף הוו דייקי בשמא כי ממו לההוא ביתא דשמייה בלה לא עיילו לגביה אמרי שמע מינה רשע הוא דכתיב ויאמר לבלה נאמיס (ד) (כמו אחרי בלתי היתה לי עידיה כלומר זקנה בנאופים): מי שגשבו כלב שומה וכו': ת"ר חמשה דברים נאמרו בכלב שומה פיו פתוח ורירו נוטף ואוניו סרוחות וזנבו (ה) מונח על ירכותיו ומחלך בצדי דרכים וי"א אף נובח ואין קולו גשמע ממאי הוי רב אמר גשים כשפניות משחקות בו ושמואל אמר רוח רעה שורה עליו מאי בינייהו איכא בינייהו למקטליה

יוסי אחויה בולמוס וקפחתי הרועה, כלומר אכל כל מה שהיה לו. ר' יהודה קיפח את כל העיר. יושלמי רב הונא אמר ערשים וארבעה עשרות שאל דוד לרעבן אכלן. ר' מאיר הוה דאיק בשמא כו' ואיקלעו בגברא דשמייה כידור ובההוא דהוה שמייה (בלגן). מי שגשבו כלב שומה אין מאכילין אותו מחצר כבוד שלו ור' מתיב בן חרש מחיר. ת"ר ו' דברים נאמרו בכלב שומה פיו פתוח וכו'. ממאי הוי, ר' אמר גשים כשפניות משחקות בו, שמואל אמר רוח חזוית שורה עליו, ושוהורגין אותו אין הורגין אלא בדבר הנודק. [נ]תני כוותיה דשמואל.

רבינו חננאל

נימא כתנאי מי שגשבו נחש קורין אותו רופא ממקום למקום וקורטין לו תרנגולת וגוויין לו כרישין ומאכילין אותו ואין צריך לעשר דברי רבי, ר' אלעזר בר' שמעון אומר לא יאכל עד שיעשר, ומסקנא הני מילי במעשר ירק דהוא מדרבנן, אבל מעשר דלאורייתא דברי הכל עד שיעשר. ת"ר מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו דבש וכל מיני מתיקה מאירין את העינים כו'. אמר אביי לא שני אלא אחר אכילה, אבל קודם אכילה מיגרר גריר. שני' ומצאו איש מצרי בשדה ויקחו אותו אל דוד ויתנו לו לחם (ויאכל) וישקדו מים ויתנו לו פלח דבילה ושני צמקים ויאכל ותשב רוחו אליו. ר' יוחנן אחויה בולמוס ורין למורחה של תאנה ואכל כו'. וקרא והחכמה תחיה בעליה. ר'

(א) לשון דתנן ל"ע דלן זה משנה לקר ל"ע דמילא, (ב) חולין ק"ו. ע"ש ע"ש, (ג) וצ"ע ל"ח, ל"ח.

גליון הש"ס

גמ' פשיטא טלמול מדרבנן. וכן הוא יצא דף כ"ג ע"א וע"ב.

הגהות הב"ח

- (א) הגהות בחולין פשיטא. ר"צ פ"י הא דקאמר היתא דלאפשר בחולין דכ"ע לא פליגי פריך ליה הא פשיטא ומאי אהא לאשמועינן: (ב) שם ר"מ לא אשלים ליה כיסיה אדיל ר"מ אחויה בכדא וקיבריה כי קבירי דצנוה דההוא גברא ברישית. אהמו ליה בתלמידי כו' למחר כו' אמר ליה הכי כו' אמר ליה תלמידי כו' (ג) שם משחיה ועיילוהו למתא אשקיהו חמרא חו טלפחי אשפמיה: (ד) שם ואוניו סרוחות וזנבו מונחת לו בין ירכומו ומחלן:

הגהות מהר"ב

רנשבוגר
גמ' מים ראשונים האכילו צטר חויר. ר"צ עין פשתי ועין דבברי הכי צ"ד ס"ס ק"ו:

מוסף רש"י

האכילו בשר חזיר. שהיה מני ישראל מוכר צטר חויר ליהודים ונשאל שם שמואל ליהודים ונשאל מהלכין וכשענד סוככים צא בחטויהו האכילו נטלות, וכל יהודי אחד לאטל ולא נטל ידיו וכשנודק זה שענד סוככים הוא והאכילו צטר חויר (חולין ק"ו). רות רעה שורה עליו. וכשנעך אלס שורה עליו והכנימו (חולין ק"ו).

יום הכיפורים פרק שמיני יומא

פר.

עין משפט גר מצוה

עך א מ"י פ"ג מהל' שנה
הלכה סמנ לאון סק
טוש"ע א"ח ס"י סמ
סע"ג :

(א) [נפ"ל]: דיקרא,
(ב) [שנת קפא]: יצמות קב
[ג] [שנת קפא]: יצמות קב
[ד] [שנת קפא]: יצמות קב
(ה) [שנת קפא]: יצמות קב
(ו) [שנת קפא]: יצמות קב
(ז) [שנת קפא]: יצמות קב
(ח) [שנת קפא]: יצמות קב
(ט) [שנת קפא]: יצמות קב
(י) [שנת קפא]: יצמות קב

תורה אור השלם

1. כי בצל חקבמה בצל
הקפה וחרון דעת
החקמה תהיה בעליה:
קבלת י"ב

הגרות הב"ח

(א) גב' מלי תקומה
ישלח מליה ונשיהו
קמיה ויחייב ובי הא
דרב הונא כריה דר"י
כי שלמיכו למאניה
ושי קמיה וריה אמר:
(ב) שם ולקנייהו כי
קבני בפרשת דרכים
עד תריסר ימי שהם
לבתר הכי נפקינהו
ונקליטהו: (ג) שם נגמל
דהנה ואחסי ועוד:
(ד) שם אי מנטינהו מלי
אמרה ליה אישתבע לי
לאהא דישאל דלא
מגלית אישתבע לה לאהא
דישאל לא מגלינהו גליא
ליה נפק דרשה כי לאהא
דישאל הוא דלא מגלינהו
הא לעמא אישתבע לה לאהא
(ה) שם למעוטי מלי לאו
כ"ל ומי מלי נמק:
(ו) שם לא אמרי קמייהו
כ"ל ומי דרשה נמק:
(ז) רשי"ד"ה וי' יוחנן ס'
נמסכת ע"ו. י"ב ע"ש דף
כח ע"א: (ח) תוס' ד"ה
ה"ג וכו' מעשי במדוי אחד
יש ה"ג מסכתא שאינו
נשאר במסקנא ויפ' ה"ה
נמי יש ה"ג מסכתא:

למקטליה בדבר הנורא למ"ד רוח רעה שורה עליו לא יקרצ
אללו להרגו בידים אללו זורק בו חץ או סכין והורגו: דמייף ביה.
המתחנן בו: **דנכית ליה**. שהכלב נושכו: **נישלה למאניה**. יפשיט
בגדיו: **משכא דאפא**. הוא הכלב ובלע"ז פוטווי"ש: **דאפא דיקרא**.
כזוע וזר: **בנוכחא דנחשא**. על ידי
קנה של נחש: **דילמא חוי לכזואיה**
דשד. שקפץ מן הכלב עליו ומסתכן:
לפידנא. חולי השיניים והחניכים
ומתחיל צפה וגומר כבני מעיים
ומסוכן הוא: **מטרוניסא**. נכרית היתה:
עבדא ליה רפואה חמשה ומעלי
שכא. יוס ה' צננת וע"ש: **והאיכא**
חלול השם. שהיא סבורה שעבר על
שבותו: **דמגלי לה מעיקרא**.
מהיהא שעתא גלי לה לא נשבעתי
לך כי כך אמרתי: **משחא דגדפא**
דאזא. שומן מוח עשם קטן שבראש
כף העוף שקורין כני"ל סכה אוחו
על זרעיו: **קשייפא דויסי**. גרעני
ויסי: **דלא מלו פילסא**. שלא הביאו
שליש: **אמרס דהפא**. על מר מדס
שקורין פשו"ר: **ודביק בככי דדריה**.
הדבק בשורת השיניים: **ממאי הוי**.
על ידי מה צא החולי הזה: **מחמימי**
מחמימי דויסי. האוכל פת חמה יומר
מח"ל: **כסא דהרסנא**. דגים מטוגנים
עם הקמח בשמן שלהן: **שיורי**. שעבר
עליו הלילה: **מאי סימניה**. של אוחו
חולי: **כד רמי מידי בככיס**. כשנתן
כלום בשניו וז' הדס משורת שיניו:
ורבי יוחנן סיכי עבדי הכי וכו'. לא
נמקין לה הכא אללא נמסכת ע"ו (ז):
כמאן עבדי ר' יוחנן. למת סס
צננת בשביל חולי השיניים דקאמר
לה אי מנטינהו מלי: **שאני אומר**
בוו. מודים לו תחמים שהיא רפואה
(ז) לו כלכל שוטה נחצר ככד שלו:
ירקון. חולי שפני מוריקות: **הכי**
גרסינן וחכמים אומרים כללו אין
כזן משום רפואה כללו למעוטי מלי
לאו למעוטי סס. והכי קאמרי ליה
בשמים הראשונות אין זו רפואה
גמורה לעבור עליהן דבר תורה
ולמעוטי סס דיש בו משום רפואה:
לא למעוטי מקוין דס לפרונכי.
צננת לעולם אכולי הקן פליגי ומאי
כללו משום דשמעה לר' מתיא דאמר
אכתי אמרתי: **לפרונכי**. חולי ששמו
אשטרנגליו"ן הוא צו"ן מלנגט ובהיה
מודה ליה: ה"ג הכי נמי מסכתא
דמייא שלשה דברים אמר רבי אלעזר
בן עזריה משום ר' מתיא בן חרש

הכי נמי מסכתא שלשה דברים בו. ריב"ז ל"ג הכי נמי מסכתא
אללא הכי גרים מא שמע שלשה דברים משום דמאי אולמיה
דהא מהא דאיתי כזר ונראה לי דשפיר מיימי דברייתא קמייתא לא
מיימי צה מקיז דס לפרונכי ולהכי הוי דומק הא דמוקמינן למעוטי
מקיז דס לפרונכי מה שלל הוכר צה
אללא מהא מיימי שפיר מאי לאו כללו
אמרתי דסיפא דסליק מיינה קאי
ולמעוטי מקיז דס לפרונכי דקא
מני רישא ואי (שמא) משום דכלל
דוכתא נשאר הכי נמי מסכתא
בשביל זה אין למוחקו דכפרק קמא
דקידושין (כז): **נבי מעשה (ס) במדוי**
(אחד) יש הכי נמי (י) [מסכתא] שאינו
נשאר וכפרק הזהב (בגא מליעא דף
מ:ו) יש (ג"כ) הכי נמי מסכתא
שאינו נשאר בשמעתא דמטבע אין
נעשה חליפין לפירוש רש"י:
אללא
צבאות אמן אמן סלה ונשלחניהו למאניה ולקברניהו כי קברי (ז) עד
תריסר ירחי שתא ונפקניהו ונקליניהו בתנורא ונבדרינהו לקממיה אפרשת
דרכים והנך תריסר ירחי שתא כי שתי מוא לא לישתי אלא בגובתא
דנחשא דילמא חוי בבואה דשידא וליסתכן כי הא (ד) דאבא בר מרתא
הוא אבא בר מנימוי עבדא ליה אימיה גובתא דדהבא (ו) ועוד אמר
ר' מתיא: א"ר יוחנן חש ב"צפידנא אול גבה דההיא מטרוניתא עבדא ליה
מלתא חמשה ומעלי שבתא אמר לה בשבת מאי אמרה ליה לא צריכת אי
מצטריכנא מאי אמרה ליה אישתבע לי (ח) דלא מגלית אישתבע לאלהא
דישראל לא מגלינא נפק דרשה בפירקא והא אישתבע לה לאלהא דישאל
לא מגלינא הא לעמו ישראל מגלינא והא איכא חלול השם דמגלי לה
מעיקרא מאי עבדא ליה אמר רב אחא בריה דרב אמי מי שאור שמן זית
ומלח רב ימר אמר שאור גופיה שמן זית ומלח רב אשי אמר משחא דגדפא
דאזוא אמר אביי אמר עבדי לכולהו ולא איתסאי עד דאמר לי ההוא טייעא
אייתי קשייתא דויתא דלא מלו תילתא וקליניהו כנורא אמרא חרתא ואדביק
בככי דריה עבדי הכי ואיתסאי ממאי הוה מחמימי מחמימי דחימי ומשויורי כסא
דהרסנא ומאי סימניה כד רמי מידי בככיה ואתא דמא מבי דרי רבי יוחנן כי חש
יצחק שאני צפידנא הואיל ומתחיל בפה וגומר כבני מעיים אמר ליה רב חייה
בר אבא לר' יוחנן כמאן כו' מתיא בן חרש דאמר החושש בפיו מטילין לו סם
בשבת א"ל שאני אומר כו' ולא באחרת לימא מסייע ליה מי שאחוזו ירקון
מאכילין אותו בשר חמור מי שנשכו כלב שוטה מאכילין אותו מחצר כבד שלו
והחושש בפיו מטילין לו סם בשבת דברי ר' מתיא בן חרש וחכ"א באילו אין
בהם משום רפואה באילו למעוטי מאי (י) מאי לאו למעוטי סם לא למעוטי מקוין
דס לפרונכי ה"ג מסכתא דתניא שלשה דברים א"ר ישמעאל בר' יוסי ששמע
משום רבי מתיא בן חרש מקוין דס לפרונכי בשבת ומי שנשכו כלב
שוטה מאכילין אותו מחצר כבד שלו והחושש בפיו מטילין לו סם בשבת
וחכ"א באילו אין בהן משום רפואה באילו למעוטי מאי מאי לאו אתרתי
בתרייתא ולמעוטי דרישא לא אתרתי (י) דרישא קמייתא ולמעוטי דסיפא
תא

לעו רש"י
פוטווי"ש. חוליה.
כני"ל [פניו"ל].
נצה של כנך או זכ.
פוטווי"ר. מעור.
אישטרינגליו"ן.
דלקת שקדים.
בר"ץ מל"ט.
דלקת שקדים מוגלית.

רבינו חננאל

ועוד א"ר מתיא בן חרש
החושש בפיו מטילין לו
סם בשבת מפני שהוא ספק
נפשות וכל ספק נפשות
דוחה את השבת. ר' יוחנן
חש בצפידנא, פ"י כאב
השיניים, עבדא ליה הריא
מטרוניתא סמא יום חמישי
וערב שבת, א"ל צריכת,
מאי איצטריכנא מאי,
אמרה ליה אישתבע לי
דלא מגלית, אישתבע לה
אלתי ישראל לא מגלינא,
והוה נקוט בליביה בשעת
שבותו דלעמי ישראל
מגלינא, ובתר דאודעה
ליה, אודעה הוא דלא
הות לך שבותו אלא
דלא מגלינא לאלהי ישראל
אבל מגלינא לעמו ישראל.
א"ל ר' חייא בר אבא
לר' יוחנן כמאן כו' מתיא
בן חרש דשרי להטיל
סם בפיו בשבת, א"ל
ר' יוחנן בהחושש בפיו
מטילין לו סם בשבת דכיו
הכל היא ולא באחרת
שחולקין. נימא מסייעא
ליה לר' יוחנן הא דתניא
מי שאחוזו ירקון מאכילין
אותו בשר חמור, מי
שנשכו כלב מאכילין אותו
מחצר כבד שלו, והחושש
בפיו מטילין לו סם בשבת
דברי ר' מתיא בן חרש,
וחכ"א באילו אין בהן
משום רפואה, באילו לאו
למעוטי סם, דסם אית ביה
דפואה, ודחי לא למעוטי
הקות הדס לפרונכי, ולא
עמדה.

כלל שוטה מאכילין אותו מחצר כבד שלו והחושש בפיו מטילין לו סם בשבת וחכמים אומרים
למעוטי מלי לאו אמרתי בתרייתא ולמעוטי דרישא לא אמרתי דרישא ולמעוטי דסיפא:
ת"ש

דף ע"ב - דף פב ע"א

לפרוש מספק וגם ספק כרת יש בו אלא קודם בין השמשות שהוא מהלך אלקי וחמש מאות אמה קודם הלילה כריך להוסיף מן החול על הקדש. ומוספת זה לא נחבר שיעורו אלא על כרחיך לאו תוספת כל דהו קאמר מדאמר' במסכת יו"ט בריש פרק המביא (דף ו) ובשנת פרק שאל (דף קמח): דהא תוספת דיום הכפורים דאורייתא הוא. והא נשי דידן דאכלו ושמו עד ארחת ולא מחיין בהו. ומסתמא לא היו אולנות לגמרי עד חשיכה שאינן יכולות לנמש. אלא [כ] פירשו קודם עיומו של יום וגם מספיקו אלא שנתוספת היו מזולות. אלא לאו תוספת כל דהו אמרינן אלא שלא נחבר שיעורו וצריך לפרוש קודם בין השמשות מעט. וכן מוזכר יו"ט אחר זאת הכובדים כריך להוסיף מעט:

ב (דף ע"ב) הבלוי והכלה ירחו פניהם. מלך מאי טעמא. אמר רבי אבה בר זבדא דכתיב מלך ציפי תחוויה עיך. כלה מאי טעמא. [א] אמר רבנא דרבי אבה שחגגה על בעלה. אמר ליה רב לרבי חייה עד כמה. אמר ליה דכתיבה אין מועין כדשיעין מן הכלה כל שלשים יום. ומיעביא ליה לאייש ליקורי ליומא דכפורי בכסות נקיה. דאמר ליה ריש גלותא לרב המנונא (שבת ק"ט). מאי דכתיב ולקדוש ה' מכוזב א (וכדחתו) אמר ליה זה יום הכפורים שאין בו לא אכילה ולא שמה אמרה תורה כדורה בכסות נקיה. והנהו להדליק ריבוי נרות בצמחי כנסיות משום דכתיב באורים כבוד ה' ומתרגמינן בפסיקא יקרוך. ויבין דאין בו לא אכילה ולא שמה יש לכדו בכל דבר שמעינן שנקרא כבוד. [מ] והחיה תנעול את הסנדל. מאי טעמא משום זינה. אמר שמואל כל מחמת עקרב מותר במקום שמתין עקרבים וסכנה הוא לילך יחפים מותר לנעול סנדל או מנעול: **י גרס' ב** צפ' מקום שנהגו (דף נד): עובדות מניקות מתענות ומשלימות ציה"ב. ובשאלות דרב אחאי (פ' הברכה ס"ם קמ"ו) [נ] אכל היה אסורה להשתנות עד ל' יום ונחלקו עליו כל המהבדים וכתבו דאסורה באכילה ומיסתברא כוותיהו. * ועל כן לא שרי לחיה אלא נעילת הסנדל דאין אלא מדרבנן אבל אכילה ושמה לא. ועוד דלא דמי דאם לא תנעול בקל מוקפה הינה ואינה מרגשת בו אבל לענין אכילה היא כעובדה וכולה ואם תאמר שהיא צריכה לאכילה ואם מרגשת בעלמה שהיא צריכה ומוקה למה לאכילה. ועוד דפרק מפנין (דף קטט). קאמר שמואל לחיה שלשים יום ואמרין עלה למאי הלכתא וקאמר לטבילה [ס] ואם איתא לימא לתענית. * וכדתב הרמב"ן ז"ל דמוך שלשה אין לה להתענות. משלשה ועד שבעה אמרה צריכה אני מאכילין אותה. מכאן ואילך הרי היא כשאר כל האדם:

יא האובל ציה"ב כחותה גסקה [דף ע"א] כמנה וברשימה והשותה מלא לוגמיו חי"ב והני שיעורי לכרת ולקרבן אבל לאיסור קי"ל כרבי יוחנן דאמר (לעיל עב): חזי שיעור אסור מן התורה: **בתנ"י** כל האוכלין מנטרפין לכחותה וכל המסקים מנטרפין לכמלא לוגמיו. והאוכל והשותה אינן מנטרפין. [דף פא ע"א] אכל ושמה בעלם אמת אינו חי"ב אלא אמת. אכל ועשה מלאכה חי"ב שמים. אכל אוכלין שאינם ראוין לאכילה ושמה משקין שאינם ראוין לשמה פטור. שהה ציר או מורייס פטור: [דף פא ע"ב] **גמ'** תניא ר' אומר חומץ משיב הדעת. דרש גידל בר מנשי דמן גרש צבירי אין הלכה כרבי. למחר אתו כולי עלמא מויגו חלה ושמו. שמע גידל בר מנשי ואיקפד אמר להו אימר דאמרי אנה הו מווג מי אמרי אימר דאמרי אנה פורתא טובא מי אמרי אימר דאמרי אנה לרביע דכתתלה מי אמרי:

יב [דף פב ע"א] **בתנ"י** התינוקות אין מענין אותן ציה"ב אבל מחנכין אותן קודם לשנה קודם לשמים. פירוש קודם שנה שאחריה יתחיל זמן חיובו [ע] דהיינו שנת י"ג שהרי כשהוא בן י"ג ויום אחד מתחיל חיובו. [פ] וקודם לשנה היינו שנת שמים עשרה וקודם לשמים [ג] היינו שנת אחד עשר: **גמ'** השתא לפני שמים מחנכין לפני שנה מיבעיא. [ק] אמר רב חסדא לא קשיא כאן בחולה כאן צבירא. אמר רב הונא בן שמונה וכן תשע מחנכין אותו לשעות. בן עשר בן י"א משלימין מדרבנן. בן שנים עשר משלימין מדאורייתא צבירא. רב נחמן אמר בן ט' בן י' מחנכין אותו לשעות בן י"א בן י"ב חגרות הב"ח א דעל כן לא שרי: ב וז' היא גירסת רש"י ופירושו והבז אלפס גוס: ג מ"ר עובדה שהריחה בשר קודם: ד מביאין לה שזמן עומד:

הנהגות הב"ח א דעל כן לא שרי: ב וז' היא גירסת רש"י ופירושו והבז אלפס גוס: ג מ"ר עובדה שהריחה בשר קודם: ד מביאין לה שזמן עומד:

משלימין מדרבנן. בן שלש עשרה משלימין מדאורייתא צבירא. ולא פליגי רב הונא רב נחמן. ור' יוחנן אמר השלמה מדצרייה לכת. אלא בן י' בן י"א מחנכין אותו לשעות. בן י"ב משלימין מדאורייתא צבירא. בן י"ג משלימין צבירא. מן המינוקות אין מענין אותן ציה"ב אבל מחנכין אותן קודם לשנה קודם לשמים. בשלמא לרב הונא ולרב נחמן ניחא אלא לרבי יוחנן קשיא. ופרש"י אע"ג דלרב הונא ולר"ג הו חינוך הצביר ד' שנים מזו לחזוי למתניתין כולה בחולה והכי קאמר מחנכין אותן קודם שנה להשלמה דרבנן דהיינו קודם שמים להשלמה דאורייתא. וזה נראה לי דוחק דהשלמה דרבנן מאן דבר שמה שיתן זה התנא סימן להקדים לה חינוך. ועוד קשה לי [ר] מנא להו לרב הונא ולרב נחמן שיהו חילוק בין צבירא לחולה לענין חינוך כיון דצבירא מיתחיל לא הוחר אלא שלש שנים לפני גלותו. הלכך י"ל לפרש מחנכין אותם קודם שנה [א] וקודם שמים להשלמה דאורייתא דהיינו שלש שנים קודם גלותו. ומכל מקום שמעינן שיש חילוק בין חולה לצבירא מדלא הוה ליה למיתני אלא לפני שמים בל להשמיענו שיש חילוק בשנים בין חולה ובין צבירא. ומיהו מתניתין לא איירי אלא בחולה ב וז' היא גירסת רש"י ופירושו הרב אלפס גורס אמר רב הונא בן שמונה בן תשע מחנכין אותו לשעות בן עשר וכן אמת עשרה משלימין מדרבנן בן שנים עשרה משלימין מדאורייתא רב נחמן אמר בן ט' בן עשר מחנכין אותו לשעות בן אמת עשרה משלימין מדרבנן בן שנים עשר משלימין מדאורייתא.

והנה מצינו לפרש גירסתו דתרווייהו איירי צבירא פולגי בהשלמה. דרב נחמן לית ליה השלמה מדרבנן אלא שנה אחת וחינוך שעות קודם לן שמי שנים. [א] ורב הונא אית ליה א' השלמה לפני שנים. אלא נשכתב ובע"ג דקי"ל כר' יוחנן דאמר דמיתוקת בת י"ב וחינוך בן י"ג משלימין מדאורייתא. קיימא לן כרב הונא רב נחמן דתנאי אינון דמשלימין מדרבנן כדי לחנוכן מן אחת עשרה בין לחינוך בין לחינוך. וכן תשע וכן עשר מחנכין אותן לשעות כרב נחמן. שאם היה רגיל לאכול בשמי שעות מאכילין אותו בשלש. בשלש מאכילין אותו ד'. ומדקאמר דקיימא לן כרבי יוחנן בהשלמה דאורייתא מכלל דרב הונא רב נחמן פליגי עליה בזה. אס כן ז"ל הא דקאמר דבן שמים עשרה משלימין מדאורייתא היינו אפילו צבירא דמוך הפרק כלאחר הפרק. ומיירי כשהביא סימנים ופסק ר' יוחנן דהכי פסיק רבא צפרק יואל דופן [דף מו]. דמוך הפרק כלפני הפרק. וקשה לי מה שפסק דמיתוק בן אמת עשרה משלימין מדרבנן [א] ואמאי משלימין אמתה הו י' שנים לפני גלות דשמה לא יצא סימנים אחר י"ב שנה אפילו אם יש לו עתה סימנים שומא וינהו [ג] וגם קשה לי מה שהוכיז בנאון חיוב דאורייתא בן י"ב שנים שהביא סימנים טפי מבכל המנות. [ג] ועוד קשה דר' יוחנן גופיה סבר צפ' (בא סימן) [יואל דופן] [דף מה]: דמוך הפ' כלאחר הפרק. הלכך נראה כגירסת רש"י וכן ט' וכן י' מחנכין לשעות בן י"א וכן י"ב משלימין מדרבנן:

יג בתנ"י עובדה שהריחה מאכילין אותה עד שחשיב נפשה. חולה מאכילין אותו על פי בקיאיין. ואם אין שם בקיאיין מאכילין אותו על פי עממו. עד שיחמר די' **גמ'** עובדה שהריחה בשר קדש או בשר חיוב מוחצין לה כוש פירוש פלך צבע"ו שפיניד"ל צבירא ומכניסים לחוך פיה אם נחישבה דעתה מוטב ואם לאו מביאין לה רוטב עלמה. אם נחישבה דעתה מוטב ואם לאו מביאין שומן עממו. שאין לך דבר שמוצא צבירי פקוח נפש חוץ מע"ו וגלוי ערויות וספיקות דמים. ולא דוקא עובדה אלא הוא הדיון כל אדם שפסח מאלו ומתאווה ופניו משתנין מוסבין הוא ומאכילין אותו ע"פ עממו או על פי בקי. כדאמרינן בפרק אע"פ (דף סא): אמרימר ומר וזוטרא ורב אשי הו יחיב אפתחא דבי דוגנר מלאכה הליף ואילא אדוגנר דמלאכה הוא רב אשי לאמימר דחזורא אפיה שקל בצאצבעתיה ואנת ליה צפומיה וכו'. [ד] ואמרו ליה רבנן מאי טעמא סמכת אניתא אמר חוניה לרוח צרעת דקא פרתה עליויה. שמע מינה דכי חיזור אפיה חיישינן לסכנתא. וקאמר ההם (שס). הכל משהין צבירי שמש חוץ מיין ובשר. אמר רב אשי הוה קאימנא קמי דרב כהנא ואיימו ליה גרגלידי דליפתחא בתלחא ואי לאו דיחיה לי מינה איסתכנינא. רב

וכדתנא. והו כמכסה שטרף לבי חרי. ועיין בל"מ פ"א מצבחת עשור שהלכין בה. וצד"ק סי' תר"ד: [ב] פירשו קודם עיצובו של יום. עיין פרק תפלת השמר סי' ו'. ובלתם תמודות שם: [ג] ה"ג אמר רב כרבי שלא: [ד] והחיה תנעול את הסנדל. אע"ג דהכמים אוקרינן כמ"ש רבינו בפרק זה סי' א'. הלכה כר"א הואיל ופירשו בעמלה דצבירי. הרב הנודד סוף הל' בשמים עשור: [ו] אמר היה אסורה דהתענית עד י"ב יום. ודבר לה כהן לשנה צפ' מפנין. אמרי ליה וכל ששמים יום אחד מפתח הקבר. וקי"ל ספק נפשות כלומר דלמחר הוס: [ז] אמר אירא אהתעני. וקתא קשה לימא לנעילת סנדל ומנעול. וי"ל דטפי ניחא ל' לומר נפקותא אליבא דר"ע ונעילת סנדל הכמים אוקרינן וליחא דהא תענית וחילול שבת שזין ובשנת ש' שם פלוגתא דמד אמר דפיתוח הקבר לא הו אלא עד שבעה לכן נראה לי דליכא למימר דקאי אנעילת הסנדל דא"כ לא הו ל' לרב יהודה למימר מיתרמא אפיה נפשי אלא ה"ל למקצעי דצבירי אמתני' דפרקין מנעול און דאמר חיה מנעול את הסנדל עד מחי עד שלשים יום: [ט] דהיינו שנת י"ג. ר"ל כשעבר שנת י"ג כדמפ' שהרי כשהוא בן י"ג ויום אחד מתחיל חיובו: [פ] וקודם לשנה היינו שנת שמים עשרה. ר"ל כשעבר שנת שמים עשרה. ויינו שפירש המתני' אליבא דר"י דאמר חינוך שנה הוא שנת י"ג לחולה ושנת י"ב צבירא. והא דקמי קודם שנה כחלו מתי שנה קודם זמן חיובו מן התורה: [צ] היינו שנת אחד עשר. כשעבר שנת אחד עשר: [ק] אמר רב חסדא א"כ באן בחויה באן בבירא. אע"ג דאוקומתי' דרב חסדא ופירושו צבירי הכל אינו אלא לרבי יוחנן ורבינו פסק כרב הונא וכרב נחמן. ז"ל דטובתו לפ' כל הסוגיא ע"פ פרש"י בשרש שהוא סותר פי' הר"י ולתרוי' הסוגיא כולה לפרש"י: [ר] מנא אהו דרב הונא וצד"ק נחמן שיש חילוק בין בשרא אחרתא לענין חינוך. אמרי ליה רבי קשיא ליה אי קאי חינוך השלמה אלא הנהיג מי צבירא שנה אחת או שנים אחרתא און היינו השלמה. ואי קאי חינוך שנה נמי לא קשה דהא כיון דבהשלמה מדרבנן מחלקין בין צבירא לחולה מנעילת שמעינן דיש להחמיר בחינוך שנה צבירא נמי: [ש] וקודם שתי' דהשלמה דאורייתא. ולא זו אף זו קמי. מפרש"י. וקשה דל"כ מני' שיש חילוק בין חולה לצבירא וכ"מ מדלא הו למתן אלא לפני שמים. א"כ כ"מ דמפרש התלמודא משנה זו ברייתא בדבר לא זו אף זו מקשי לך אמאי לא מני כן צבירא וא"כ הירשע משנה שא"פ. וע"ק דבמד צבירא לא שייך לא זו אף זו כמ"ש מוס' בקידושין דף מ"א ד"ה האש. וכדאיתא בפרק במה

אשה דף ק' ע"ב. ע"כ נראה לפ' דה"ק מתנכין אותן קודם שנה וקודם שמים להשלמה דאורייתא דהיינו ג' שנים לפני גלותו וזהו לחינוך שיש בו קצת צבירות ושנה א' זהו לחינוך חולה פש כח יותר ממיתוק הנזכר דבמלה פש כח גופי' יש חילוק. והו שסיים רבינו ומ"מ יש חילוק בין חולה לצבירא. דכמו שיש מחלקין ומסופין שנה אחת למי שאין בו פש כח כ"כ. ה"ה והוא הענין שצבירא מוספין עוד שנה כיון שיש בו כח צבירות. וז"ל מלתא ה"ל למתני אלא לפני שמים. כלומר דאי לא תפרש שמיני' לחלק בין חינוך לחינוך לא ה"ל למתני אלא לפני שמים וליכא ליתא דלא זו אף זו קמי דהא מד צבירא הוא וכדאמרינן. אלא בל' לאשמעינן שיש חילוק בשנים בין חולה ובין צבירא ר"ל חינוך חולה פש כח. ובין חינוך פש כח וצבירא קתא ו"ש ומיהו מתני' לא איירי אלא בחולה דאי צבירא ה"ל למתני ד' שנים לפני גלותו: [א] רב הונא אית א' דהש"פ שתי שנים. וכל זה צבירא. אלא בחולה פליגי עוד דלרב הונא חינוך ששה שנה י' שנים וי"א ולרב נחמן לית ל' חינוך אלא בן עשר שהוא שנת י"א ועיין בהר"ן פי' הסוגיא ע"פ דרך גרסת הר"י: [ב] ואמאי משלימין אבתי הו שתי שנים לפני גרדיות. ר"ל דהא לפי מה שפסק הר"י כר"י דומן גלותו בחינוך הוא שנת י"ד. ואם כן אמאי פסק חו חינוך השלמה שמי שנים. הא רב נחמן לא ס"ל כי אם שנה אחת השלמה מוטב דשמה לא יצא סימנים אחר י"ב שנים אפילו אם יש לו עתה סימנים שומא וינהו. [ג] אמאי התמירו כולם המנוח טפי מכל המנוח צבירא: [ד] ועוד קשה דר"י אמאי פסק בהשלמה כרב הונא ה"ל למפסק כרב נחמן דהוא קאמר מלתא מניעתא. בשלמא לגי' רש"י רב נחמן איירי בחינוך ורב הונא איירי בחינוך ולא פליגי ויין למר ויין למר חינוך שעה ג' שנים ויחא. אבל לגי' הר"י קשה: [ה] וגם קשיא א' מה שהובדד בבאן. ר"ל רב הונא רב נחמן לגי' הר"י מרוייהו ס"ל דומן גלותו לענין תענית וי"ב ה"ו שנת י"ג. אמאי התמירו כולם המנוח טפי מכל המנוח צבירא: [ו] ועוד קשה דר"י אמאי סבר דתוך הפרק בפישי' פרק. בשלמא לגי' רש"י לקי"מ דמפרשין הפלוגתא כשלא הביאו שמי שערות אבל לגי' הר"י קשה. אע"ג דמסקי ההם בחיובתא על רבי יוחנן מ"מ ה"ל לתלמודא ההם למירמי דר"י אדר"י כחו שני' מהרש"א בפרק בנה אשה דף נח דיחא למירמי שמואל ארשמואל אע"ג דמני' לאקשיי מגופת דמתני' ע"ש: [ז] ואמאי ה"ו רבנן מ"ש סמכת אניתא. מיימי הן מלמח לאורויין לן אף שהו פיקוח נפש אין החיוב לטקן עממו כדי להצרות לצבירי מה חוית דמני' דצבירי' סומק טפי:

(א) ב"מ מ"ו (ב) ויהיו כדניה לענין חילול שבת וי"ג בהגר"א א"ח סי' תרי סק"ג. ומ"ש שם בסק"ג כוונתו ג"כ דלפמ"ש בפי' ש"ל ועד ו' מהלכין בשמחה ה"ה ה"ו מאכילין אותה אם לא ששארית א"ל. ואל תמנה על כפול הדברים שבסק"ג וכן ו"א כי סק"ג הוא כ"מ"ק בתקומה, והסק"ג נתקן מ"מ"ק בלקוטים. (ויפ"ד) ג. השלמה שמי שנים ואע"ג דר"י ר"י וכו' בן נריך להיות. (מהר"ם ב"ה)

יום הכיפורים פרק שמיני יומא

דף פב ע"ב - דף פג ע"א

ואחרתא צדיקה צריכנא ושני רופאים ואפי' הן מאה אומרים לא נרץ תרי כמאה ומאלין אותו. ואע"ג דאמר רב ספרא הא דאמרי תרי כמאה ומאה כתיב ה"מ לענין ערות אבל לענין אומדנא בטר רוב דעות אולין. [1] הני מילי אומדנא דממונא אבל הכא ספק נפשות להקל. אמר איהו נרץ ושני בקיאיין אומרים אינו נרץ אין דבריו כלום במקום שנים. [2] דהיי מפרשא ממתינין חולה מאליין אותו על פי בקיאיין. [3] ד"א דאמר לא נרץ אבל אמר נרץ אם אין שם שני בקיאיין מאליין אותו על פי עצמו מאי טעמא לב יודע מרת נפשו ומהימן כלפי חד כלפי תרי לא מהימן. מר בר רב אשי אמר היכא דאמר נרץ אינו אפי' אי איכא מאה דאמרי לא נרץ עליה ידיה סמכיין דכתיב לב יודע מרת נפשו. והלכתא כמר בר רב אשי דבמראה הוא ועוד דבמשנת הגאונים כתב דבזבולי הש"ס הלכתא כמר בר רב אשי צר ממייך שבעה ואודיתא. ובשאלות דרב אחאי א) כתוב דאולין בטר רוב דעות וכן דעת רש"י שהרי פירש לקמן (דף פד: ע) אבל מטערפין לדעת אחרת כגון שנים אומרים נרץ ושלושה אומרים אינו נרץ ואשה או נכרי אומרים נרץ מטערפין למהו פלגא ופלגא וספק נפשות להקל. [4] וכתב הרמב"ן ז"ל ואע"ג דאמרינן בהדיא כי אולין בטר דעות באומדנא הני מילי צממונא. הני רבנותא סברי דהך אוקימתא ליתא. דהא משום דאקשינן על פי בקיאיין תרי פשיטא תרי ותרי נייהו הוא דאמוקס הכי וכיון דאחא מר בר רב אשי ואמר דכל היכא דאמר חולה נרץ אינו אפילו איכא מאה דאמרי לא נרץ לדידיה שמעיין קמה לה ממתינין כדמעיקרא ו דאיכא אחרתא צדיקה חולה דאמר לא נרץ מאליין אותו על פי בקיאיין תרי סלקא דעתך אמינא כשם שהחולה אומר נרץ אינו שומעין לו ואפילו כנגד מאה בקיאיין. כך כשהוא אומר אינו נרץ נשמע ליה דהכא ובלא כתיב יודע מרת נפשו הוא קא משמע לן דלהקל אמרי אבל להחמיר כגון שנים אומרים הוא ולא כמרי. ה' הלך היכא דאיכא אחרתא צדיקה לתרי דאמרי נרץ לדידיה דהוה שמעיין הא לתד לא שמעיין. ח' ולא אמרי' אונעא בעלמא הוא דנקט ליה אלא חד מינין ליה תרי לא מינין ליה. ומיהו כיון דאיתמר בהדיא בגמרא דלא אולין בטר רוב דעות לא דחינן סוגיא צפירכא ותפסינן סברא בעלמא ע"כ. וכן נראה לי כיון דאיכא פלוגתא דרבנותא אולין לקולא בספק נפשות. ירושלמי (הל' ד) חולה אומר יבולתי ליום ורופא אומר אינו יודע רבי אבהו בשם רבי יוחנן נעשה ספק נפשות וספק נפשות להקל. כתב הרמב"ן ומסתברא הני מילי בחולה דאמר יבולתי דשכיח ציה חונגא אבל רופא אומר יכול וחולה אומר אינו יודע שומעין לרופא דלאני יודע בחולה לאו כלום הוא. דאיכא מנה ידע רובן של אולין אינו יודעין וצקיין בחולי שלהם הלך לרופא שומעין שאומר יודע אינו:

ד' ברתנא' מי שחזו צולמוס מאליין אותו ואפילו דברים טמאים עד שיאורו עיניו: **גמ'** ת"ר מנין יודעים שיאורו עיניו משיבחין בין טוב לרע. אמר אבאי ובטעמו. ת"ר מי שחזו צולמוס מאליין אותו הקל הקל. טבל ונצילה מאליין אותו נצילה. [7] (נצילה) ושביעית מאליין אותו שביעית. שאלו את הרשב"ד ז"ל חולה שיש בו סכנה אם לא יאכל בשר. [8] א' אם יש לפניו נצילה ואין ש שחוטט אם לא ששחטט בשבת. כי יש אומרים מוטב שיעצור הוא על לאו דנצילה משיעצרו אחרים על איסור שקילה. והשיב דברי יש אומרים מכאן שהם אכל יס אומר כי איסור שבת כבר ניתן לדחות בהצנעה וצביכול שמתחמין לו חמין. אי נמי שאי אפשר א' א' שלא יהא קטן אחד בסוף העולם. אבל אם היה החולה נרץ לאכלת לאתמ' [9] והנצילה מוכנת לו מיד והשחוטט מתאחר לו ודאי מאליין אותו הנצילה ואין ממתינין לנשיותו והפשוט וצבול. ורבינו מאיר השיב בתשובה על זה והביא דמיון מאוכל נפש ציום טוב דשוחטין ציום טוב דאיכא עשה ולא חששה באיסור מלאכה ומאכל נצילה דאין זה אלא לאו או לומר לנכרי לנחור עופות דליכא אלא איסור דרבנן ה' דאין שמיטה לעוף מן התורה אלא כיון דהתורה המירה לנו אוכל נפש ציום טוב הוה לדידן כל אוכל נפש ציום טוב כמו בחול. ו' והכי נמי כיון שהחירה תורה פיקוח נפש הוי כל מלאכה שעושה בשבת בשביל חולה שיש בו סכנה [10] כאלו עשהו בחול. והיכא דאיכא תרי איסורי מאליין אותו הקל. ושחוטט המאכל מותר אבל הנצילה המאכל עצמו אסור ואריה רבע עלה עד כאן. [11] ואני שמעתי משום

פסא אמר אפילו תמרא הדינוניתא. כללל דמילתא כל [12] דאית ליה ריחא ואת ליה קיוהא [13] וכן כתב הרמב"ן ז"ל. [14] וכתב הרמב"ן ז"ל ומסתברא הא דמחזין לה כוש הני מילי בעזרה שאין לנו אומר ביישוב דעתה פעמים מתיישבת ככוש ברובט * ופעמים צריכה לשומן עצמו. אבל חולה שמאליין אותו על פי בקיאיין [15] מאליין אותו דבר הנרץ לו וכדי הנרץ לו כמו שאמרו הרופאים ואין מדקדקין עליו על ידי כוש ורובט אלא להאכילו הקל הקל. וגרסינן בצרימות צפרק אמרו לו (דף יג.) החירו לה לעזרה לאכול פחות (פחות) מכשיעור מפני הסכנה. ופריך מפני הסכנה ואפילו טובא נמי חיובל. אמר רב פפי הכי קאמר החירו לה לעזרה לאכול פחות מכשיעור כדי שלא יעטרף לזכות בכדי אכילת פרס וכן כתב בעל הלכות. ונראה שאף בחולה עושין כך כדי להקל מעליו מאיסור כרת ומלקות לאיסור בלנד ע"כ. ונראה לי דבחולה אין עושין כן אלא ע"פ רופא אם אומר שסיפק לו להאכילו ממנו מעט מעט כן בעזרה נמי אם אלא דעתה מיושבת בכך נרץ להאכילה כשיעור. כמז בעל הלכות ואשה עובדה ידיעין דאי לא אכלה מתעקר וולדה אע"ג דספק בן קיימא הוא ספק נפל שפיר דמי ליתן לה. והר"ץ גיאות ז"ל כתב דלאו צדיעה דידן תליא מילתא אלא צדיעה דידה ב וצדעתה תליא מילתא דמהרהיאה נותנים לה וכחולה דמי. וכתב הרמב"ן ז"ל משמע מתוך דברי בעל הלכות [16] דמשום סכנת וולד לחודיה מתללין אפילו ליכא למיחש לדידה. והיינו דגרסינן בשילהי פרק קמא דערבין (דף 1.) האשה שיצנה על המשבר ומתה בשבת מבייחין סכין וקורעין כריסה ומוציאין את הוולד. פשיטא מאי עביד מחתך צבשר בעלמא הוא. אמר רבא לא נזרכה אלא להביא סכין דרך רשות הרבים. מאי קא משמע לן דעל ספקא מתללין שבת. מנינא ספק חי ספק מת ספק נכרי ספק ישראל ספקין. מהו דתימא התם הוא דהוה ספק דחיותא אלא הכא דלא הוה ספק דחיותא מעיקרא אימא לא קא משמע לן. ואיכא דסבירא ליה דאין מתללין משום נפלים אלא עובדה שהריאה חששא דמיתה דידה היא שכל המפלת בחזקת סכנה היא. וטעמא דיושבת על המשבר שמתה טעמא אחרתא הוה י הרי הוא כילוד דחו לאו ירך אמו הוא דלאו צדיקה תליא אלא חי הוא ודלת נעולה בפניו וליכא חששא אלא דלא ה"ל חוקה דחיותא וספק נפשות להקל. ולא ידעינן מה נורך לכל אלו הדקדוקים [17] דלא משכחת סכנת עובר בלא סכנת עובדה ולא סכנת עובדה בלא סכנת עובר. דהמפלת בחזקת הסכנה היא וכן פרש"י דאם אינה אוכלת שניהם מסוכנים: [דף פב ע"ב] הוה עובדה דארתה אחיא לקמיה דרבי אמר לאו זילו לחישו לו ד יוס הכפורים אחרתא הוא. לחישו לה ואלתה חתה. קרא עליה צטור אכרך צצטין ידעתין וגו' נפיק מינה רבי יוחנן. הוה עובדה דארתה אחיא לקמיה דרבי יוחנן אמר להו זילו לחישו לה. לחישו לה ולא אילתשה. קרא עליה וזרי רשעים מרחם [דף פג ע"א] נפיק מינה שנתאי אוזר פירי: חולה מאליין אותו על פי בקיאיין וכו'. אמרי דבי ר' ינאי חולה אומר נרץ אינו רופא אומר אינו נרץ שומעין לחולה. פשיטא ספק נפשות להקל מהו דתימא הא דקאמר חולה נרץ אינו צעתי הוא דקא מציעת סבר אי לא אכילנא מיתנא קא משמע לן לב יודע מרת נפשו. חולה אומר אינו נרץ ורופא אומר נרץ שומעין לרופא נפשו נרץ שומעין לרופא פשיטא ספק נפשות להקל מהו דתימא לב יודע מרת נפשו קא משמע לן שומעין לרופא. והאי דקאמר חולה לא צריכנא [18] חונגא פירוש טירדא בעלמא נקט ליה ורש"י פ' שטות אשדירשדוין הוא דנקיט ליה. [19] כתב החוספוט הא דקאמר הש"ס חולה אומר נרץ אינו היינו שומעין שהוא ירא שאם לא יאכל ה' שיצבד ויהיה מסוכן למות. ויש סומרים שכתוב בהן מילתא דרבי ינאי פשיטא ספק נפשות להקל מהו דתימא האי דקאמר חולה נרץ אינו צעתי הוא דקא מציעת [20] סבר אי לא אכילנא מיתנא קא משמע לן. אלמא דוקא משום ספק מיתה מאליין אותו עד כאן. [21] ונראה לי דחומרא גדולה היא זאת בספק דאין לך רופא שיאמר אם לא יאכל שמת ימות אלא הרופא דברו לומר אם לא יאכל אפשר שיצבד תליו וימתך. ואפי' לפרשים שכתוב בהן אי לא אכילנא מיתנא אין ללמוד מזה דדוקא על ספק מיתה מאליין דלישנא דמיתנא לאו דוקא אלא שדרך החולה לומר כן מתמתת פחד המיתה. ואי אמר איהו ואחרתא צדיקה לא צריכנא ואומר דא רופא נרץ אין דבריו של אחד במקום שנים. ואי אמר איהו

הגהות הב"ח א פעמים מתיישבת ככוש ברובט ופעמים נכונט עמו ופעמים צריכה לשומן: ב וצדעתה ידיה תליא מילתא יכו' דמחלה דמא': ג טעמא אחרתא הוא דהרי: ד זילו לחישו לה דהיאדיא יוה"כ הוא לחישו לה: ה' כי צביד תליו ז' ויהי וכו' נצילה דא: ו' ינאי: ז' נפק נפשות דאין לך רופא: ח' כדמעיקרא דהיא דאיכא אחרתא צדיקה חולה ואמרי לא נרץ וכו' כשם כשהחולה אומר וכו' נשמע לו דהכא וכו' למרי דאמר נרץ שמעיין כלל' ומינת לדידהו נמתק: ט' ולא מתירין חולה מונג בעלמא הוא דנקט ליה אלא חד וכו' בהדיא בגמרא דברי אומדנא חולה לא אולין בטר רוב דעות לא דחין סוגיא צפירכא ותפסינן סברא בעלמא: י' אולין לנו שחוטט: י' ובצבול ובהסו לו חמין אי נמי אי אפשר שלא יהא קטן אחד בסוף העולם שיתן שם לדחות אלא היה החולה וכו' והשחוטט מתאחרת לו כהא ודאי וכו' והביא ראייה לדבריו מאוכל נפש ציום טוב:

קרבן נתנאה

נפשות אהבן. והא דתני לקמן אבל מטערפין לדעת אחרת. אינו כפרש"י אלא ה"פ כשש שאומרים לא נרץ ורופא אי' ואשה אומרים נרץ מנרפין דעתה למהו כתיב ומרי כמאה לענין ספק נפשות: [22] דהבי מיפשישא בהג"ה מימי ראי' על כל מה דמפורש לעיל: [23] בד"א דאמר ר' אבא צריך. ומוקי לה בגמרא דאיכא אחרתא דאמר לא נרץ. וקתני מאליין על פי בקיאיין ש"מ ע"פ רופא אחד שאמר נרץ אין מאליין אותו דאין דבריו של אחד במקום שנים. ועלה פריך פשיטא דמאליין אותו דהא הוי תרי ותרי וספק נפשות להקל ומשני דאיכא תרי צדיקה ואומרים לא נרץ ושומעין לבקישין דמרי כמאה נשמע מזה אי אמר איהו ואחרתא צדיקה צריכנא ושני רופאים ואפי' הן מאה אומרים לא נרץ מרי כמאה ומאליין אותו. דמאי שנא. ועוד ק"ו הוא: [24] ובתב הרשב"ז ז"ל. ש"ס דף ט' ח': [25] ח"ג טבל ושביעית אומר שביעית: סבב ושביעית. והא דלא מני רבנא טפי נבלה ושביעית מאליין אותו שביעית דזה בלאו וזה בעשה אידי דבא לטיס טבל ומתורה מאי ראי': [26] א' אם יש לפניו נצילה ואין ששחוטט אם לא ששחטט בשבת. כי יש אומרים מוטב שיעצור הוא על לאו דנצילה משיעצרו אחרים על איסור שקילה. והשיב דברי יש אומרים מכאן שהם אכל יס אומר כי איסור שבת כבר ניתן לדחות בהצנעה וצביכול שמתחמין לו חמין. אי נמי שאי אפשר א' א' שלא יהא קטן אחד בסוף העולם. אבל אם היה החולה נרץ לאכלת לאתמ' [27] והנצילה מוכנת לו מיד והשחוטט מתאחר לו ודאי מאליין אותו הנצילה ואין ממתינין לנשיותו והפשוט וצבול. ורבינו מאיר השיב בתשובה על זה והביא דמיון מאוכל נפש ציום טוב דשוחטין ציום טוב דאיכא עשה ולא חששה באיסור מלאכה ומאכל נצילה דאין זה אלא לאו או לומר לנכרי לנחור עופות דליכא אלא איסור דרבנן ה' דאין שמיטה לעוף מן התורה אלא כיון דהתורה המירה לנו אוכל נפש ציום טוב הוה לדידן כל אוכל נפש ציום טוב כמו בחול. ו' והכי נמי כיון שהחירה תורה פיקוח נפש הוי כל מלאכה שעושה בשבת בשביל חולה שיש בו סכנה [28] כאלו עשהו בחול. והיכא דאיכא תרי איסורי מאליין אותו הקל. ושחוטט המאכל מותר אבל הנצילה המאכל עצמו אסור ואריה רבע עלה עד כאן. [29] ואני שמעתי משום

א פרשה שמות סימן לה (גמ' ב) ע"י שביח' ח"ג סוסי' לג ופי' לה בחור' ככ"ו. (מהר"ם) ג) ע"י בקי' כחכב שלא יהא קטן בסוף העולם שמוחר לשחוטט בשביל קטן. ז"ע כמ"ש ב"י סוסי' ז"א ה"ג. (מהר"ם) ד) ע"י חסם סופר א"ח צ"י טה. ופיה יתקן סוסי' זה פנה. (מהר"ם) ה) יל"ע דכמו דשחוטט עכו"ם פסולה ה"ג צנף דנעני עכו"ם נזורה לכ"ע. ע"י רש"י חולין כ"ח. ועכו"ם אינו נזורה על נזורה. א"כ נזורה עכו"ם יהיה ג"כ פסול. (מהר"ם) ו) ג"כ וכן אילת צבול' הרב"ש כלל בו דין ה' בשם השו"ת מהר"ם. (ה"ש) ז) וזו מדברי הב"י סי' שנת. ותמה אינו שהרי לעיל צ"פ טרף בקלפי אילת לדידא דטומאה דחוייה צבול ושנת הותרה. (ה"ש)

מן זמן שן אחד מהם יכול למשוכה ב'. פהם המטה (מש בהמשך ל"ב) הלא כ"ט. ומ"ט תישור אחד למיטה. הוא בגמ' (מש ל"ב): יהיה כה נחמד להוליך קורה א לבדו ו'. במגלה (מש ל"ב) בניאוד:

ין כל המקלקלין פהורים כינו הרי שחבל במנינו ו'. המטה פ' סאהר (דף ק"ה) ופי' שחבל וקבע שלל כחמהו הא

בחמו חיוב לרעה רבים כמו שחבלר פ' שמי' ושיורי וחד שטר ועיס טטר: חפר גומא וליט צריך ללא למטה ו'. מימלה פ' כל גדל (מש פ"ג) ופסה קלקל כה ל' יהודה כדליהא חס. ופסי' ל' יהודה דלמך מלכה עלינה זביה לנפה חיוב ה"מ מהקן הא מקלקל הוא פ"ג. ומחנן פלס יהיה הטמא במקום שאין בו קלקל א"ל שיש צריך לה חיוב עליה לדעה רבינו ז"ל שספק כ"י וזה פשוט:

יח כל המקלקלין על מה נחן ו'. זה משנה בהורג (מש ק"ה) והמקלקל על מה נחן שישור כמסק פ"ג: יח כל המטה מלכה בשבת ו'. משנה באורק בשנה (דף ק"ג):

פ"ב א דחוייה היא שנה ללא סנה נפשה ו'. המשנה פ' לחנו דיומא (דף ס"ג) כל ספק נפשה דהיה שנה: ספק מהו צריך לחל עליו אם השנה ספק איט צריך וכן אם לאר רופא ו'. כבר הבאר זה בגמ' שם. והיה שהולאס יומר פנים ומחנן יהננר פ"ג מהלמט פניהם עשור:

ב אמרדורו ביום השנה ו'. מושג בגמ' (מש ל"ד): מימלה על המטה: מדליקין ו'. כל זה מוטל, ופני האלמטה פהורים הדלקה כג פסק מסין (שנה דף ק"ה) גבי מיה: מכבין כג. פ' ב"מ (מש ל"ט): שוחטין ופסין ומגלין. ס"ק דחולין (דף פ"ו): ומחמטין לו חמין ו'. ברייתא פ' אחרון דיומא (דף ס"ד): מחמטין לו חמין בין להקטין בין להכניס:

ג בשעשוין דברים ו'. ברייתא שם וגי' הלמט והלמט ופן עשין דברים הללו לא פ"י נכרים ולא פ"י קטנים ללא בנדולי ערל ופן אחרים לעשות דברים הללו לא ע"י מים ולא פ"י נכרים מפני שמתקדשן לדעה אחרת. וזה שכתב רבינו כדי שלא חלה שנה קלה בעיניהם גראה שהם פירוש למה שאמרנו מפני שמתקדשן לדעה אחרת והע"פ שכל רבינו עמהם קמים וכנדים לן העטס היה ללא למים ועבדים:

ואסור להתמחה ו'. מוטל שם. וכירחלמי הוריו היה זה משונה והטול הרי זה עשך

ידי [ג] גדולי ישראל וחכמיהם. ואסור להתמחה בחילול שבת לחולה שיש בו סנה שואמר אשר יעשה אותם האדם וחי ברהם א מור שם פ"ה סמ"ג לאין שם: ב מור ומגן שם: ג מור סימן שנה שנה סמ"ג לאין שם: ד מור סימן שנה סמ"ג לאין שם:

א דחוייה יהיה שבת אצל סנה נפשות כשאר כל המצות. לפיכך חולה שיש בו סנה עושין לו כל צרכיו בשבת [ה] על פי רופא אומן [ג] של אותו מקום. ספק שהוא צריך לחל את השבת ספק שאינו צריך. וכן אם אמר רופא לחל עליו את השבת ורופא אומר אינו צריך מחליין עליו את השבת נפשות דוחה את השבת: ב אמרדורו יביום השבת צריך לכך וכן לשמנה ימים אין אפסדים דוחה את הערב כדי שלא לחל עליו שתי שבתות אלא מתחילין מיהום שהוא שבת ומחליין עליו אפילו מאה שבתות כל זמן שהוא צריך ויש בו סנה או ספק סנה מחליין. ומדליקין לו את הגר ומכבין מלפניו את הגר ושוחטין לו ואופין ומבשלין ומחמין לו חמין בין להשקותו בין לרחיצת גופו. כללו של דבר שבת לגבי חולה שיש בו סנה הרי הוא כחול לכל הדברים שהוא צריך להן: ג בשעושים דברים האלו אין עושין אותן לא ע"י נכרים ולא ע"י קמנים ולא ע"י עבדים ולא ע"י נשים כדי שלא תהא שבת קלה בעיניהם. אלא על אסור להתמחה בחילול שבת לחולה שיש בו סנה שואמר אשר יעשה אותם האדם וחי ברהם

פרק שני

מן זמן שן א' מן יכול למשוכה לבדו ו'. ספק כ"י יהודה דס' התלוט (דף ז"ג) וכל כ"ט דבמלה אמר' שם ל"ט תלמא מיעוטי כהני נפש המטה אחת חמטת בשעותה חמטת חד למטוטי זה עוקר זה מניה חד למטוטי זה יכול זה יכול (וסר למטוטי זה איט יכול זה יכול ורי' חד למטוטי זה עוקר זה מניה חד למטוטי זה יכול זה יכול) וחד למטוטי יחיד שעשלה בהורגה כ"ד ור"ט יחיד שעשלה בהורגה כ"ד חיוב פ"ג. וק' דכיון דרבינו ספק כ"י ה"ל למסקן דחיד שעשלה בהורגה כ"ד פסור והא פסק כ"י' מ' עגנות דחיד שעשלה בהורגה כ"ד חיוב שכתב שם וכן אם הדוד ושבו מיעוט בקהל על פיהם ועודה השנה הרי כ"ד פסורים ולא המיעוט שעשו מיינים וכל אחד ואחד מניה חלמנו ע"כ. גראה דספק דחיוב כחמטס דסלניו עליה דרי' יהודה כריס הרוגה ופ"ג ספק פלן כ"י יהודה דהא לו לרבי יהודה הוה ס"ל חיוב לל מיהוקם סגריחה כלל דליהו מוקד חד למטוטי יחיד שעשלה בהורגה כ"ד. ור"ל למין זה

לחם משנה סם קטיף אחרת דליכא כשפסא דשמתמחה דלמחי קלמך במדלס ליכא חלמא מיעוטי חד לעוקר וממס ומד לזה יכול זה יכול וחד יחיד שעשלה בהורגה כ"ד לימח דלרי יהודה לא כוי אלל הרי מיעוטי חד לזה יכול זה יכול וחד לזה עוקר זה מניה ודקלמחר שם ל"ט דמרי מיעוטי כוו וימח דר' יהודה לים ליה דיחיד שעשלה בהורגה כ"ד חיוב. ולמחן קסוס א אחר דודלפי אלמריטו במרלע למימר הכי משוס דברים הרוגה (דף ב') אלמריק דר' יהודה לים ליה דחיד שעטס בהורגה כ"ד פסור דלמחנן שם על מסרי' אחר רכ יהודה אחר שהולל א דברי רבי יהודה ללא הכמים לחמריס יחיד שעשלה בהורגה כ"ד חיוב מלי רבי יהודה דחיהו ור' ולסי ליגריטו נבמדל אחר דל' יהודה חלמא מיעוטי כוו אלל לי לא היה משכה להמדול דל' יהודה לים לים למוד כה מני למימד לדידיה דמרי מיעוטי כוו דקלמחר ל"מ. ודכתי ראה לפסוק כולן פ"י יהודה כהא דה לים יכול זה לים יכול משוס דר"ט מטייע ליה אלל כהא דחיד שעשלה בהורגה כ"ד

מגדל עוז כל מקלקלין עד כדי זה פסור. פרק ל' אלמיר דלורג (דף ק"ז): חפר גומא עד פסור. דף סג גדול (דף ע"ג): כל מקלקלין עד סוף פסק. פ' כ"ל דלורג (דף ק"ז): פ"ב דחיה עד דחוק חת הכנס. שנת פ"ח שריס (דף ק"ט) ופ' נפחא דיומא (דף פ"ד) אין עממירין (דף כ"ה) ונכנסת מיתות כמלמד כלס מרווח: אמרדורו כיוס עד שחא סנה. פ' סנן (דף ק"ט) וסין כהא דיומא (דף פ"ד): מחליין עד סנה. פרק כ"ט (דף כ"ט): ומחליין עד צדן לכן. פ' נהרל דיומא (דף פ"ד): בשעושיין עד ומכניהם. פרק למט דחויין (דף י"ב) ופ' כהא דיומא: ומסור עד כנס. פ' ל"ט (דף ל"ט):

ומנים. הלכות שבת פ"ב

לדעת אחרת היינו שזה הוא שנה קלה בעיניהם ה"ט שייך נגשים וענדים ולא נגמרים וקטנים כפ"ט ה"ג הנגיד שהם דקנים כשיגדלו ילמדו וידעו חומר שנה וליטרו ופעם ה"ג ששון ע"י נכדים וקטנים שנה ילמדו הנזכר בק"ה נכס וז"ל מחירים חזרו לקהלה ע"י ההיחייבים בחיוב דלמא יבא הדבר ששלא יתלחו וכרי לו קטנים לא יראו לתלם שנה ע"י גדולי ישראל

ודלא כה"ל שכתב שהענין שכתב רבינו מ"ל חלה שנה ר"ה בעיניהם ק"ה נס לקטנים דל"כ יקשה אי"ל פלגיהו תנא דברייהו ברחמי ונקט קטנים נהדי אכריס וחזיק למידק בדברי רבינו שכתב שאין עושין דברים הללו הלא על ידי גדולי ישראל וכתביהם דמשמע ע"י שחר ישראלים לא וקשה דהא לא מופיעה הכתיבה ללא קטנים ונשים וענדים דוקא לכן ל"ל דגדולי ישראל וכתביהם דוקא רבינו גדולים למעט קטנים ישראל למנוחי נכרים וכתביהם למנוחי נשים דדעתן קלה :

כתב הכ"ח" שזה השעשע שנתן בע"י נכרים שלא חלה שנה קלה בעיניהם וכי אין שנה קלה לנכרים ולדבריו חכם אחד יצא לנחה לנכרים אישעה והשעשע הנגזר בעבור שאינם זריזים ואלו למשעשע ע"ל. וכמה שנואלתי דברי רבינו מ"ל מן מקום לחתימה. ח תולה עשה וכו'. כתב הכ"ח בל"כ דכונה דלפניהם לן דשתיים בשיתן אחד ושלא בערוך אחד שמים מיידיהם שלש לה מיידיהם לרבינו בעיניהם אסור וכו' הרשב"א בפ"ק דה"ה"ו וכו' הר"ם במשנה.

י חולה שחזר בו סבה וכו'. כתב הטור כל ירכי חולה בדבר שאין בו סבה הוא לא יעשה מכל אומדן לנכרי ועשה כיוון שאין בו סבה הגוף אפי"ו יס בו סבה אחר אין מהללין שבו כיוצא בזה לדוריהם הכל מהללין באיסור דרבנן דעבד משה אבל במנוי

שייך דמים. וכ"כ שאלת הש"ס וי"ט. שם מיתרל דשריאל ומסקנה דמיתרל שם דמיהם ילפנין לה. הא למדח שאין וכו'. דברי רבינו ז"ל : ד החושש בעניני וכו' וכו'. מיתרל בפ"ו ס"ק און מעידין (דף כ"ח) וסדפי הלינים שכתב שם בנמלה ואמרין ההם ללפוקי סוף לוקלא ופלוני עינא דלחן מהללין. ועעס מהללן בחליים ההחרים משום דשוריני דעינא גליבא חלו דלוחיא ההם :

ה וכן מי שיש לו מכה בהלל וכו'. ומכה שהיא כנגד היד ונגד הרגל. הכל מותר שם (דף כ"ח) מיתרלן פסקות. ובהלכות הובאו פ' ח' שריס ובהדומי הרשב"א ז"ל פי' מכה של חלל שמתקלקל אחד מן האברים הפגמים מתחת מכה שיש בו או מתחת בופה שנעשית בו חלל מיהויסם אינן נקראין מכה ואין מהללין עליהם אלא שכתב אלא ה"כ הוא מיוחד שיש בו חכה. מורי הכר נר"ו. וכמה הריב"ן ז"ל פי' מכה של חלל דקא אמרין אינה זריכה אומדן למד שאין חן שם בקיחים וחולה נתי אינו אומר כלום עושים לו כל שרגילין לעשות לו ממחליים ורשואות ומחליין שנה ואין נשאלין כלל. אבל כשיודעין ורגילין בלאו מולי שהוא ממתיק ואין לר"ך חלל ודאי אסור לעשות לו וכו' כה"ה או כדוסא אומדן אינו לר"ך דמין מחליין אע"פ שהיא מכה של חלל הא כמכה שאינה של חלל שאלוים בנקי או במולה ואין מהללין עד שיאמר אחד מהם לר"ך הוא לחלו זה או שיעשה חלל אחד מהם ספק נכסוה ע"ל. וכן כל חולי שהרופאים אומרים וכו'. זה שפיר בינמל (דף פ"ב) וכמה מקומות :

י הכולע יוחא של מים מתממין לו וכו'. פירק קמח דט"ו (דף י"ב). ופירש"י ז"ל יוחא עוקה. וכן מי שמתכו כלל שופה או אחד מוחלי וכו'. מיתרל בגמ' פ' אחרון דיומא (דף פ"ד) שפירש"י הלכה השופה מיתה. ושאר זוחלן פ' כל כחמי (שבת דף קכ"א) :

ז חולה שאמדהו רופאים להניח לו נרונת אחת וכו' עשרה בני חסד. מיתרל פ' ב' ישמעאל במתנת (דף פ"ד) :

ח חולה שבידו יצדק לשמי נרונות ולא מלכו חלל שמי נרונות בעני עוקים ושלא נרונות וכו' שם בעניא דלשפיה :

ט הסבשל חולה בשבת וחלל החולה וכו' אסור לרביא לחלו מן וכו'. פסק הלכה בגמ' פ' דמולין (דף ס"ו) ומ"מ הסבשו המתקנים ז"ל שמוציא שנה חומר לכריס לאחרי ואין לר"ך להמתין ככדי שיעשו ודברי רבינו ז"ל אינן חלל בשבת ע"מ ואשוס הוא : אבל השומע לחולה ככמה מותר לכריס לאטל מתנו עשה חי וכו'. גם זה שם פסק הלכה אמר רב דימי הלכתא שאומע לחולה בשבת מותר לכריס בלאומתא מ"ס כיון דל"ל

לכיות בער בלא שפיה כי קא שחוס דלעתא חולה קא שחוס. ובהשגות אחר אברהם והוא שיהיה לו ה"ה מעמד ויש ע"כ. בצור דברי דלי אלו הכי אסור משום מוקיף וכבר נזכר בן שם בגמ' למעלה מה. ומ"מ עירך הדבר לדידן דק"ל כר"ס אין יר"קיה בשבת חלל מיקיף מיתה אסור שפיה בידים טון נר שהלטיקו בלוחיה שנה חלל אם לא דחלו בידים טון ככלן מותר ונע"פ שבהמה ה"ה מוקיף חמה אסור שפיה לא דחיה הוא בידים וזה דעת רב ר' יונה ז"ל וזהו שאלו הזכיר רב דימי בן ר"כ"מ מן ההלכות שלא הביאו חלל מיתרל דבר דימי בלבד. ודעת ק"ה הדומים כדברי הר"א ז"ל :

י חולה שאין בו סבה ששון לו כל זכרו ע"י נכרי כולד אומדן וכו'. מיתרל פ' פטנין (שבת דף קכ"ב) ופירוש דוקא בדבר שיש בו חתנו חולי לכל גופו של חסד טון חיה לו יום וטון לחלו העין כסוף החולל שהוא טפל למשכך או מטעבר וחלה חתנו חלל הישם והיא מתר"ק והיא ככריס אין מתירין לו חסיה שנות דכריסה וחלילו ע"י נכרי וללא עוד חלל דברים שאין בהם מלאכה ולא כלום בעולם גזרו משום שהיך פטנין ע"כ כתב הרשב"א ז"ל בשם הריב"ן ז"ל ודברים נכריים הם ויתנאלו דברי רבינו ע"י כ"ה :

לחם משנה

ב"ד פסק דחייב כהנמים משום דלמרו שם נכריותו זו דברי ר' יהודה חלל הכתים אומרים וכו' וחדקתמר לשון חלל משמע דהיינו כהנמים וכן דקדקו התוספתא הרבה פעמים בגמרא ומסתי בן פסק דחייב והשחא משניק דברי ריבשוני כתיבי חד ליה יכול וזה יכול אחד לשערך ומיה. וזה דלא משני גמרא הכי הוא משום דמשכח לר' יהודה דלמרו כהניס פסור. דכתיבנא חלל לדידן דק"ל דלא כרבי יהודה חלל כהנמים לא משניק הכי :

פרק ב' י חולה שאין בו סבה וכו'. כתב ה"ה בשם הרמב"ן דדוקא בדבר שיש בו חתנו חולי לכל גופו של חסד טון חיה לו יום וטון לחלו

מגדל עז

הא למדח עד שגוים כעולם. פ' ב"ב (דף כ"ח) וכו' וכו' ואלו עד ימיו כס' עירך כ"י הרגל מ"ל"ה"ו עליו את השבת כראמרין לקבן בסיריקין האי פועתא מהללין עליו את השבת משום רהיינו ע"י חרב ולא היונו ע"ג היר וני"ג הרגל : (כתב בא"ו כשם רבינו שבתיה וע' לחולה שרי"ה ובקש לשלוח אחר אוהבה בשבת שרדי ליה אישכור ר"ך ולהתנות אה בשבת כרי שרי"ה בר"ך דעתו עליו כראמרין פ' מי שמתו א' ר' יחי קונין מכיב מטרע אפי בשבת שלא הברך דעתו עליו ע"כ וכ"כ טורי רבינו שי ובחשבה משיבה : (ו' פ' משיב' : פ' חטין וכו' דכ"ה (דף כ"ב)

הנהרות מיימוניות [ד] פירוש ר"י כיון שלא בא מחמת ברזל אבל אם בא מחמת ברזל אפי' שלא ע"ג היר וגב הרגל מ"ל"ה"ו עליו את השבת כראמרין לקבן בסיריקין האי פועתא מהללין עליו את השבת משום רהיינו ע"י חרב ולא היונו ע"ג היר וני"ג הרגל : (כתב בא"ו כשם רבינו שבתיה וע' לחולה שרי"ה ובקש לשלוח אחר אוהבה בשבת שרדי ליה אישכור ר"ך ולהתנות אה בשבת כרי שרי"ה בר"ך דעתו עליו כראמרין פ' מי שמתו א' ר' יחי קונין מכיב מטרע אפי בשבת שלא הברך דעתו עליו ע"כ וכ"כ טורי רבינו שי ובחשבה משיבה : (ו' פ' משיב' : פ' חטין וכו' דכ"ה (דף כ"ב)

ומנים. הלכות שבת פ"ב

יג היה משיחיל הדם להיות שותה וכו' ומרחיץ את הולד וכו' אחר שמוחלים את סטרו. כהנא פירק משני (שבת קכ"ח) קרינים את הפטר רבי יוסי אומר חף מוחלים וכמה הרי"ף אר"י הלכה כר"י :

יד עושין מדורה לחיה וכו'. כהנא ה"ה שהיה סבור לפרש דברי רבינו דלמי נהלה שיש בו סכנה קלמור וכו' וכמה שהיא מנסה דעתו מהני דמי הרלכ"ד שהיא מלמדה בשלחן בו סכנה לפי ששם יש בו סכנה ששם דלכל נרצו מחללין ולפי"ס שאין במיטעה הדבר ששטין לו סכנה. ואפי' אומר דמדברי רש"י משמע דכל שאין במיטעה אורח דבר סכנה אין מחללין עליו את הסכנה והפטר שרבינו סבור כן ומיירי במיטע שיש בו סכנה וכמו שהיה סבור הכהן רבינו הגאון ברוק :

יג היה משיחיל דם וכו'. בגמרא פירק משני (שבת דף קכ"ט) יש מחלוקה אביי אחר משנה ששכח על המסגר ר"ה צריה דרבי יהושע אחר משנה שהיה שותה ויודד ופטר רבינו שהיא הויטור הקדש ופסק כהנא נפשות להקל. וכן פירק אר"י על פסקו כן כהנא : ואחר שחלד עד שלמה ימים וכו'. זמנים אלו מפורשים שם כנהרדעי ומכאן כהנא וכמה דר' אבהו דכל מלמא אפי' היא ורובאיה אומרים לא צריכה מחללין דהיא צריכה ללוא צריכה סוף ועבדיק לה מדורה ומחמין לה חמין וכל צריה דעבדיק להיה עבדיק. והרמב"ם ז"ל חלק עליו ואמר שלא לאמרו דברים אלו אלא כשאין שם חכמה וצדיק וצדיק החיה יודעים לכל אלה יש שם ולאמרים לא צריכה אין מחללין והריבך שנהלן איקן שטופס מדורה ומחמין כגל יום ע"כ דכריו :

יד עושין מדורה לחיה וכו'. מיימל שם בשלל אמרם איך צריכה והחמה כמחין יתבאר אבל אין עושין מדורה לחולה להתחמם בו. בגמרא אר"י אומר שחולל עושין מדורה לחיה בשבט סבור מינה לחיה אין לחולה לא צינחם הגמשים און בימות החמה לא אחרת אחר ר' מייס בר אבין צינחם שחולל הקיף דם ולפסק עושין לו מדורה לחיה בתקופה חמוה עכ"ל בגמרא. ואוכר רבינו דהא דלייתי שחולל דהקיף דם לא כח אלא לדחוק חכ שחמור בימות החמה לא מטי שהחיה הרי היא כהקיף דם דודאי שפסק דם הכרה ומחמין כן הכנה קשה לה הכרה ככל מה שחמור לחולה לא כדקאי קאי, ודעם הרמב"ם ז"ל שם כמיה אלא לדחוק דחולל לחולה בימות החמה עושין ללא גרע מהקיף דם ולפסק וכן מוכרח להבין וכן פירש"י ז"ל. ובהשגחה א"ל ובספר יום הכפורים (יומא ס"ד) מביא בדין החמין חמין לחולה בשבת בין להשקותו בין להכריחו וכו' והפטר דבמחלה שיש בו סכנה הוא עכ"ל, ומדכריו נראה שכוונתו שדברי רבינו הם במחלה שיש בו סכנה ודחוק כהנא דהיא דפרק י"ב שיש בו סכנה הוא. וכדאי מוכרח הוא שם ופסק דהיא צריכה ופסקו דוחה את

להחיותו ואין מחללין עליה את השבת : יג היה משיחיל הדם להיות שותה עד שתלד ואחר שתלד עד שלשה ימים מחללין עליה את השבת ועושין לה כל צרכיה. בין שאמרה צריכה אני בין שאמרה איני צריכה. ומשלשה עד שבעה אם אמרה איני צריכה אין מחללין עליה את השבת. ואם שתקה אוני צריך לומר אם אמרה צריכה אני שמחללין עליה את השבת. ומשבעה ועד שלשים יום הרי היא כחולה שאין בו סכנה ואפילו אמרה צריכה אני אין עושין לה מלאכה אלא על ידי נכרים : יד עושין מדורה לחיה ואפילו בימות החמה מפני שהצנה קשה לחיה הרבה במקומות הקרים. אבל אין עושין מדורה לחולה להתחמם בה. הקיף דם ונצטנן עושין לו מדורה אפילו בתקופת תמוז. ומרחיץ את הולד בשבת ביום שנולד אחר שחותרין את סיבורו אפילו בחמין שהוחמו בשבת. ומולחין אותו ומלפפין אותו מפני שסכנה היא לו אם לא יעשו לו כל אלו. וכן מרחיצים אותו לפני המילה ולאחר המילה וביום השלישי למילה בחמין שהוחמו בשבת מפני הסכנה : מן האשה שישבה על המסגר ומהו טביאין סכין בשבת אפילו דרך רשות הרבים וקורעין את כריסה ומציצין את הולד שמא ימצא חי שספק נפשות דוחה את השבת ואפילו לזה שאין חוקתו חי : מן מפקחין פיקוח נפש בשבת ואין צריך ליטול רשות מביית דין. והמקדים להציל הנפש הרי זה משובח.

השנת הראב"ד
 *שמע עד הניס פטור. כהנא הרלכ"ד ז"ל הקי מילי פלוגתא דרבה ורבה יונהו בגמרו. ורבה לקולא דאמר זיל בהר מעשו וטואו ספק כרבה אר"י דהלחיד הוא לנביה דרבה עכ"ל :

השנת הראב"ד
 *שמע עד הניס פטור. כהנא הרלכ"ד ז"ל הקי מילי פלוגתא דרבה ורבה יונהו בגמרו. ורבה לקולא דאמר זיל בהר מעשו וטואו ספק כרבה אר"י דהלחיד הוא לנביה דרבה עכ"ל :

ב טור שם פמ"ג לאין סה : ב טור שם פמ"ג שין שם : ב טור שם פמ"ג לאין סה :

שבע
 * שמע עד הניס פטור. כהנא הרלכ"ד ז"ל הקי מילי פלוגתא דרבה ורבה יונהו בגמרו. ורבה לקולא דאמר זיל בהר מעשו וטואו ספק כרבה אר"י דהלחיד הוא לנביה דרבה עכ"ל :

השנת הראב"ד
 *שמע עד הניס פטור. כהנא הרלכ"ד ז"ל הקי מילי פלוגתא דרבה ורבה יונהו בגמרו. ורבה לקולא דאמר זיל בהר מעשו וטואו ספק כרבה אר"י דהלחיד הוא לנביה דרבה עכ"ל :

ב טור שם פמ"ג לאין סה : ב טור שם פמ"ג שין שם : ב טור שם פמ"ג לאין סה :

שבע
 * שמע עד הניס פטור. כהנא הרלכ"ד ז"ל הקי מילי פלוגתא דרבה ורבה יונהו בגמרו. ורבה לקולא דאמר זיל בהר מעשו וטואו ספק כרבה אר"י דהלחיד הוא לנביה דרבה עכ"ל :

השנת הראב"ד
 *שמע עד הניס פטור. כהנא הרלכ"ד ז"ל הקי מילי פלוגתא דרבה ורבה יונהו בגמרו. ורבה לקולא דאמר זיל בהר מעשו וטואו ספק כרבה אר"י דהלחיד הוא לנביה דרבה עכ"ל :

לחם משנה
 דשקה הוי כחותרה צריכה אני ונדלה לומר דגירסתו היא בגירסת ר"ש כשכיוו דכח דנהרדעי אחרי חיה שלשה שבעה ושלשים שבעה אחרת אין צריכה אני אין מחללין עליה וכו' וכן היא גירסת רבינו ושם היות פלפול ליישב בדוחק הרבה גירסתו לפי דברי רבינו אין ראינו לפרש כן בדעת רבינו ז"ל :

יד ובין מרחיץ אותו לאחר מילה וכו'. כהנא הרלכ"ד נראה לי שאין מתמטין לו החין אלא ע"י נכרי וכו' משמע משלשן זה דע"י נכרי מותר לומר לומר לו שיהיה וכן משמע שבין ה' הניד שכתב ואפי' מוסיף שאפי' לומר לנכרי וכו' וקשה דבפרק שני מה"ל מילה כהנא שם הרלכ"ד ז"ל בהשגחה דמהחמין נכרי לצורך עמנו ולא שיאמרו שיהיה, והוא הפך זה עינין שם :

מז שבע שטבע חינוק ביום וכו' והעלה דנים בלבד שטבע חינוק ביום וכו' והעלה דנים בלבד שטבע חינוק ביום וכו'. זהו ללא נהבחר בגמרא אבל רבינו אמרו מסביר דנפשיה דכיון דהוא פרש מודה להעלותו מטה קא עבדי ואפי' שהעלה דנים מה בכך ופטור מכלום :

מנרל עוז
 ר"מ ז"ל נהבוכה לחמינו לוינו שאתקמי בם' אהנה והוינו ארין לאנן ספוגיא חמין חביל, דגרסינן הכה א"ל רבינו לרב אפי' נחלאה רחשמונה כחשכ בני מי חכו בחר מחבבו אוליין ונדח לאישרא קא מיכין או דילמא כמר מעשו אוליין א"ל לאו היינו דרכה ורכה דאחרת שבע שטבע חינוק ביום ופרש מודה להעלות דנים והעלה דנים מיב להעלות דנים והעלה דנים וכו' אפי' חייב רבה אחר סיור ע"כ לא קא פטר רבה אלא כיון דשעת אמרי' דעתיב נמי לחינוק אבל לא שעת לא וישרא דאמרי' לאו היינו פלוגתייהו דרכה ורכה דאחרת לא שעת שטבע חינוק ביום ופרש מודה להעלות דנים ופסק דנים

יג היה משיחיל הדם להיות שותה וכו' . בגמרא פירק משני (דף קכ"ח) אחרין כל זמן שהקבר שותה בין אמרה צריכה אני וכו' ולאחר שחמרה מלימתי סתימה הקבר וכו' משמע שהיה שותה ויודד וכו' עד מתי פתיחה הקבר אחר אביי שלמה ימים. וזכרונם לשון משנה דשלשה ימים דקאמר היינו משמע ההלכה יולא הדם ואין כהנא רבינו ג' ימים אחר שחלד. ויש לומר דרבינו יזא לו כן דאי אפשר לומר משנה יולא הדם דלפטר דחמיל הדם ושותה שני ימים כמו שכתב כהנא איסורי גזיה ואם כן אין שיעור בדבר לך פירש רבינו שהיא משנה שהחיל הדם להיות שותה [ואחר שחלד ג' ימים כ"ז] שד שם בגמרא רבא אמר משתי דרכי יהודה שבעה ואמרי לה שלשים. וקשה דצריכה ליה דלא סליגי וכמ"ס ה' ה' בלגוי ורבה ואמרי לה לא סליגי ובלגוי כנהרדעי קיימי פוד שם אמרי הרדעי חיה שלשה וכו' שבעה אמרה צריכה אני מחללין עליה את השבת לא אמרה צריכה אני אין מחללין עליה את השבת ולא כן היא צריכה רבינו קשה דמשמע דלחלל את השבת שבעה שנים שחמרה הוא צריכה אני אבל אם שחקה לא הוא ז"ל כהנא

יג היה משיחיל הדם להיות שותה וכו' . בגמרא פירק משני (דף קכ"ח) אחרין כל זמן שהקבר שותה בין אמרה צריכה אני וכו' ולאחר שחמרה מלימתי סתימה הקבר וכו' משמע שהיה שותה ויודד וכו' עד מתי פתיחה הקבר אחר אביי שלמה ימים. וזכרונם לשון משנה דשלשה ימים דקאמר היינו משמע ההלכה יולא הדם ואין כהנא רבינו ג' ימים אחר שחלד. ויש לומר דרבינו יזא לו כן דאי אפשר לומר משנה יולא הדם דלפטר דחמיל הדם ושותה שני ימים כמו שכתב כהנא איסורי גזיה ואם כן אין שיעור בדבר לך פירש רבינו שהיא משנה שהחיל הדם להיות שותה [ואחר שחלד ג' ימים כ"ז] שד שם בגמרא רבא אמר משתי דרכי יהודה שבעה ואמרי לה שלשים. וקשה דצריכה ליה דלא סליגי וכמ"ס ה' ה' בלגוי ורבה ואמרי לה לא סליגי ובלגוי כנהרדעי קיימי פוד שם אמרי הרדעי חיה שלשה וכו' שבעה אמרה צריכה אני מחללין עליה את השבת לא אמרה צריכה אני אין מחללין עליה את השבת ולא כן היא צריכה רבינו קשה דמשמע דלחלל את השבת שבעה שנים שחמרה הוא צריכה אני אבל אם שחקה לא הוא ז"ל כהנא

שירושם הם העלה דנים כלכד פשיטא דתייב לכל כיון שהעולם מיוקע פסוד. ומתלוק
הוא גם כן נמוחם ריש פרק דני שמעל דרכה ורנא. ובהגהה אמר לברכה קי מילי
וכי' אמר' דלמדי הוא נגביה דרבה ע"כ. ונרסם פסירט ככך דרכה הוא דלחיל
לקולא. ומכל מקום אפילו לגירסא הרא"ש ז"ל י"ל דלכנה כרנא הפוס דהוא כרנא ולא

י"מ ברקן עד חטמו ולא חלוא כי תמהו וכו'. כהנ כרנ כמניד עסקא רביה כה"ק ולמי
ק דלמי טסחא דידן בגמרא ספק כ"ל וטעמו משום דהכח נשואו נלקח:
ב היתוח חרז טיב זה עובדי סוכנים ומלואו וכו'. שכלו חפשי לוחל וכו' גרסא מן הכתוב
בספר עמיר שיראל ועובדי סוכנים ומלואו דריס כה מהלך של מהלך מלקחין
לכל כרונה עובדי סוכנים ומלואו לא ותימיה

**שטבע הויאל והעלה תינוק עם הדנים פסוד: ין נפל תינוק
לבור עוקר חוליא ומעלדו ואע"פ שהוא תינוק שובר הדלת
בשעת עקירתו. נעל דלת בפני תינוק שובר הדלת
ומציאו ואע"פ שהוא מפצל אותה כמים שראיין
למלאכה שמא יבעת התינוק וימת. נפלה דליקה ויש שם
אדם שחוששין שמא ישרף מבנין אותה להצילו מן האש
ואע"פ שהוא טובש דרך ומתקנה בשעת כיבויו. וכל
הקודם להציל הרי זה משובח ואינו צריך ליטול רשות
מבית דין בכל דבר שיש בו סכנה: ית מ' שנפלה עליו
מפולת ספק הוא שם ספק אינו שם מפקחין עליו. מצאירו
חי אף על פי שנתרוצץ ואי אפשר שיכריא מפקחין עליו
ומציאין אותו לחיי אותה שעה: י"מ ברקן עד חוטמו
ולא מצאו בו נשמה מניחין אותו שם שכבר מת. ברקן
ומצאו עליונים ממים לא יאמרו כבר מתו החתונים אלא
מפקחין על הכל שאפשר במפולת שימת העליון
וידיה התחתון חי:**

השנה הראב"ד
*היה חרז עד עקרו וכו'. כהנ הראב"ד ז"ל
י"מ ככך מפקחין מפני שהחוק שם ישראל לכל
פירשו מהם לרבעה או מהשה וישרה אחד מהם
לאחר אחרת ונטלה עליו אין מפקחין שלא החוק
שם ישראל, עכ"ל:

**עובדי סוכנים ומולות ונפלה עליהם מפולת מפקחין
על הכל מפני ישראל. פירש אחד מהם לחצר אחרת
ונפלה עליו אותה חצר מפקחים עליו שמא זה שפירש
היה**

א סל ע"כ:

בטורם חקן ופסוק מהלכים י"א בחוק פירש מן הרוב לשיכך אם הים כרונ ישראל
לפי' שצוקו כלין וישרה אחד מהם להציל אחרת ונטלה עליו החצר מפקחים עליו
עכ"ל רבינו. ובגמרא שם אמר שמואל לא כלנו כשיקוח נפש אחר הרוב וקצוה כהם
הכי דמי אי דליכא הגהה עובדי סוכנים ומלואו ואחר ישראל פשיטא דה"ל קטוע וכל
קטוע

לא שמעו חיות גדול כזה כי כך קבלנו מהל
דלמירין כחיותו ויחיה אין הולכים בשיקוח
השם אחר כרוב אפילו רובה עובדי סוכנים ומלואו
מפקחין. והיבוי מהל אי על דבר זה שקלום
וכי ית לבואו כמקום פסק בעולם והלא דברים
למ לדברי ר"י שמכין דלמבר כ' עובדי סוכנים
שפלי' רוב העיר עובדי סוכני' ומלואו מפקחין לכל
ומלואו ישראל אחד דביניה כמאה חרז מפקחין
בהציל אחרת אין מפקחין והקריבנה בשפירשו כולם
שכרו לא נפלה שם קטוע ולשיכך אם שירש
אחד מהם להציל אחרת אין מפקחין ד"ל דברים
מכונה פירש וכו"ל ואם שפירש מעיר שרובה עובדי
סוכנים ומלואו חלק מפקחין עליו גם רב חלק
על שמואל דבוקלא א שרש מעיר פשיטא מהל
על מהלך שפירשו שמיטק שמואל כה ישראל
ואמר שיה להאיור ולא ליחמו ולא ליירי
בשיקוח נפש כ"ל ואפי' חיתום דרב לא שמענו
ל מהלוק דבדר זה שהוא הסיקה על זה שפירש
מעיר שרובה עובדי סוכנים ומלואו ולא מהל
שלא דק שמואל ואמר שחלק עליו מ"מ אפי'
חיתום הכי כי ר"י חולק בפירוש על זה שפירש
בהשנה עובדי סוכנים ומלואו ואחר ישראל כמאה
חרז מפקחין כחצר אחרת אין מפקחין והוא
הכך בשיקוח נפש אחר הרוב מפקחין כהם
וכדברי ידוע שמואל ור"י הלכה כר"י עכ"ל,
והיבוי עליו כהר"ם אהו מי פלגלא דר"י
לדעמואל ולא רמיק לכו לאכדי כפי' יוכ"כ
וערקין ל"ק חל דפירש טולה כל דפירש
מקריביו דליכא דפירש טולה להציל אחרת
ונטלה משולה שם על אחד מהם הולכים אחר
כרוב ואין מפקחין דידן דפירש מהלך דמי
קביעי כה ליעקר קביעייהו ואין כולן קטוע
כי הכי דיעמא כמאה על מהלך דמי וספק
ונשום לכתל אלא חלוק בהר רובה ופי'
קביעיטייהו וכו' פלגלא פירש מלגה פירש מלגה לכתל ופי'
שמואל אין הולכים בשיקוח נפש אחר הרוב וקצוה כהם
מדקסין עליה והלמבר עד מלא כה מיוקע אס רוב עובדי סוכנים ומלואו וכו'
ואשיקנה

לחם משנה
לא הזכיר אפי' בחצר אחרת כמו שחלמו בגמרא. והלכה שמי' שחוששין שמה יתקן כלומר
אפי' פשיטא בחצר זו מהם אלא לטיבו בחצר אחרת חוששין שמה יתקן אכדס אחר בחצר
אחרת דהוא קפן או חולה אפי' מבנין:

**יח כפי שפלה עליו משולת וכו'. כהנ כ"ה ומתורב בגמרא דלפי' ספק ספקא כנון
ספק שיע ארס וכו' בגמרא אמרו לא חוששין ספק כול שם ספק איש שם דמי
איחיה מי הוא דמפקחין אלא אפי' ספק חי וכו'. ונלמנה גרין דברי הגמרא לנאורה
שכל ספק וספק כפי עמנו הוא וה"ק לא חוששין ספק זה דלפי' דמי איחיה מי הוא אלא
אפי' ספק זה ספק מה מפקחין וה"ק ית חומה דבדבי כ"ה מי הכירע לומר דמי
שלה ספקיו הוה כהדל מלחא. ונראה לומר שהוכרח לומר כן דלפי' אין כולן לא מבעי
דלפי' דבספק הוא שם ספק איש שם חייב ציב סיבותא חרז דמי איחיה מי בבפח חי
ספק מה חייב סיבותא לחריזו דפי' הוא שם ע"כ הוכרח לומר דהם חלה ספקיו בחפץ
מלחא ורבינו כוכרים מפני שכתב חלואה חי משמע דהוא ספק חי ספק מה וכן בספק
הלמבר ספק עובדי סוכנים ומלואו ספק ישראל כוכר בדברי רבינו:**

**ב היתוח חרז טיב זה עובדי סוכנים ומלואו וכו'. וקאי על החלוקה הראשונה דשל הפסוק
ב היתוח חרז טיב זה עובדי סוכנים ומלואו וכו'. וקאי על החלוקה הראשונה דשל הפסוק
מפני פסוי מזכרים בדברי רבינו הפסקות האחרים בגמרא:**

נעקרו
אלה לחד מפני שיהי שוגג וכן כל כיוצא בזה פ"ב בשם. טעם כ"ה ופירש שם פירש סלמס כה
סכמתי גם כאל"ר ז"ל לא הירי עליו:
בפל מיוקע עד הפסוק. פרק במרה דיומא (דף פ"ד): היתוח חרז עד עקרו עד ונטלה עליו
המקחין. פרק קטל דכסופים (דף ט"ו) ומיך כהרז דיומא: כתב הראב"ד ז"ל ית פירש
וכי' שלא כוחק שם ישראל פ"ב בשם:

עוד שאלו משו חסיו לטיל וז"ל בספר זמנים ונכרס מקושים מלאם מן הכתוב עמיר שיראל
ועובדי סוכנים ומלואו דרין כה וכו' (פ"ן [אין השאלה כ"ה]) אפילו רוב עובדי סוכנים ומלואו
מפקחין והכנס בשפוחת לחמם דברי כהנא וכו' ונלמנה גרין דברי הגמרא לנאורה
תשובה חיות גדול אי פסו על דבר זה שקלום וכי לא לא קבלו כי ופי' ית לבואו שיקוח נפש
ספק בעולם הכי שדברים כהר"ם כה עכ"ל וכו' כי רב דמו יוחא שך שם דברי
שמואל כו' (פי' כ"ה [אין הפסוק]) והכרי דיוק שמואל ורבי יוחא סלמס כ"ה וספק פ"ב: ושירק
לכו סלמס חקן פ"י קטל דכסופים ופרק כהרז דיומא ואבן גדולה כהרס מקושים:

**יך נעל דלת כפי מיוקע וכו'. כיומא כ"ה יוס
הכשרים (דף פ"ד): אמרו בגמרא אפי'
דקל מבין למיטבר וכו' ובספר הלכות לא הזכירו
במהל. וזוהי על רבי לוח לא הזכירם כמו שהזכירום
בבבא. ונראה דהוא ז"ל סבור דודאי אס טעה כן
בבבא כונה משעה ומה שחמך בגמרא אפי' דקל
מטין למיטבר וכו' מהרה הוא ז"ל דלמי מטין לך**

מהל אלא דמשפיו מוכרחין דרפשו לעשות עושים למלאכה דהרי להוציא את הכתובים היה די
בשיקוח נפש ולא היה צריך לטול את הפסוק בשיטלים הרבה כמין פ"ה דק"ס לך
כדיעם דקף ע"כ פי כן מתור אחר לטול את הפסוק מן המורה ועוקר חוליא לא שייך לומר כהם משפיו
משיחיהם דלוח כולן הוכחה משפיו שזיכה כהר"ם המורה אס נחטין לדנים או כשוקר
חוליא אס נחטין לחקן דכנה ומטין כן לא הזכירו כהם בגמרא טעם דלא שייך בזה
הוכחה כמשפיו דהכא וזה שכתב רבינו פסוק מלגל אמה וכו':

**נפלה דליקה וכו'. בגמרא שם מוכיח ומסמיקין (הדלוקה) מפני הדליקה כשהוא
וכקצוה מבנין ומסמיקין למה לי ותירצו דלפי' להציל אחרת. ופירש רש"י דליקה
בחרז ית וסמיה כהר"ם אחרת וסם חוליא או קצוה ע"כ. וית חיתה על רבינו שך**

מנדל עוז
דנים חייב להטיל דנים והעלה מיוקע ודנים רכס אחר פסוד ודנה אחר חייב רכס אחר פסוד וי'
כהר משפיו רנה אחר חייב ויל כהר משפיו פ"ל כגמרא. ופירש כהר"ם שכל זמן שהעלה מיוקע
פין לבד פין שם דנים פין לבד שם פין לבד שם שוקר רכס דהוא רכס וק"ל כותיה מהל דהוא
רכס ושוקר דלמורה כ"הא קחא דייק משיחיהם דרכס משמע ללא ששם ולא דייק משיחיהם
זכנה שכל דקיס לוח כרנא דהוא רכס ושוקר למול משום דמי שגב ופי' ז"ל דייקתא לוח
קאיש חייב משום לוח כרנא דהוא לוח וכפלי מלמול ספקיו כליטמט כהרז וכו' כהם
דלא מלמי ליש לנברי שיקר דיה אלא לוח לוח כהרז לאשוק מדיוקא דליכא קחא. מל
ורנא אפי' ר"י ז"ל שכתב כולן כהרז לוי שיקר סלמס לא נאורס לשניין איכר שם וזכרס
כ"כ ורכוסו שגמו על פור הילמוד למען ילמד סקורא פוקס מוחלו וידע כו' וז"ל י"ו למי שפי
כהרסו אל מוחל אחר שמיס וחלח כהר"ם וכו' עד מלמול סלמסו כהר"ם כני מים עד
כרי או פסוד מוחל ומן כהר"ם מלמול דנים מן פיה שגבם והעלה מיוקע שם כהר"ם כו'
משמע ששם מיוקע פין עלה שם חוליא וטלה מיוקע כרי זה פסוד מוחל אפי' מלא כהר"ם כו'

תורת האדם שער המיחוש - ענין הסכנה

1 (ג) שנינו ביומא (פ"ד ב') אמר ר' מתיא בן חרש החושש בפיו מטילין לו סם בשבת מפני שהוא ספק
2 נפשות וכל ספק נפשות דוחה את השבת. לאתויי מאי לאתויי ספק שבת אחרת. היכי דמי כגון דאמדוהו
3 לתמניא יומי ויומא קמא שבתא מהו דתימא ליעכביה עד לאורתא כי היכי דלא נחיל עליה תרי שבי
4 קמ"ל. תניא נמי הכי מחמין חמין לחולה בשבת בין להשקותו בין להברותו ואין אומרים נמתין לו עד
5 שיבריא אלא מחמין לו מיד, פירוש אם אמרו בקיאים שצריך חמין להשקאה וצריך נמי חמין אחרים
6 להבראה שירחצו אותו בהם לאחר השתיה אין אומרים נמתין לו שמא יבריא בהשקאה לבד ולא נחלל
7 שבת שתי פעמים, אלא מקדימים ועושין הכל כדי שלא תתאחר ההבראה שהזריז בפיקוח נפש הרי זה
8 משובח וספקו דוחה את השבת. ולא ספק שבת זו בלבד אלא אפי' ספק שבת אחרת.

9 ואין עושין דברים הללו לא ע"י גוים ולא ע"י קטנים אלא ע"י גדולי ישראל, נ"א ואין אומרים יעשו
10 דברים הללו ע"י גוים וע"י קטנים אלא אפי' בגדולי ישראל. והכי נמי בירושלמי אפי' בגדולים אפי'
11 בישראל, ואין אומרים לעשות דברים הללו לא ע"י נשים ולא ע"י כותים מפני שמצטרפין לדעת אחרת.
12 נ"א אבל מצטרפין לדעת אחרת, ובתוספתא אין אומרים יעשו דברים הללו ע"פ נשים וע"פ כותיים
13 אלא מצטרפין דעת אחרת עמהן. איכא דמפרשי שאם אמרו נשים וכותים צריך, אין עושין לו, אבל
14 מצטרפין עם ישראל בקי שאמר צריך והולכין אחר דעות. וזה כענין שאמרו בר"ה (כ"ד א') עדותן
15 בטלה ומצטרפין לעדות אחרת. וזה הפירוש אינו נכון לענין נשים, דאשה בקיאה ודאי מחללין שבת
16 על פיה כדתנן (שבת קכ"ח ב') וקורין לה חכמה ממקום למקום, ות"ר אם היתה צריכה לנר חברתה
17 מדלקת לה את הנר, ואם היתה צריכה שמן חברתה מביאה לה שמן. ועוד מדלא קתני אין מחללין ע"פ
18 נשים וע"פ כותים וקתני אין אומרים לעשות, ש"מ לאו בבקיאות דידהו תליא.

19 והכי פירושו אין עושין דברים הללו כלל ע"י גוים וקטנים שמא יאמרו הרואים בקושי עושין פקוח
20 נפש ואין מתירין אותו לכתחלה ע"י המחוייבין במצות, ויבא הדבר לידי פשיעה בחולה, ואף על פי
21 שחולה שאין בו סכנה אומר לגוי ועושה, כאן אין עושין על ידם מפני הסכנה אלא עושין ע"י ישראל
22 גדולים, אבל ע"י נשים וכותיים אם נזדמן הדבר עושים שהרי מחוייבים בשבת והוחזקו בה. אבל אין
23 אנו מיחדים להם מלאכה זו לומר יתעסק פלוני בפקוח זה שמא יבואו להרהר ולומר אינם רוצין לחלל
24 את השבת ואין משגיחין עלינו ומכשילין אותנו. לפי שהכותיים אין להם משום ולפני עור לא תתן
25 מכשול כדאמרין בשחיטת חולין (ד' א') חותך ראשו של אחד מהן ונותן לו. וכן הנשים מתוך שדעתן
26 קלה עליהן טועות בכך. וזהו מפני שמצטרפין לדעת אחרת כלומר למינות ולטעות. ולשאר הנוסחאות
27 אין אומרים לעשות ע"י גוים וקטנים שלא תאמר הואיל ואלו מזומנים לעשות לא נחלל שבת שלא
28 לצורך אלא אפילו ישראל גדולים עושים ואם רצו הם עושין עמהם, וסיפא בנשים וכותיים אין עושין
29 הן כלל, אבל מצטרפין דעת ישראל עמהן לומר שאין מוסרין להם לבדם העסק והפקוח הזה ליעשות
30 על ידם שמא יתעצלו או יפשעו בו, אבל מצטרפין עמהן ישראל ומוסרין הדבר לישראל והכותי מתעסק
31 על ידי ישראל בפקוח הנפש, דכיון דישראל עוסק בו אף הוא מזדרז על ידו. וזה הלשון הגון יותר
32 בנוסחאות הללו.

33 ת"ר מפקחין פקוח נפש בשבת והזריז ה"ז משובח ואינו צריך ליטול רשות מב"ד. כיצד ראה תינוק
34 שנפל לים פורש מצודה ומעלהו והזריז ה"ז משובח ואינו צריך ליטול רשות מב"ד ואף על גב דקא
35 צייד כוורי, ראה תינוק שנפל לבור עוקר חוליא ומעלהו והזריז ה"ז משובח, ואינו צריך ליטול רשות
36 מב"ד ואף על גב דקא מתקן דרגא לחול. ננעלה דלת בפני תינוק שובר את הדלת ומוציאו והזריז הרי
37 זה משובח ואינו צריך ליטול רשות מב"ד ואף על גב דקא מתבר לה שיפי. מכבין ומפסיקין מפני
38 הדליקה והזריז ה"ז משובח ואינו צריך ליטול רשות מב"ד ואף על גב דקא ממכין מכוכי. ירושלמי
39 תני הזריז ה"ז משובח והנשאל מגונה והשואל ה"ז שופך דמים.

40 (יומא פ"ג א') חולה מאכילין אותו ע"פ בקיאים. אם אין שם בקיאים מאכילין אותו ע"פ עצמו עד
41 שיאמר דיי. א"ר ינאי חולה אומר צריך ורופא אומר אינו צריך מאכילין אותו ע"פ עצמו מ"ט לב יודע
42 מרת נפשו. רופא אומר צריך וחולה אומר אינו צריך מאכילין אותו ע"פ רופא מ"ט תונבא הוא דנקיט
43 ל'. ומסקנא רב אשי אמר כל היכא דאמר צריך אני אפי' איכא מאה דאמרי לא צריך לדידיה שמעינן,
44 מ"ט לב יודע מרת נפשו, וסוגיא דשמעתא רופא אומר צריך וחולה אומר אינו צריך שומעינן לרופא.
45 חולה ורופא אומרים אין צריך ורופא אחר אומר צריך אין מאכילין אותו שאין דבריו של אחד במקום
46 שנים כלום. חולה ורופאים שנים ושלושה ואפי' מאה כלם אומרים אינו צריך ויש שנים שאומרים צריך
47 מאכילין אותו על פיהם דספק נפשות להקל ואין הולכין בו אחר רוב דעות. חולה אומר צריך אפילו
48 מאה בקיאים אומרים אינו צריך מאכילין אותו ע"פ עצמו. הדין הוא מסקנא דשמעתא וסוגיא.

49 וחזינן מאן דפסק דבתר רוב דעות אזלינן. וכן נמי כתוב בשאלתות. ואף על גב דגמרא בהדיא היא דכי
50 אזלינן בתר רוב דעות באומדנא ה"מ לממונא אבל הכא ספק נפשות להקל, משמע דס"ל להני רבואתא
51 דההיא אוקימתא ליתא, דמשום הא דמקשינן ע"פ בקיאים תרי פשיטא תרי ותרי נינהו וספק נפשות
52 להקל איתוקים הכי, ומכיון דאתא רב אשי ואמר דכל היכא דאמר חולה צריך אני אפילו מאה אמרי
53 לא צריך לדידיה שמעינן, קמה לה מתניאתא כדמעיקרא, דאיכא אחריני בהדי חולה ואמרי לא צריך
54 ומאכילין אותו ע"פ בקיאים תרי, ס"ד אמינא כשם כשהחולה אומר צריך אני שומעינן לו אפי' כנגד
55 מאה בקיאים, כך כשהוא אומר איני צריך לישמע לו דהכא והכא לב יודע מרת נפשו קמ"ל להקל
56 אמרינן אבל להחמיר כחד בקי בעלמא הוא ולא כתרי. הילכך היכא דאיכא אחרינא בהדיה ותרי דאמרי
57 צריך, לדידהו שמעינן הא לחד לא שמעינן, ולא אמרינן חולה תונבא נקיט ליה אלא חד מנינן ליה תרי
58 לא מנינן ל'.
59 ובודאי אשכחן (ב"ק צ' ב') לענין דיני נפשות דאית בהו אומדני כגון שיש בו כדי להמית, על ציפר

60 נפשו הכהו או על שוקו הכהו, ואפ"ה בתר רובא אזלינן בהו, דבתר רובא אזלינן בכל מילי דסנהדרין.
61 והא מלתא מסייע להך סברא דאמרן, אלא מכל מקום כיון דבגמרא אתמר דגבי אומדנא דחולה לא
62 אזלינן בתר רובא לא דחינן סוגיא מפורשת ותפסינן סברא בעלמא. וסנהדרין איכא למימר שאני התם
63 דכולהו דיינין נינהו אבל הכא כיון דאיכא תרי דאמרי צריך ואינך לא צריכי לן לאומדנא כלל כמאן
64 דליתנהו דמי. וסנהדרין נמי בהטיה לחיוב לאו בתר כל רובא אזלינן אלא ע"פ שנים (סנהדרין ל"ב
65 א'), אלמא דינא אחרינא הוא בסנהדרין אבל בספק נפשות לאו בתר רובא אזלינן באומדנות, והכי
66 פסקי רבואתא ובעלי הלכות.

67 ואיכא מאן דאמר מדקתני ע"פ בקיאים ש"מ יחיד מומחה ומוחזק בבקיאות, ורופאים שאינן חכמים
68 ומומחין כל כך, שהולכים אחר בקיאות. ואינו נראה שלא שמענו בסנהדרין שנלך אחר רוב חכמה אלא
69 אחר רוב מנין. ובודאי אשכחן לענין הנשאל לחכמים כדאמרינן (ע"ז ז' א') היו שנים אחד מטמא ואחד
70 מטהר אחד מתיר ואחד אוסר אם היה אחד מהן גדול בחכמה ובמנין הלך אחריו, הלכך במנין שוה
71 ברופאים הולכין אחר חכמה ובקיאות, ואף על גב דליתא הכי בדין סנהדרין, התם דיינין הם וכולם
72 צריכים לאותו הדין, ומדינא לא היה ראוי להיות דין עד שיסכימו כל הצריכין לדעת אחת אלא דרחמנא
73 אמר אחרי רבים להטות. אבל הכא שומעינן לחכם, והשני אינו ראוי להיות נשאל בפני מי שגדול ממנו
74 בחכמה ובטל הוא, מיהו אחד במקום שנים כיון שכולן רופאים ויודעים במלאכה זו אין דבריו של
75 יחיד במקום שנים, מ"מ במופלג מהם בחכמה חוששין לדבריו להחמיר אפילו במקום רבים, אבל
76 להקל כדין היחיד, דאשכחן לענין מחלוקת בית שמאי ובית הלל דאתמר (יבמות י"ד א') כי אזלינן
77 בתר רובא היכא דכי הדדי נינהו אבל הכא בית שמאי מחדדי טפי הילכך חוששין לרוב חכמה ובקיאות
78 להחמיר, ומאי חומרא דהכא לנהוג בספק נפשות להקל ולהתעסק בחולה כל צרכו.

ירושלמי חולה אומר יכולני לצום ורופא אומר איני יודע ר' אבהו בשם ר' יוחנן אמר נעשה ספק נפשות	79
וספק נפשות להקל ודוחה את השבת. ומסתברא הני מילי בחולה אומר יכולני משום דשכיח ביה	80
תונבא בחולה, אבל רופא אומר יכול וחולה אומר איני יודע שומעין לרופא, דאיני יודע דחולה לאו	81
כלום הוא דאיהו מנא ידע, רובן של חולים אינן יודעין ואינם בקיין בחולי שלהן, הילכך לזה שומעין	82
שאמר יודע אני.	83
(פ"ג א') מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו אפי' דברים טמאים עד שיאורו עיניו. תנו רבנן מי שאחזו	84
בולמוס מאכילין אותו הקל הקל. טבל ונבלה מאכילין אותו נבלה. נבלה ושביעית מאכילין אותו	85
שביעית. תרומה וטבל מאכילין אותו טבל ואין מאכילין אותו תרומה. בן תימא אומר תרומה ולא טבל.	86
אמר רבה בדאפשר בחולין דכולי עלמא לא פליגי כי פליגי בדלא אפשר ליה בחולין מר סבר טבל	87
חמור אבל תרומה חזיא לכהן. ומר סבר תרומה חמורה אבל טבל אפשר דמתקן ליה. ונשאל הרב רבי	88
אברהם בר דוד ז"ל נבלה ומעשה שבת, וזהו לשון השאלה, אם היה חולה שיש בו סכנה וצריך לשחוט	89
לו תרנגולת, למה לא נאמר לו לגוי שינחור לו אחת ונאכילנו הנבלה שאין בה אלא איסור לאו ולא	90
נשחוט ונדחה שבת שהוא איסור סקילה, והשיב שזה החולה איזה איסור עומד לפניו ומעכבו, ודאי	91
איסור שבת לא איסור נבלה, תדע שאילו לא היה שבת מי היינו מבקשים לו נבלה, לא כי אלא שחוטה,	92
וכיון שכן האיסור העומד לפניו המעכבו הוא ששב היתר גמור, לא איסור אחר, ולפיכך מתירין לו	93
איסור שבת ולא איסור נבלה.	94
בפרק רבי ישמעאל במנחות (ס"ד א') אמר רבא חולה שאמדהו בגרוגרת אחת ורצו עשרה בני אדם	95
והביאו לו עשר גרוגרות בבת אחת כולן פטורין ואפי' בזה אחר זה ואפי' הבריא בראשונה. בעי רבא	96
חולה שאמדהו בשתי גרוגרות ויש שתי גרוגרות בשני עוקצין ושלש בעוקץ אחד מהו מהי מייתנין,	97
מתרתי מייתנין דחזיין ליה או דלמא משלש מייתנין דממעט בבצירה. ופשטינן דמשלש מייתנין	98
דממעט בבצירה.	99
(ד' יומא פ"ב א') עוברת שהריחה מאכילין אותה עד שתשוב נפשה. תנו רבנן עוברת שהריחה בשר	100
קודש או בשר חזיר תוחבין לה כוש ברוטב אם נתישבה דעתה מוטב ואם לאו מאכילין אותה רוטב	101
עצמו אם נתישבה דעתה מוטב ואם לאו מאכילין אותה שומן עצמו שאין לך דבר שעומד בפני פקוח	102
נפש חוץ מע"ז וגלוי עריות ושפיכות דמים. ומסתברא דהני מילי עוברת שאין לנו אומד בישוב דעתה,	103
פעמים מתישב בטעם הרוטב ופעמים ברוטב ופעמים שצריכה לשומן עצמו, אבל חולה שמאכילין	104
אותו על פי בקיאים מאכילין אותו בתחלתו דבר הצריך לו וכדי הצריך לו כמו שאמרו רופאים ואין	105
מדקדקים עליו להאכילו הקל הקל. וגרסינן בכריתות בפרק אמרו לו (י"ג א') התירו לה לעוברת לאכול	106
פחות מכשיעור מפני הסכנה ואקשינן מפני הסכנה אפי' טובא נמי תיכול אמר רב פפא הכי קתני התירו	107
לה לעוברת לאכול פחות פחות מכשיעור ואפי' טובא מפני הסכנה, כלומר שאפילו צריכה לכשיעור	108
מאכילין אותה פחות פחות כדי שלא יצטרף כזית בכדי אכילת פרס, וכן פסק בעל ההלכות. ונראה	109
שאף בחולה עושין כן כדי להקל עליו מאיסורי כרת ומכות לאיסור בלחוד. ואם תשאל אם כן למה	110
אמרו מאכילין אותו הקל הקל טבל ותרומה מאכילין אותו תרומה והלא בשניהם אין בהם אלא איסור	111
בעלמא, אפילו הכי כיון דבשיעורין חמורין זה מזה לעונשין, אף בפחות מכשיעור חומרו של זה יותר	112
מחומרו של זה, אי נמי התם בשאמדהו לכשיעור והוא צריך לו בכדי צירוף.	113
ובהלכות גדולות נמי, אשה עוברת דידעין דאי לא אכלה מתעקר ולדה, אף על גב דאמרינן ספק בן	114
קיימא הוא ספק נפל, שפיר דמי למיתן לה. ורב יצחק בן גיאת אמר לאו בדיעה דידן תליא מילתא	115
אלא בדיעה דידה ובדעתה תליא מילתא, דמשהריחה נותנין לה וכחולה דמיא. ומסתברא כבעל	116
הלכות, שאם אמרה צריכה אני פשיטא דמאכילין אותה, אלא אפילו ראו אותה מתאוה לאותו הריח	117
ופניה מוריקות מאכילין אותה דחוששין לעיקור. ודקאמר נמי משום סכנת וליד שמע מינה אפי' ליכא	118

למיחש לדידה מחללין. והיינו דגרסינן בשלהי פרק קמא דערכין (ד' א')	119
האשה שישבה על המשבר ומתה בשבת מביאין סכין ומקרעין את כרסה ומוציאין את הולד פשיטא	120
מאי עביד מחתך בבשר הוא אמר רבא לא נצרכה אלא להביא סכין דרך רשות הרבים, מאי קמ"ל	121
דספיקא מחללינן שבתא תנינא ספק חי ספק מת ספק ישראל ספק נכרי מפקחין, מהו דתימא התם הוא	122
דאית ליה חזקה דחיותא אבל הכא דלא הוה ליה חזקה דחיותא מעיקרא אימא לא קמ"ל. ואף על גב	123
דתנן (אהלות פ"ז) האשה המקשה לילד מביאין סכין ומחתכין אותו אבר אבר יצא ראשו אין נוגעין	124
בו שאין דוחין נפש מפני נפש, דאלמא מעיקרא לית ביה משום הצלת נפשות, ותנן נמי (גדה מ"ד א')	125
גבי תינוק בן יום אחד וההורגו חייב, ודוקא בן יום אחד אבל עובר לא, וקרא נמי כתיב דמשלם דמי	126
ולדות, אפילו הכי לענין שמירת מצות מחללין עליה, אמרה תורה חלל עליו שבת אחת שמא ישמור	127
שבתות הרבה. הלכך אפי' בהצלת עובר פחות מכן ארבעים יום שאין לו חיות כלל מחללין עליו כדעת	128
בעל הלכות.	129
ואיכא דסבירא ליה שאין מחללין משום נפלים, אלא עוברת שהריחה חששא דמיתה דידה היא, שכל	130
המפלת בחזקת סכנה. וטעמא דיושבת על המשבר שמתה טעמא אחרינא הוא דכיון שמתה הרי הוא	131
כילוד, לאו ירך אמו ולא בדידה תלי אלא חי הוא ודלת ננעלה בפניו, ליכא אלא דלא הוי ליה	132
חזקה דחיותא, וספק נפשות להקל.	133
בפרק אף על פי (כתובות ס"א א') אמימר ומר זוטרא ורב אשי הוו יתבי אפיתחא דבי כונגד מלכא חלף	134
ואזיל כונגד דמלכא חזיי' רב אשי למר זוטרא דחוור אנפיה שקל באצבעתיה אנח ליה בפומיה וכו',	135
אמרי ליה רבנן מאי טעמא סמכת אניסא חזאי רוח צרעת דקא פרחא עילויה. שמעינן מינה מכי חוור	136
אנפיה חיישינן לסכנתא. והתם אמר רב המנונא הכל משהין בפני שמש חוץ מבשר ויין. אמר רב אשי	137
הוה קאימנא קמיה דרב כהנא ואייתי ליה גרגלידי דלפתא בחלא ואי לאו דיהיב לי מינה איסתכן. רב	138
פפא אמר אפי' מתמרתא דהנוניתא. כללא דמלתא כל דאית לי' ריחא ואית לי' קיוהא. ושמעינן מינה	139
דהוא הדין לבריא שהריח וערערה נפשו מאכילין אותו על פי עצמו או ע"פ בקי המכיר בו. וכך כתב	140
הרמב"ם ז"ל.	141
בפרק מפנין (קכ"ח ב') ומילדין את האשה בשבת וקורין לה חכמה ממקום למקום ומחללין עליה את	142
השבת, לאתויי מאי לאתויי הא דת"ר אם היתה צריכה לנר חברתה מדלקת לה את הנר ואם היתה	143
צריכה לשמן חברתה מביאה לה שמן בידה ואם אינו ספק בידה מביאה לה בשערה ואם אינו ספק	144
בשערה מביאה לה בכלי דרך רשות הרבים. אמר מר אם היתה צריכה לנר חברתה מדלקת לה את הנר	145
פשיטא. אמר רב אשי לא נצרכה אלא בסומאה מהו דתימא כיון דלא חזיא אסור קמ"ל יתובי מיתבא	146
דעתא סברה אי איכא מידי חזיין חבראתי ועבדן לי, ש"מ דמשום יתובי דעתא דחולה בעלמא מחללינן	147
שבתא במלתא דמסתכנא בה. אם היתה צריכה לשמן חברתה מביאה לה שמן ביד ואם אינו ספק ביד	148
מביאה לה בשערה. ותיפוק ליה משום סחיטה רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו אין סחיטה בשיער. רב	149
אשי אמר אפי' תימא יש סחיטה בשיער מביאה לה בכלי דרך שערה כמה דאפשר לשנויי משנינן.	150
ושמעין מינה דכל צרכי חולה אף על פי שיש בו סכנה היכא דאפשר למעבד לה למלאכה בשינוי שלא	151
יתחלל בה שבת משנין ואין מחללין. והוא שלא יתאחר צרכו של חולה בשינוי זה כלל. ותנן נמי גבי	152
מילה (שבת קל"ג א') נותנין עליה אספלנית וכמון לא שחק מערב שבת לועס בשניו ונותן. לא טרף	153
יין ושמן נותן זה לעצמו וזה לעצמו. אין עושין לו חלוק לכתחלה אבל כורך עליה סמרטוט, אם לא	154
התקין מע"ש כורך על אצבעו ומביא ואפי' מחצר אחרת. וש"מ אף על פי שסכנה היא לו אין מחללין	155
את השבת לעבור על דברי תורה אלא עושין את המלאכה בשינוי בדבר שהוא משום שבות, ובלבד	156
שיעשה צרכו של חולה בזריזות.	157

158 (שבת קכ"ט א') אמר רב יהודה אמר שמואל חיה כל זמן שהקבר פתוח בין אמרה צריכה אני בין אמרה
159 אין צריכה אני מחללין עליה את השבת. נסתם הקבר אמרה אין צריכה אני אין מחללין עליה את
160 השבת. לא אמרה אין צריכה אני מחללין עליה את השבת. מאימתי פתיחת הקבר אמר אביי משעה
161 שתשב על המשבר רב הונא בריה דרב יהושע אמר משעה שהדם שותת ויורד ואמרי לה משעה
162 שחברותיה נושאות אותה באגפיה. כתב רבינו הגדול ז"ל בהלכותיו דייקי רבואתא ואמרי מדלא אמר
163 רב הונא עד שיתחיל הדם להיות שותת ש"מ קודם שתשב על המשבר קאמר וכאביי עבדינן ולא
164 מחללינן שבתא עד שיתחיל הדם להיות שותת ויורד ותשב על המשבר. והדין מימרא דרבואתא קשיא
165 עלה, חדא דרב הונא בריה דר"י היינו טעמא דלא אמר עד שיתחיל הדם להיות שותת משום דאיהו
166 נמי אמאימתי פתיחת הקבר קאי, וסוגיא דלישנא הכי הוא וכדתניא בעלמא (ברכות ב' ב') מאימתי
167 מתחילין לקרות שמע בערבין משעה שקדש היום בערבי שבתות דברי ר' אליעזר ר' יהושע אומר
168 משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן וסימן לדבר צאת הכוכבים, שיעורא דר' אליעזר קדים וקאמר
169 משעה, ובפסחים (ב' ב') מאימתי ארבעה עשר אסור בעשית מלאכה ר' אליעזר בן יעקב אומר משעת
170 האור רבי יהודה אומר משעת הנץ החמה, ותנו רבנן (מו"ק כ"ז א') לענין אבלות מאימתי כופין את
171 המטות משיצא המת מפתח הבית דברי ר' א"ר יהושע אומר משיסתם הגולל. שעורא דר"א קדים
172 וקאמר ר' יהושע משיסתם הגולל. וכן כיוצא בהן הרבה. ובר מן דין אמאי פסקי כאביי והא קיי"ל ספק
173 נפשות להקל, ובההיא שמעתא גופיה אתמר בלישני אמר ל' רבינא למרימר מר זוטרא מתני לקולא
174 ורב אשי מתני לחומרא הלכתא כמאן א"ל הלכתא כמר זוטרא דספק נפשות להקל. הילכך מסתברא
175 דשיעורי לא תלו בהדדי, ואית בנשי דלא יתבא על משבר כלל שהולד ממהר לצאת, אלא משעה
176 שישבה על המשבר או ששותת הדם ויורד או שחברותיה נושאות אותה באגפיה שהיא אינה יכולה
177 לילך הרי היא בחזקת מסוכנת ועושין לה. והרב ר' משה ז"ל כתב משעה שהדם שותת ויורד, סבור
178 הרב ז"ל לומר שהוא השיעור הקודם, ופוסק בספק נפשות להקל.

179 עד מתי פתיחת הקבר, ואסיקנא נהרדעי אמרי חיה שלשה שבעה ושלשים. שלשה בין שאמרה צריכה
180 אני בין שאמרה אין צריכה אני מחללין עליה את השבת. שבעה אמרה צריכה אני מחללין אמרה אין
181 צריכה אני אין מחללין. וסתמא נמי כמי שאמרה צריכה אני ומחללין. שלשים אפי' אמרה צריכה אני
182 אין מחללין עליה את השבת אלא עושין לה ע"י ארמית, כדרב עולא בריה דרב עילאי דאמר כל צרכי
183 חולה עושים ע"י גוי בשבת. וכל היכא דאמרינן מחללין בין בשאמרה צריכה בין בשאמרה אינה
184 צריכה, בכגון דליכא חכמה ורופא הוא, אלא שהדברים שעושין לחיה בחול יודעים הן, לפיכך אף על
185 פי שאמרה איני צריכה שיחללו עלי את השבת ויכולה אני להמתין עד הערב כיון שדבר זה עושין אותו
186 בחול לכל חיה וכולן צריכות לכך הרי היא בחזקת מסוכנת לשעתה לגבי מלאכה זו ומחללין עליה את
187 השבת, ואין שומעין לה דילמא תונבא הוא דנקיט לה. אבל לאחר שלשה אינה בחזקת מסוכנת לשעתה
188 אלא אם אמרה איני צריכה שומעין לה. שלשים אפי' אמרה צריכה אני כיון שאנו יודעים שאין לה
189 חולי אחר ואף היא אינה אומרת כן, הכל בקיאינן דמשום לידה אין לה סכנה לחמין ולשאר צרכי היולדת
190 עד הערב שיעשו לה בחול. והכי פריש רב אחא בשאלתות ואלו אשה שילדה בשבת ואפי' חל שלישי
191 שלה בשבת אף על גב דקאמרה בריאה אנא ולא צריכנא מדורה וחמין, ורופאין נמי אמרי לא צריכה
192 אמור רבנן יולדת כל שלשה ימים הראשונים ההוא בריותא לאו בריותא הוא ועבדינן לה מדורה,
193 ומחמין לה חמין ומבשלין לה בשולא, וכל צרכין דעבדין לה לחיה עבדינן לה. ומיהו הא דקאמר גאון
194 אפילו היא ורופאין נמי אמרי לא צריכה לא מסתברא כוותיה, שהרי יולדות הרבה שבחול אינן עושות
195 מדורה וחמין בכל יום.

196 ובשאלתות נמי חיה כל שלשים אסורה להתענות ביום הכפורים, ולא דייק לן דהא שלשים באמרה
197 צריכה אני תליא מלתא, ואנן נעילת הסנדל תנן, אכילה ושתייה דאיסור כרת לא תנן. ועוד מדאמר
198 שמואל לחיה שלשים והוינן בה למאי הילכתא ואמרינן לטבילה ולא מסיימינן בה לתענית שמע מינה

לאו חיה היא לענין תענית. אלא מיהו שלשה ודאי אינה מתענה. שבעה אם אמרה איני צריכה מתענה	199
והולכת, ואם לאו מאכילין אותה. מכאן ואילך הרי היא ככל הנשים להתענות ביוה"כ.	200
אמר רב יהודה אמר שמואל עושין מדורה לחיה בשבת, סבור מינה לחיה אין לחולה לא, בימות	201
הגשמים אין בימות החמה לא. איתמר אמר רב חייא בר אבין אמר שמואל הקיז דם ונצטנן עושין לו	202
מדורה אפי' בתקופת תמוז. וכל שכן חולה שצריך שעושים לו מדורה. אבל הרב ר' משה ז"ל כתב	203
עושין מדורה לחיה ואין עושין מדורה לחולה, ולא נתכוונו דבריו.	204
(ה) בפרק אין מעמידין (כ"ח א') אמר שמואל האי פדעתא סכנתא היא ומחללים עליה את השבת. אמר	205
רב ספרא האי עינבתא פרונקא דמלאכא דמיתותא היא. אמר רבא האי סימטא פרונקא דאישתא היא.	206
אמר רב שמן בר אבא אמר ר' יוחנן מכה של חלל אינה צריכה אומד, וגב היד וגב הרגל נמי אין צריכין	207
אומד, דאמרינן (שבת ק"ט א') רבינא איקלע לבי רב אשי חזיה דדרסא ליה חמרא אגבא דכרעיה וצמית	208
ליה בחלא אמר ליה לא סבר ליה מר דאסור א"ל גב היד וגב הרגל שאני דאמר רב אדא בר מתנא אמר	209
רב גב היד וגב הרגל הרי היא כמכה של חלל ומחללין עליה את השבת והאי אשתא צמירתא כמכה	210
של חלל דמיא (ע"ז כ"ח א'). ומהיכן מכה של חלל פי' רב אמי מן השפה ולפנים. והאי צפידנא נמי	211
סכנתא היא ומחללין עליה את השבת כדתנן החושש בשניו מטילין לו סם בשבת. ר' יוחנן חש	212
בצפידנא אזל לגבי דההיא מטרוניתא עבדא ליה חמשא ומעלי שבתא א"ל למחר מאי כו' ואמרינן עלה	213
שאני צפידנא הואיל ומתחלת בפה וגומרת בבני מעים. מאי סימניה רמי מידי בככיה ואתי דמא מבי	214
דרי, פי' מכה של חלל דאמרינן אינה צריכה אומד, לומר שאפי' אין שם בקיאיין וחולה נמי אינו אומר	215
כלום, עושים לו כל שרגילים לעשות לו בחול ממאכלים ורפואות שהן יפין לחולה, ומחללין שבת	216
ואין נשאלים כלל. אבל כשיודעים ומכירים (נ"א: ורגילין) באותו חולי שהוא ממתין ואין צריך חילול	217
ודאי אסור לעשות לו. וכש"כ בחולה או רופא אומרין אינו צריך דאין מחללין לעולם אף על פי שהוא	218
מכה של חלל, הא במכה שאינה של חלל נשאלים בבקי או בחולה ואין מחללין עליו עד שיאמר אחד	219
מהן צריך הוא לחלול זה, או שיעשה אצל אחד מהן ספק נפשות.	220

אה שכת הרכות שבת

מגן אברהם יי רנב

באר הגולה

של (א) אפי' הוא סומא... דמיתגה דפתה קסנה זו איהא מיד מיה...

שכט ער מי מחללין שבת... ובו ט טעמיה:

א כ' כל פיקוח נפש דוחה שבת והדיווי הרי זה משובח... אפילו נפלה דריקה בחצר אחרת וירא שתעבור...

ד ד אפי' מצאורו מרוצץ... עשה מפקחים ובודקים עד חושבו אם לא הרגישו...

ז טו ימי שאומר שבומן הזה אפי' באו על עסקי נפשות... ומה שכתבנו בסוף דבריו...

של דיני יולדת בשבת... ובו יא טעמיה:

א א יולדת היא כחולה שיש בו סכנה א (ה) ומחללין עליה השבת לכך מה שצריכה קוראין לה...

לפי שיש בה אשיותיה אשיותיה אשיותיה... כיון שנראה (ו) א' מאלו מחללין עליה את השבת...

שכט (ה) לדי סכנה... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו...

באר הברא... כיון שיש בו סכנה... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו...

הכמת שלמה... שנתן דודק הישב... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו...

מחצית... שכתבנו בפי' סוף... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו...

כיון שיש בו סכנה... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו...

א יוחא פ' נ סס ונבטח להוסיף... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו...

אש אברהם... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו...

אש אברהם... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו...

אש אברהם... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו...

אש אברהם... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו...

אש אברהם... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו...

אש אברהם... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו...

אש אברהם... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו...

אש אברהם... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו...

אש אברהם... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו... ונבטח להוסיף על מה שכתבנו...

